

ΝΙΑΟΥΣΤΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
ΝΑΟΥΣΗΣ

Τηλεόραση και παιδί

Στίς άρχές
τῆς Ναουσαίικης
βιομηχανίας

Παιδικός
διαγωνισμός
λογοτεχνίας

Πότισμα
μέ σταγόνες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΕΛΗΧΡΗΣΤΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ - ΑΝΤΩΠΕΙΑΙ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

- ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΑΙ
- ΑΡΙΘΜΟΜΗΧΑΝΑΙ
- ΦΩΤΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΑ
- ΤΑΜΕΙΑΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑ

ΓΡΑΦΕΙΟΥ

- ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΕΠΙΠΛΑ
- ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΡΑΦΙΑ
- ΖΥΓΟΙ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ
- ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΨΥΓΕΙΑ
- ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ

Βασ. Φιλίππου 25 — Τηλ. 28.855 — Οίκίας 28.967 — ΝΑΟΥΣΑ

ΠΡΟ - ΠΟ και ΛΑΧΕΙΑ

ΦΡ. ΖΑΡΚΑΔΑ

«Τό Χρυσό Σαλόνι»

Τηλ. 27.618 — Βασ. Κωνσταντίνου 21

Τό πρακτορείο πού θα εξυπηρετεί και θα σας ενημερώνει πάντα σωστά και υπεύθυνα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

“ Ν Ι Α Ο Υ Σ Τ Α , ,
ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΝΑΟΥΣΗΣ
ΕΤΟΣ Γ΄ ΦΥΛΛΟ 7 — ΙΟΥΝΙΟΣ 1979

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Οδ. Ντινόπουλος, Έλενη Μήτσαλα, Λευκή Σαμαρά
 Χρ. Μουχέγιερ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Γεώργ. Γκέσιος

Βασ. Κων/νου 32 — Τηλ. 28.646.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

Μαρία Μπιλιούρη
 Κοραμπατάκη 1 Τηλ. 28.150

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ:

Γιάννης Καρατσιώλης, Γεωπόνος ΔΕΗ, τηλ. 22.557

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:

Γλυπτό Θανάση Μηνάπουλου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: «Βιβλιοτυπωτική»

Περικλής Ζέγγος και Σία
 Άντ. Καμάρα 3 τηλ. 260.140 — Θεσσαλονίκη

Περιεχόμενα

Έπίκαιρα	
ΜΟΥΜΤΖΙΔΟΥ Κ. Χρονογράφημα «Ανοιξιότικο μεσημέρι»	48
Ίστορικά	
ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ Θ. «Τι οφείλει στην Αρχαία Ελλάδα η ανθρωπότητα»	61
ΧΙΟΝΙΔΗΣ Γ. «Ίστορικό σημείωμα για τό Άρκουδοχώρι»	63
Λογογραφικά	
ΣΠΑΡΤΣΗ Ν. Τότι κι τώρα «Αντέτχια της χαράς»	62
Κοινωνικά—Έρευνες	
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΛ. Στις αρχές της Ναουσαϊκής βιομηχανίας	49
ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΟΥ Κ. Η βία και η εποχή μας	53
ΞΗΡΟΥΡΗ Ι. Τι πρέπει να γνωρίζει η ώριμη γενεά για την στάση της απέναντι των νέων	58
ΑΜΟΙΡΟΠΟΥΛΟΣ Τηλεόραση και παιδί	66
Καλλιτεχνικά	
ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ Θ. Μιχαήλ Άγγελος	61
ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ Θ. Εικαστική κίνηση στη Θεσσαλονίκη και Αθήνα	78
Λογοτεχνικά	
ΜΟΥΧΑΓΙΕΡ Χ. Για τη σωστή ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου	56
ΔΗΡΑ Γ. Νέσι χθές, σήμερα, αύριο	65
Παιδικός διαγωνισμός λογοτεχνίας	75
Γεωπονικά	
Επιστημονικό διήμερο για τη δενδροκομία	69
ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ Α. Τό πότισμα με σταγόνες	71
Άθλητικά	
ΝΟΥΣΗΛΑΖΟΥ Ι. Άθλητική κίνηση στην πόλη μας	84
Θέματα τής πόλης μας	
ΠΑΠΟΥΛΙΔΗ Κ. Τά θερινά μαθήματα Έλληνικής γλώσσας και πολιτισμού του ΙΜΧΑ	54
Έκθεση γλυπτικής και ζωγραφικής	73
Η χορωδία του Ώδειου Ναούσης	74

Άγαπητέ φίλε,

Επικοινωνούμε και πάλι μαζί σου. Ήδη τό έβδομο τεύχος της «Νιάουστας» βρίσκεται μπροστά σου, και όπως πάντα, με ύλη ποικίλη πλούσια και ενδιαφέρουσα, για να ικανοποιεί καλύτερα τά γούστα του κάθε αναγνώστη.

Άγαπητέ φίλε,

Ή συντακτική επιτροπή του περιοδικού μαζί με τους συνεργάτες του καταβάλλουν ιδιαίτερες προσπάθειες για να γίνει ή «Νιάουστα» από τεύχος σε τεύχος καλύτερη. Γι' αυτό ή συντακτική επιτροπή δέν λογαριάζει ούτε κόπους ούτε δαπάνες προκειμένου να επιτύχει στους σκοπούς που έταξε από τό πρώτο τεύχος. Για να γίνει ή «Νιάουστα» ένα περιοδικό με κύρος και ακτινοβολία, ένα περιοδικό χρήσιμο και πολύτιμο για κάθε Ναουσαϊκό σπίτι.

Άγαπητέ φίλε,

Στό τεύχος αυτό υπάρχουν αρκετά άρθρα και δραστηριότητες που έχουν σχέση με την νεολαία. Καί κάτι άλλο, σημαντικό. Ή «Νιάουστα» διαθέτει τις σελίδες της άπο το τεύχος αυτό στά νέα ταλέντα. Είναι ικι' αυτό μιά άλλη προσφορά του Συλλόγου Άποφοιτών και της «Νιάουστας» στους αυριανούς συγγραφείς και λογοτέχνες του τόπου που ζούμε.

Αυτά για τώρα. Θα είμαστε και πάλι κοντά σας μετά ένα τρίμηνο και ως τότε πολλές εύχές για ένα χαρούμενο και δροσερό καλοκαίρι.

Γειά σας
 Ο. Π. Ντιν.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΙΔΙΩΤΩΝ	ΔΡΑΧ. 200
ΔΗΜΟΙ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ, ΣΥΝΕΣΜΟΙ	» 300
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ	12

«'Ανοιξιάτικο μεσημέρι»

Ένα μεσημέρι του 'Απρίλη, ήταν τὰ πρῶτο ἀνοιξιάτικο μεσημέρι μετὰ τις τὸσες. 'Απριλιάτικες βροχερές μέρες. Ένας ἥλιος κίτρινος και γυαλιστερός σαν φλουρί ἐλαμπε στὸν οὐρανό. "Έφαγα μὲ κάτι φίλους σε μιά ταβέρνα μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλι μας και μετὰ ἀποφασίσαμε νὰ πᾶμε μιά βόλτα μὲ τὸ αὐτοκίνητο ἐνός φίλου νὰ ἀπολαύσουμε τὸν ἥλιο, ἦταν ὅτι πιὸ ῥωαῖο εἶχε νὰ προσφέρει ἐκείνη ἡ μέρα.

Τὸ ἀεράκι ἔμπαινε ἀπ' τ' ἀνοιχτὰ παράθυρα και μας χάιδευε τὸ πρόσωπο. "Όλα ἦταν ῥωαῖα — ἀπαλά — πλατεῖα, χωρὶς ἐκεῖνο τὸ στρίμωγμα πού ἔχει ἡ πόλη τὸ χειμῶνα.

"Ἠλιπίζα και ἴω μὲ τὴν ἀνοιξη νὰ χωθῶ γιὰ καλὰ στη Ζωή. Νὰ χωνέψω μέσα στὸν κόσμο, νὰ χαθῶ μέσα στὰ σπίτια και στοὺς δρόμους νὰ γίνω ἓνα μὲ τὸ πράσινο και τὰ λουλούδια. "Ἦθελα νὰ ἀναθεωρήσω λίγο τὸν ἑαυτὸ μου, νὰ βρῶ μερικά πράγματα νὰ ἀγαπήσω, ἠλιπίζα ἀκόμη νὰ γίνω ἓνας ἀνθρωπος χωρὶς μοναξιά, ἢ τουλάχιστον, μὲ λίγη υποφερτὴ μοναξιά πού νὰ μπορῶ νὰ τὴν κρύβω ἢ νὰ τὴν δείχνω ἀνάλογα μὲ τις περιστάσεις. "Ένωσα μιά βαθειὰ ἀνησυχία μέσα μου, δὲν θὰ ἤθελα νὰ μαντέψουν τις σκέψεις μου οἱ γύρω, αὐτοὶ ἔδειχναν ναχουν προσαρμοστῆ. Δὲν ἤξερα βέβαια ἂν κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ χαμόγελο τους ἢ στιγμές — στιγμές τὴν κυνισμό τους τὴν ρεαλιστικότητά τους ἐβρασκες τὰ ἴδια συναισθήματα. "Όστόσο ἔχουν ἓνα τρόπο νὰ τὰ κρύβουν και νὰ φέρονται στοὺς ἄλλους τόσο ἀπλά πού σ' ἀφήνουν κατὰπληκτο.

Τις σκέψεις μου διέκοψε ἡ φωνὴ ἐνός φίλου πού ἔκανε μιά πρόταση γιὰ καφέ. Δέχτηκαν ὅλοι εὐχαριστημένοι πού θὰ πίνανε ἓνα καφέ. Πόσο τοὺς θαυμάζω πού μποροῦν νὰ βροῦνε τὴν χαρὰ και τὴν εὐχαρίστηση σὲ ἓναν καφέ. Θὰ μοῦ πείς λίγο δροσερὸ νερό, ἓνα αναψυκτικὸ ἢ ἓνας καφές εἶναι ὅτι πρέπει αὐτὴν τὴν ῥωα. "Ανέκδοτα, αστεία γέλια ἔδιναν και ἔπαιρνον. "Ένα τραντζίστορ ἀπ' τὸ διπλανὸ τραπέζι ἀναμεταδίδει ἓναν ἀγῶνα ποδοσφαίρου μετὰξὺ τῶν ομάδων. . . δὲν ξέρω βέβαια και μοῦ εἶναι ἀδιάφορο. Οἱ φιλαθλοὶ τόσο αὐτοὶ πού εἶναι στο γήπεδο αὐτὴν τὴν ῥωα, ὅσο κι' αὐτοὶ πού βρίσκονται δίπλα μας γύρω ἀπὸ τὸ τραπέζι, φωνάζουν ὀνόματα, παρατσούκλια, ὁ ἀγῶνας συνεχίζεται ἐμεῖς πίνουμε τὸν κοφέ μας, ὁ κόσμος περνάει ἀδιάφορος δίπλα μας.

Αναρωτιέμαι και πάλι αν αὐτὸ λέγεται "Ανοιξη — Ζωή. "Ἡ κοπέλα ἀπέναντι μὲ τὰ κρεμαστὰ

σκουλαρήκια, τὸ ἐντονο βάψιμο στὰ χεῖλη, τα τεράστια γυαλιὰ φαίνεται νὰ συμφωνεῖ, νὰ ἀπολαμβάνει ὅλα αὐτὰ. Φαίνεται τόσο γεμάτη, κεφάτη, καπνίζει συνέχεια, παρακολουθεῖ τὰ διάφορα σχήματα πού κάνει ὁ καπνὸς βγαίνοντας ἀπ' τὸ στόμα της, κουβεντιάζει γελάει μὲ τοὺς γύρω της.

Απαριθμῶ ἀσήμαντα πράγματα αὐτὴν τὴν στιγμή, ἀσύνδετα, ἀνάξια λόγου, μὰ ἡ Ζωὴ πρῶτα ἀπ' ὅλα αὐτὴν τουλάχιστον τὴν στιγμή εἶναι ὁμορφη. Σὲ μιά κατάσταση ρευστὴ παίρνει τὸ χρῶμα ἢ τὸ σχῆμα του οποιοδήποτε δοχείου. Τελικὰ μπορεῖ κανενὸς τὸ ἐνδιαφέρον νὰ μὴν

Τῆς Κικῆς Μουμτζίδου

κινοῦν οἱ δικές μου σκέψεις, κάθε ἓνας τὰ θλέπει τὰ σκέφτεται διαφορετικὰ.

Αὐτὴν τὴν στιγμή ἀκριβῶς ἀκούγεται μιά παιδικὴ φωνὴ πού δὲν μπορῶ νὰ ξεχωρίσω ἂν εἶναι ἀγόρι ἢ κορίτσι, πού τραγουδάει μὲ τέτοιο κέφι. Τὴν ἀνοιξη ὅταν εἶμασταν παιδιὰ μὲ πόση λαχτάρια περιμέναμε νὰ νυχτώση γιὰ νὰ χαροῦμε τις τσακμακόπετρες, ἀργότερα τις πυγολαμπίδες, νὰ παίξουμε κρυφτὸ. Μιά παρέα ἀπὸ ἀγόρια και κορίτσια περνάει μὲ τὰ ποδήλατα. Τραγουδᾶνε ἓνα ὁμορφο κεφάλτο τραγουδάκι. Πόσο θάθελα νὰ μουν αὐτὴν τὴν στιγμή μαζί τους. "Ότι ποιο ἀληθινὸ ὑπάρχει, ὅτι ὑπάρχει περισσότερο εἶναι ἐκεῖνο πού χάθηκε. Και ὕστερα ποιος μας λέει ὅτι ἡ Ζωὴ ἢ ἓνα γεγονός ἀπ' αὐτὴν ἐκτεμεῖται ἀκριβῶς τὴν στιγμή πού τὸ ζοῦμε; "Ἡ ζέστη γίνεται ὅλα και πιὰ ἐντονη, ὁ ἥλιος ὀπὸ πάνω μὲ καίει. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι οἱ σκέψεις πού διαδοχὰ πέρασαν μέσα μου, μὲ ἠούχασαν λιγάκι. "Ἡ μοναξιά, ἡ ἀπόγνωση, τὰ διάφορα συναισθήματα πού ἔνωσα, μετριάσθηκαν, τὰ πράγματα ξαναπόχτησαν τὴν ὄξια τους. "Όλα πῆραν τὴν κανονικὴ τους μορφή.

Μετὰ ἀπὸ τὸν καφέ τὸ ρίξαμε στὰ οὔζα ἄρχισε νὰ σουρουπῶνε, ἀποφασίσαμε νὰ φύγουμε. Εἶχε μιά γλύκα ὁ καιρὸς κι' ὅλα γύρω μου ἦταν ἀπαλά και τρυφερά. "Ένωσα ξαφνικὰ νὰ μαλακῶνω, νὰ μουλιάζω, σαν μέσα σὲ χλιαρὸ νερό. "Έμεινα σιωπηλὴ, τὸ ἴδιο και ἡ συντροφιά μου. Οἱ σκέψεις ἄρχισαν νὰ χάνονται. Οἱ ῥωες πού πέρασαν — πέρασαν, ἢ Ζωὴ πού χαραμίστηκε — χαραμίστηκε, αὐτὰ πού δὲν ἔγιναν, δὲν μποροῦν νὰ γίνουν τὰ λόγια πού δὲν εἰπώθηκαν, δὲν μποροῦν πιὰ νὰ εἰπωθῶν, τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν διορθῶνετο, τίποτε δὲν σλλάζει, τίποτε δὲν γυρίζει πίσω, και ἡ μέρα αὐτὴ πού πέρασε δὲν θὰ ξανάρθει. "Ἴσως αὔριο πούμε — περάσαμε ὁμορφα χθές.

"Ἦταν τὸ πρῶτο ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ.

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΙΪΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τό παρακάτω άρθρο αποτελεί τμήμα μίας γενικότερης μελέτης του συντάκτου του με θέμα: «Η Νάουσα της Μακεδονίας» και υπότιτλο: «Συμμετοχή στην μελέτη μιας συνιστώσας του δικτύου των Έλληνικών Πόλεων», εργασία που παρουσιάστηκε και έγκρίθηκε τον Ιούλιο του 1977, στο γαλλικό στο Ίνστιτούτο Παλαιοδομίας της Ακαδημίας του Παρισιού.

Επιδίωξη του μελετητή αποτέλεσε η συλλογή και έπεξεργασία όσο το δυνατόν περισσότερων στοιχείων σχετικά με τη Νάουσα και ή ολοκληρωμένη παρουσίαση τους, ώστε να μπορούσε να δοθεί μια πλήρης εικόνα της μορφής της σύγχρονης Νάουσας, σαν κοινωνικό - οικονομικό - πολιτιστικό και οικιστικό σύνολο, αλλά και του τρόπου με τον οποίο δημιουργήθηκε αυτή η μορφή, πράγμα που οδήγησε σε έκτεταμένες ιστορικές έρευνες σε αρχείο και άλλα ντακουμένα παλαιότερων εποχών.

Σήμερα παρουσιάζεται μόνο ένα μικρό τμήμα της εργασίας αυτής, που όφρα στην δημιουργία των πρώτων Βιομηχανικών Μονάδων «νέου τύπου» στην πόλη, από τα μέσα του περασμένου αιώνα. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τό θέμα ολοκληρώνεται μ, αυτήν την παρουσίαση. Πολλά θά μπορούσαν να προσφέρουν αυτοί που είχαν κάποια σχέση με την λειτουργία των εγκαταστάσεων της πόλης απ' τις αρχές του αιώνα μέχρι σήμερα. Έτσι θά μπορούσε να γίνει πιο συστηματική και ολοκληρωμένη ή μελέτη της ιστορίας της βιοτεχνίας και της βιομηχανίας της πόλης μας, ή οποία και σήμερα άκόμη κατέχει άξιο λόγο για τό μέγεθος της θέσης στον πίνακα των βιομηχανικών πόλεων της Ελλάδος.

Τελος θά πρέπει να σημειωθεί ότι ή εργασία αυτή περιέχει άρκετά ιστορικά στοιχεία γνωστά στον Έλληνα (Ναυαίο) αναγνώστη από άλλες έργασίες, κυρίως από τό βιβλίο του Ε. Στουγιαννάκη «Ιστορία της Πόλεως Νάουσας», κλπ., πλατειασμένοι αναγκαίοι για την πληροφόρηση του Έθνους και του στο οποίο, όπως ήδη αναφέρθηκε, παρουσιάστηκε για πρώτη φορά.

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗ ΝΑΟΥΣΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1940

Αναφερόμενοι στη Βιομηχανία, πρέπει, πριν όπ' όλα να άποσαφηνήσουμε τον όρο Βιομηχανία καθ' εαυτόν, γιατί έχει χρησιμοποιηθεί διαφορετικά στις διάφορες εποχές. Η άρχική έννοια του όρου σαν «τέχνη πής έξαγωγής, παραγωγής και επεξεργασίας πρώτων υλών ώστε αυτές να άποκτήσουν μία πρακτική χρησιμότητα» (1), προποθέτει σχεδόν πάντοτε σή,ερα όπ' την μία μεριά την εισαγωγή της μηχανικής δύναμης στη διαδικασία παραγωγής, κι όπ' την άλλη την ταυτόχρονη και συντονισμένη χρησιμοποίηση ενός αριθμού ατόμων (2) σ αυτήν την διαδικασία.

Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτόν τον ορισμό, μπορούμε να μιλάμε για Βιομηχανία στην Ελλάδα (άλλο επίσης και

Άλέξ. Γ. Οικονόμου

Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος

Ερευνητής Οικονομικής και Κοινωνικής Ιστορίας της Νεώτερης Ελλάδας

στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, μετά τό 2ο μισό του ΧΙΧαυ αιώνα. (3)

Η υπόθεση που αφορά στην ίδρυση και άνάπτυξη της βιομηχανίας στην Μακεδονία, κάτω από τον Τουρκικό Ζυγό, και πιο ειδικά στη Νάουσα, ίσως δεν έχει άμεσα σχέση με την κατάσταση στην ανεξάρτητη Ελλάδα της εποχής. ώστόσο ή χρονολογική σύμπτωση στις δύο περιπτώσεις θά πρέπει να τραβήξει την προσοχή μας και ίσως να άποτελέσει θέμα για μία πιο βαθιά έρευνα, σε συνδυασμό με την σπουδή της άνάπτυξης της αστικής τάξης στο Βαλκάνιο γενικότερα. Άλλά θέσοιο οικότ άσφεύγει από τό πλαίσιο αυτής της μελέτης που περιορίζεται σ' ένα τοπικό επίπεδο.

Ερχόμενοι τώρα σ' αυτό άκριβώς τό επίπεδο, και για λόγους καθαρά μεθοδολογίας, θά έπρεπε να κάνουμε έρευνες πάνω στα άπαγγέλματα και τις άπασχολήσεις των πολιτών (ανάλυση του δικτύου των τοπικών ELITES) για να διαπιστώσουμε ή όχι την συνέχεια μιας βιοτεχνικής - χειροτεχνικής ποροδοσης στην πόλη, ή οποία παράδο-

ση μετατρέπεται σε βιομηχανία, και γενικά στις βάσεις αυτής της βιομηχανίας (διεύρυνση της άγοράς, πρωταρχική συγκέντρωση κεφαλαίων κλπ).

Πραγματι, όσον άφορα στην πρώτη περίπτωση, στην ύπαρξη Ήθλασή άνεπτυγμένης χειροτεχνίας - βιοτεχνίας στην πόλη, ύπάρχουν άρκετές πληροφορίες για την δομή τους, για μία εποχή άρκετά πριν από την Έπανάσταση:

Ο Στουγιαννάκης μας λέει (4) ότι ή Βιομηχανία (χειροτεχνία ή βιοτεχνία στην πραγματικότητα), όπως και τό εμπόριο άπετέλεσαν τό πιο σοβαρά μέσα τα όποια επέτρεψαν τον πλουτισμό των κατοίκων της Νάουσας. Οι τοπικοί έμποροι άγόραζαν τα προϊόντα της χειροτεχνίας που προερχόταν από τα εργαστήρια ή τις οικογένειες, και τα πουλούσαν όχι μόνο στο εσωτερικό της Αυτοκρατορίας, άλλα επίσης και στο έξωτερικό (Βιέννη - Πέστη, Μόσχα, Οδησό, Γερμανία κλπ.) (5), όπου είχαν αντακτιτές.

Οι πιο σημαντικές δραστηριότητες ήταν ή άπλοποιία, ή άργυροχοία, ή μαχαιροποιία ή βαφική κλπ, άλλό κυρίως ή υφαντική, τέχνη που έξεσοκούσαν κυρίως οι γυναίκες, άλλό και πολλοί άνδρες επίσης (μάλλινα ύφασμα - σαγιάνιο - μεταξωτά και λινά και κυρίως προσόφια) (6). Για την παραγωγή των τελευταίων, τα όποια έξάλλου ήταν πανταύ περιζήτητα, ιδρύθηκαν ειδικά εργαστήρια με πολλούς άφοντές. Τό 1822 υπήρχαν περίπου 40 τέτοια εργαστήρια ύφαντικής στην πόλη (7).

Μιλώντας για την μεταγενέστερη άνάπτυξη αυτής της χειροτεχνίας (ή βιοτεχνίας) μετά την άπκατάσταση της πόλης, και την μετατροπή της σε πραγματική βιομηχανία, πρέπει να θέσοουμε δύο ερωτήματα:

α. Υπήρξε πραγματικά διακοπή της χειροτεχνικής δραστηριότητας λόγω των έξαιρετικών γεγονότων της επανάστασης και των συνθηκών που επέκράτησαν μετά;

β. Η αναγέννηση αυτής της δραστηριότητας προέρχεται από άτομα που είχαν άμεσες σχέσεις (οικονομειακές κλπ) με τους πρωταγωνιστές της προηγούμενης περιόδου ή πρόκειται για έντελώς καινούργια πρόσωπα;

Κι αν αυτή ή τελευταία υπόθεση είναι σωστή, από πού προέρχεται ή δυνατότητα αυτών των ατόμων να προχωρήσουν σε Βιομηχανική δραστηριότητα (προταρχική συγκέντρωση κεφαλαίου κλπ); Άλλά χωρίς καμιά αμφιβολία, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι είτε στή μία περίπτωση είτε στήν άλλη, τό γενικό κλίμα της πόλης παρουσιάζεται αρκετά ευνοϊκό στήν ανάπτυξη βιομηχανικών δραστηριοτήτων, έξ αιτίας της παράδοσης.

Γι' αυτήν την δεύτερη περίοδο, ό Β. Νικολαΐδης (8) είναι ό πρώτος πού μας δίνει μερικές πληροφορίες πάνω στό θέμα: επισκέφτηκε τήν πόλη γύρω στό τέλος του πρώτου μισού του ΧΙΧ αιώνα, και θεωρώντας τήν σάν πόλη πού υπάρχει μόνον εδώ και τριάντα χρόνια, διαπιστώνει τόν πλούτο της και τήν ύπαρξη ήδη «μιας» βιοτεχνίας

μεγάλων μαλλίνων υφασμάτων, αρκετά όμοια μέ τήν τούχα πού τό όνομά ζουν σαγιόκια (...IL Y A UNE FABRIQUE DE GROSS DRAPS, ASSEZ SEMBLABLES AU FEUTRE, ET QU ON NOMME SA΄IAK). Βλέπουμε λοιπόν ότι ή δραστηριότητα στόν τομέα τής ύφαντικής είχε ήδη ξαναρχίσει και σε είκοσιπέντε χρόνια — όπως θά δούμε — θά δημιουργηθή τό πρώτο σύγχρονο εργοστάσιο πάνω σε νέες βάσεις και σύμφωνα με τό πρότυπα και τήν ευρωπαϊκή τεχνική.

Τό έτος λοιπόν 1874 - 75 αποτελεί μία άποφασιστική χρονιά για τήν μεταγενέστερη ανάπτυξη της οικονομίας της πόλης: για πρώτη φορά χρησιμοποιούνται τά νερά της Άράπιτσας σάν κινητήρια δύναμη για μία «μείζονα» βιομηχανία έπεξεργασίας βαμβακιού και άργότερα μαλλιού (9), με μχα-

νές ευρωπαϊκής κατασκευής, οι οποίες όμως εισήχθησαν από τήν Έλλάδα. Πρέπει να σημειώσουμε ότι είναι ή πρώτη φορά πού μία βιομηχανία με τήν σύγχρονη έννοια του όρου - δημιουργήθηκε στήν Μακεδονία. Επίσης οι οι ιδρυτές της (πλούσιοι Ναουσαίοι) είχαν να αντιμετωπίσουν πολλές δυσκολίες όρχικά, λόγω των προκαταλήψεων και δεισιδαιμονιών της εποχής μπροστά σ' αυτήν τήν καινούρια και παράδοση επιχείρηση (10).

Δυστυχώς δέν διαθέτουμε πληροφόριες πάνω στό αρχικό δυναμικό των πρώτων εργοστασίων. Μόνο γύρω στο 1910, ό Ε. Στουγιονάνκης (11) μας δίνει λεπτομερείς πληροφορίες πάνω σε κάθε ένα από τά πέντε εργοστάσια της Νάουσας (τρία κλωστήρια και δύο έριοβιομηχανίες), όπως φαίνεται στόν Πίνακα 1:

1. ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΣ (1910)

Έταιρίες	Έτος ίδρύσ.	ίπποδ.	άδράχτ.	έργαζ.	έτήσια παραγωγή	άξια παραγωγής
1. Κλωστήρια Λόγγου - Κύρση - Τουρμπάλη	1875	270	7.000	270	90-100.000 πακέτ. νήμα	50.000 λιρ
2. Κλωστήριο Μπίλη - Τσίση	1891	248	4.008	160	60-70.000 πακέτ. νήμα	30 - 35.000
3. Κλωστήρια Γκούντας - Κοράτζιας	1903	30	3.200	160	50.000 πακέτ. νήμα	25.000
4. Ύφαντήρια Χατζηλαζάρου και Σία	1907	300	1.080	150	100.000 μ. ύφασμ. φάρδ 1,4 μ.	35 - 45.000
5. Ύφαντήρια Λαναρά - Πεχλιβάνου	1910	75		75	90.000 μ. ύφασμ. φάρδ. 0,33 μ.	8 - 9.000

Η θέση και ή σπουδαιότητα της Ναουσαϊκής Βιομηχανίας στό σύνολο της Βιομηχανίας της Μακεδονίας, μόνον δύο χρόνια μετά τήν άπελευθέρωση (1912), παρουσιάζονται στούς πίνακες 2 και 3, σύμφωνα με τά δεδομένο του 1914 (12):

Προτού προχωρήσουμε παρακάτω, πιστεύουμε ότι είναι απαραίτητο να σταματήσουμε για λίγο σ' αυτό τό σημείο και να μελετήσουμε τήν διαδι-

κασία δημιουργίας των πρώτων εργοστασίων της Νάουσας, διαδικασία πού είναι αρκετά χαρακτηριστική και ή όποια ταυτίζεται σχεδόν με τήν κλασική διαδικασία της πρωταρχικής συσώρευσης του κεφαλαίου. Για να κάνουμε σούτην τήν ανάλυση, είναι απαραίτητο να παρακολουθήσουμε τίς οικονομικές δραστηριότητες συγκεκριμένων προσώπων, πρόγραμμα πού θά προσπαθήσουμε να κάνουμε παρακάτω, με τά

λίγα στοιχεία πού ή διαθέτουμε:

1η ΦΑΣΗ

Η ανάγκη διαθέσεως των αγροτικών προϊόντων της πόλης (κυρίως του κρασιού), απ' τήν μία μεριά, ώδηγησαν όρχικά τους Ναουσαίους στήν Θεσσαλονίκη, ή όποια υπήρξε ή κύρια αγορά των κρασιών, στήν Αίγυπτο (13) (Άλεξάνδρεια, Κάιρο) και στη Βοσνία. Απ' τήν άλλη μεριά, ή έρευνα αγορών

2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΝΗΜΑΤΟΥΡΓΕΙΩΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (1914)

Έταιρίες	Πόλεις	Έτος ίδρύσ.	(C.V.)	Αδράχτ.	Άπασχολ.	Έτήσια παραγωγή kgr.
Λόγγου - Τουρμπάλη	Νάουσα	1875	300	7000	250	450.000
Μπίλη - Τσίση	Νάουσα	1891	200	4000	120	250.000
Γκούντας - Κοράτζιας	Νάουσα	1903	250	5000	250	300.000
Γ. Τσίσης και Σία	Έδεσσα	1895	800	16500	500	600.000
Λάπας - Χατζηδημούλας	Έδεσσα	1907	300	6000	100	200.000
Σωσιίδου - Φοίκ	Βέροια	1903	300	7000	300	450.000
Άφαι Σωσιίδου - Χατζηνικολάου	Βέροια	1906	120	3600	130	200.000
Σίδης και Σία	Θεσσαλονίκη	1886	300	10000	400	700.000
Nouvelle Filature	Θεσσαλονίκη	1886	400	10000	400	750.000
Άφαι Τουρμπάλη	Θεσσαλονίκη	1910		4000	100	300.000

3. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΙΟΥΡΓΕΙΩΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (1914)

Εταιρίες	Πόλεις	(C.V.)	Άποσχ.	Αρ. μηχαν.	Ήμερήσια παραγωγή
ΕΡΙΑ (πρώην) Χατζηλαζάρου Σια	Νάουσα	350	200	25	600 μ. ύφασμα
Οθωμανική εταιρία	Θεσσαλονίκη	80	100	20	400 μ. ύφ. 500 φέσια
Τουρμπάλη - Κοζόζη και Σια	Θεσσαλονίκη	28	30	10	150 μ. ύφασμα
Λοναρά - Πεχλιβάνου	Νάουσα	10;	30(;) :	5	200 μ. στενού ύφασματ.

Για τα προϊόντα της τοπικής χειρο-τεχνίας - βιοτεχνίας (μάλλινα ύφασμα-τά σαγιάκια) τους οδήγησε στις αγο-ρές της Ελλάδος, όπου ήρθαν σε έπα-ψη με την εκεί γενική οικονομική κα-τασταση και έκμεταλεύτηκαν την συ-γκυρία εισάγοντας για λογαριασμό τους εύρωπικά μηχανικά έξοπλισμό για τα εργοστάσια που δημιούργησαν στη Νάουσα.

"Έτσι εμουμε την έμπορική δραστη-ριότητα (σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο) σαν κύριο πορόγοντα της αρχικής συ-γκέντρωσης του αναγκαίου κεφαλαίου για την βιομηχανική δραστηριότητα που ακολουθεί αυτήν την φάση.

2η ΦΑΣΗ

Τα σταμο που θρικόονται ηιό κοντά στην παραδοσιακή χειροτεχνική - βιο-τεχνική παραγωγή καθώς και στην διάθεση των προϊόντων αυτών, ευαι-σθητοποιούνται από την έπαφή τους με την κατάσταση στην Ευρώπη σ' αυτόν τόν ταμέο την έποχή εκείνη (ανάπτυξη της τεχνολογίας κλπ) και έσποασίζουο να ένώσουο τα κεφάλαια τους και να τά επενδύσουο σ' ένα εί-δος συνεργατικής, για να δημιουργή-σουο ανάλογες με την πρώτη βιομηχα-νικές επιχειρήσεις. Όπως βλέπουοε από την κατανομή των χρόνων ίδρυ-σης αυτών των επιχειρήσεων (Πίνακας 1), η διαφορά στα χρόνια που δια-

ηιστώνουοε μετοξύ της ίδρυσης του πρώτου με τά δεύτερο εργοστάσιο μειώ-νετοι αίσθητά μεταξύ του δεύτερου και του τρίτου κλπ. Αυτό δείχνει τό προοδευτικό πνεύμα του εμπορικού κε-φαλαίου της έποχής, σ' αντίθεση με τό αντιδραστικό πνεύμα του κεφαλαίου που πρέρχεται από την γαιοπρόσο-δο, τό όποίο έξάλλου περιορίζεται με μη παραγωγικές επενδύσεις (κατοικί-ες πολυτελείας κλπ), ή στην επιδεικτι-κή κατανάλωση (14).

Ό πίνακας που ακολουθεί δείχνει αναλυτικά την ποιοτική άλλαγή της εμπορικής δραστηριότητας των Ναου-σοίων και την μετατροπή της σε βιομη-χανική δραστηριότητα:

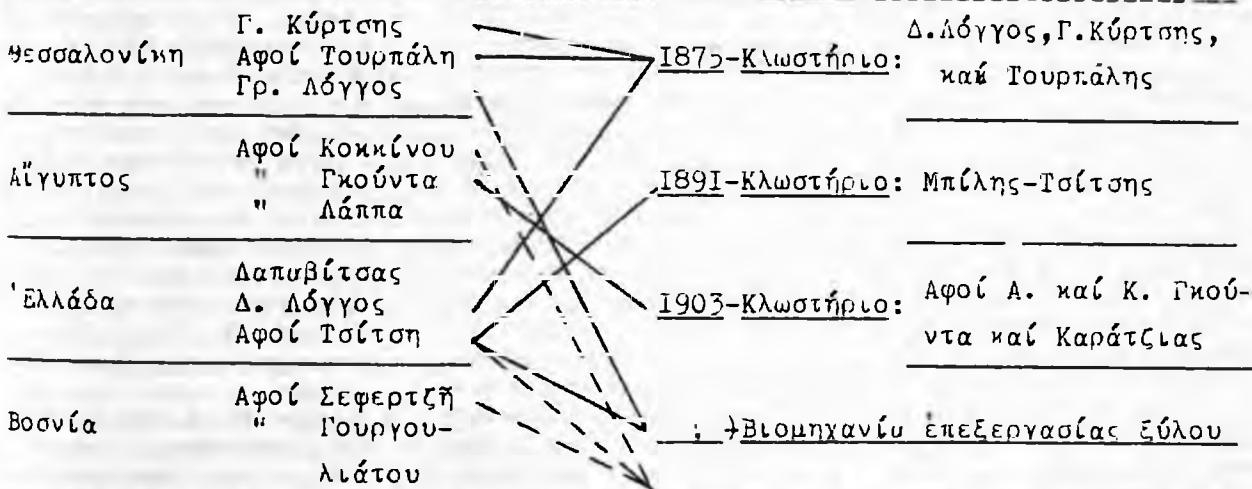
δημιουργία Έμπορικού Κεφαλαίου

Ίδρυση των πρώτων εργοστασίων στη Νάουσα

τόπος

έμποροι

βιομηχανικές εταιρίες

Ό πίνακας αυτός παρουσιάζεται κο-τά κάποιον τρόπο εμπειρικό (δέν είναι καθόλου πλήρης), αλλά για την ώρο δέν ήταν δυνατό να προχωρήσουοε σε μία πιό λεπτομερή έρευνα πάνω στην εξέλιξη κάθε οικογένειας, όπως θά ήταν επιθυμητό. Όμως πορ' όλα τά μειονεκτήματά του, ό πίνακας αυτός δίνει συνοπτικά την εικόνο αυτής της ποιοτικής μεταβολής όπως είπαοε πιό πάνω, και για ό λόγο αυτό μπορούοε να τόν θεωρήσουοε χρήσιμο.

Γι αυτήν την ίδια περίοδο (πρώτη δεκαετία του ΧΧού οίωνα) πρέπει να σημειώσουοε την εμφάνιση ενός νέου τυπου βιομηχανίας, με την δ-μιουο-γία των πρώτων έριοκλωστηρίων Ευ-ρωπαικού τύπου στη Νάουσα, τό 1907. Πρόκειται για ένα εργοστάσιο που πε-ριλαμβάνει όλα τά απαραίτητα τμήμα-τα για την πλήρη έπεξεργασία του μαλ-λιού μέχρι την ύφανση, για τό όποίο ό Στουγιαννάκης λέει (15) με μεγάλο θαυμασμό ότι ή ιδρύτρια έταιρία είναι

αξίειαινη "...διότι προσοντόλιοε την δραστηριότητα της της συνήθους βιο-μηχανίας του θάμβακος προς έν νέον είδος βιομηχανίας του μαλλιού, αγνω-στον εξ άλλου εις την χώραν και εις τό σύνολον του Κράτους, τομέαν άνεκ-μετάλλευτον, ό όποίος περικλείει πολλές ύποσχέσεις δι' εκείνους οι όποίοι άνέ-λαβον την έκμετάλλευσίν του. Τό έρ-γοστάσιον αυτό είναι τό πρώτον του είδους του και τά προϊόντα του είναι περιζήτητα εις την αγοράν, έξ ίσου με

εκείνα της Ευρώπης. Προσφάτως δέ επροτιμήθησαν διά τας στρατιωτικάς στολάς, ώστε ή παραγωγή νά είναι μικρότερα της ζήτησεως...» Η εικόνα αυτή συμπληρώνεται μερικά χρόνια αργότερα (1914), με τήν διαπίστωση⁽¹⁶⁾ ότι «...σήμερον, τό εργοστάσιον αυτό λειτουργεί διά τόν Έλληνικόν Στρατόν, παράγον υφάσματα έξαιρετικής ποιότητος. Αν και έχει ιδρυθή εδώ και επί τόν μόνον έτη, τώσον επέτυχε, ώστε σήμερον κατασκευάζονται νέα κτριο, τά όποια θά στεγάσουν τας νέας εγκαταστάσεις, και κατά τόν τρόπον αύτάν ή παραγωγή του θα διπλασιασθή».

Πληροφορικά αναφέρουμε ότι τό εργοστάσιο αυτό λειτουργήσε κανονικά με τήν έπωνυμία «ΕΡΙΑ». Έριουσιείο Α.Ε., μέχρι τό 1931, και από τή χρονιά αυτή αρχίζει μία σειρά περιοδικών διακοπών τής λειτουργίας του μέχρι τον Μάρτιο του 1938, ημερομηνία κατά τήν όποια κλείνει οριστικά και όπαύει το σύνολο τών υπαλλήλων και έρνατών του (16—18 υπάλληλοι και 250 εργάτες). Έτσι κλείνει μία περίοδος της Ιστορίας του, ενώ μία κοινούργια αρχίζει αργότερα, μετά τήν ανακατασκευή του, γιατί καταστράφηκε κατά τήν διάρκεια του έμφυλιού πολέμου τό 1949.

Κλείνοντας τήν περιγραφή πάνω στην πρώτη και αποφασιστική περίοδο τής Ιστορίας τής βιομηχανίας τής Νάουσας, και γιά νά συμπληρώσουμε τήν εικόνα τής τοπικής παραγωγής, σημειώνουμε ότι παράλληλα με τό μεγάλο εργοστάσιο, οικιακά εργοστάσια έπεξεργάζονταν μία ποσότητα 32.000 ακάδων μαλλιού και παράγοναν τά ποροδοσιακά υφάσματα (σαγιάκιο). Έίχαν συνολικά μία παραγωγή 66.400 μέτρα υφασμα, άξίας 3—4.000 τουρκικών λιρών. Άλλά ή περιγραφή πού κάνει ό Στουγιαννάκης γιά αύτήν τήν διαδικασία έπεξεργασίας και επίσης τά ποσά πού έπαιρναν τελικά οι οικογένειες αυτές (γύρω στις 800 λίρες συνολικά, γιάνηματοποίηση, ύφανση και βαφή του άρχικού προϊόντος), μας οδηγεί νά σκεφτούμε ότι στην πραγματικότητα αύτή ή οικιακή βιοτεχνία δέν ήταν ανεξάρτητη, αλλά πρόσφερε τήν εργασία της έναντι άμοιβής (μισθοϋ), και ότι τό σύνολο αύτης τής επιχείρησης άνηκε σέ άλλους. Άλλά αύτή ή υπόθεση μένει νά έπιβεβαιωθή⁽¹⁷⁾.

«Γενικά», γράφει ό Στουγιαννάκης στην εργασία του πού προαναφέραμε, «...όπό βιομηχανική άπόψως, ή Νάουσα είναι σχεδόν ή πρώτη πόλις τής Τουρκίας και ή τροφός του βιομηχανικού πνεύματος, τό όποιο, προερχόμενο έξ αύτης, εγκατεστάθη και εις

τάς άλλας πόλεις τής Μακεδονίας και κυρίως εις Βέροιαν και εις Έδεσσον⁽¹⁸⁾, ή όποια έξ άλλου, εκ βιομηχανικής όπόψεως έχει μέλλον πλέον λαμπρόν τής Νάουσας, διότι διαθέτει πιά πλούσιους φυσικούς πόρους, δηλαδή μία κινητήριον δύνουιν μεγαλύτερα, έξ αιτίας τών σπουδαιοτέρων κατοραρακτών κλπ...».

Η νέα γενιά τών βιομηχανιών τής Νάουσας, από τό 1920, είναι συνδεδεμένη κυρίως με μία οικογένεια βιομηχάνων⁽¹⁹⁾, τήν οικογένεια Λαναρά, ή όποια, όπως μπορούμε νά διαπιστώσουμε από τ' όνομά της συνδέθηκε άρκετά νωρίς με τήν έπεξεργασία του μαλλιού. Δυστυχώς τά δεδομένα πού διαθέτουμε μέχρι στιγμής για τήν περιγραφή τών νέων αύτων μονάδων είναι πολύ φτωχά, και στό μεγαλύτερο μέρος τους προέρχονται από υπαλλήλων τών εργοστασίων αύτων. Τό χαρακτηριστικό σ' αύτήν τήν περίπτωση είναι ή μεγάλη συνέχεια τών βιοτεχνικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων αύτης τής οικογένειας, ή όποια συνεχίζεται εξόλλου μέχρι σήμερα.

Τό 1922 ό Λονορας ιδρύει μαζί με τους ιδρυτές του πρώτου κλωστήριου τής πόλης ένα καινούργιο σύγχρονο έπιουργείο, πού παρήγαγε όλα τά είδη ύφασματων. Τό 1928, οι αδελφοί Λαναρά ιδρύουν (αύτή τή φορά μόνοι τους) ένα άλλο μεγάλο εργοστάσιο, γιά τήν παραγωγή ύφασμάτων υψηλής ποιότητας⁽²⁰⁾, χωρίς καθόλου νά εγκαταλείψουν τό προηγούμενο εργοστάσιο. Οι δυο αυτές μονάδες άποσχολούσαν συνολικά περί τούς 2.000 εργαζομένους, σέ τρεις θόρδιες τήν ήμέρα και ή λειτουργία τους συνεχίστηκε χωρίς εμπόδιο μέχρι τό 1940 (και με άλλη θεθύλωση μέχρι σήμερα). Επί πλέον τά προϊόντα του πρώτου εργοστασίου διακρίθηκαν με ανώτερες τιμητικές διακρίσεις στην Διεθνή Βιομηχανική Έκθεση του Λονδνου τό 1932⁽²¹⁾. Γενικά, ή οικογένεια Λαναρά κατέχει μία οημοντική θέση στό σύνολο τής Έλληνικής Βιομηχανίας, όπως δεχνει ή εκλογη του Θ. Λαναρά σάν μέλους τής Διοικούσας Επιτροπής τής Ένώσεως Βιομηχάνων και Βιοτεχνών τής Ελλάδος, τό 1936⁽²²⁾ και αργότερα (1939), σάν αντιπρόεδρο της Διοίκησης τής Ένώσεως Κλωστούφαντουργών⁽²³⁾.

Μέχρι τό 1940, τό πιά σπουδαίο γεγονός σχετικά με τή βιομηχανία τής Νάουσας αποτέλεσε ή καταστροφή από πυρκαϊά του πρώτου της εργοστασίου, τό 1938, του όποίου τό έρεπια υπάρ-

χουν άκόμη, δείγματα του παλιού μεγάλου. Τά άλλα εργοστάσια λειτουργήσαν άμοιά—με μερικές άλλανές στό επίπεδο τών μετόχων, αλλά όχι στό επίπεδο τής παραγωγής—και κατά τά έτη 1940—49, όταν ένα μεγάλο μέρος τους καταστράφηκε κατά τήν διάρκεια του έμφυλιού πολέμου.

Μία νέα περίοδος δραστηριότητας τών βιομηχανιών τής Νάουσας αρχίζει από τήν ημερομηνία αύτή και μετά.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Litoussis: Dictionnaire encyclopedique, εκδ. 1962, σελ. 547.
2. Ο άρθρος σύτος δέν είναι σταθερός. Η Έθνική Στατιστική Υπηρεσία τής Ελλάδος θεωρεί σάν έλαχιστο όριο τόν αριθμό τών 10 άπασχολουμένων ανά βιοτεχνικό καταστημα Κοίτα, Στατιστική Επετηρίδα τής Ελλάδος 1976, σελ. 215.
3. Καίτα, μεταξύ άλλων Σβορώνου Ν., Ιστορία τής Νεώτερης Ελλάδας, έκδοσης, Μόλιος Μ., Η σύγχρονη φάση ανάπτυξης του καπιταλισμού στην Ελλάδα, Αθήνα 1975, σελ. 29.
4. Στουγιαννάκης Ε., Ιστορία τής πόλεως Νάουσας, εκδ. 1976, σελ. 58.
5. Cousinery E.M., Voyage dans la Macédoine, Παρίσι 1833, σελ. 71.
6. Ibid, σελ. 71, επίσης Rouquerville, F.C.H.L., Voyage de la Grèce, Παρίσι 1826—1827, σελ. 94—95.
7. Ο Στουγιαννάκης είναι αύτος που μας παρέχει αύτήν τήν πληροφορία. Δυστυχώς δέν τήν παρέσχε με τήν εξακριβώσουμε και νά τήν έλέγξουμε από πουθενά, κι έτσι τήν παρουσιάζουμε με οποιοδήποτε έπιφύλαξη.
8. Νικολαΐδης Β., Turk et Turques Constantinople, τ. 2, Παρίσι 1851, σελ. 281.
9. Στουγιαννάκης Ε., «Νάουσα» Άρθρο στό Μακεδονικό Ημερολόγιο 1911 σελ. 148. Επίσης Άναστασάπουλος Γ., Ιστορία τής Έλληνικής Βιομηχανίας 1840—1940, Αθήνα 1948, τ. 2, σελ. 909.
10. Στουγιαννάκης Ε., «Νάουσα» ορ. κτ. σελ. 148. Επίσης, Baker, Turkey in Europe, Λονδίνο 1877, σελ. 407.
11. Στουγιαννάκης Ε., «Νάουσα», σελ. 148—153. Ο Πίνακας (1) έγινε θύσει τών στοιχων πού περιέχονται σ' αύτό τό κείμενο.
12. Οι πίνακες προέρχονται από τό βιβλίο του Γ. Άναστασάπουλου, Ιστορία τής Έλληνικής Βιομηχανίας.

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 80

Κάθε μέρα και περισσότερο ή ανθρωπότης βλέπει να κλιμακώνεται ή βία με τις διάφορες μορφές της. Φθάσαμε στο σημείο να έχει γίνει ή βία απαραίτητο στοιχείο της καθημερινής μας ζωής και να μεγαλώνει έτσι η αντίδρασή μας στην οποιαδήποτε εκδήλωση της.

Μερικές μορφές βίας όπως εκείνη των τρομοκρατών συγκινούν ιδιαίτερα την κοινή γνώμη. Και για τον λόγο αυτό βλέπουμε και την μεγαλύτερη κλιμάκωσή της τα τελευταία χρόνια.

Μεμονωμένες ομάδες προσπαθούν με την χρησιμοποίηση ώμης βίας κατά άνυπεράσπιστων πολιτών να εκδιώξουν διάφορα πολιτικά πλεονεκτήματα. Οι πρωταρχικοί λόγοι που ανάγκασαν τις ομάδες αυτές να καταφύγουν στην βία ίσως να ήταν καθ' όλα συμπαθείς όταν επρόκειτο για περιπτώσεις εκηρωσώπων λαών η φυλών που έχουν υποστεί χειρότερα ακόμη από την «συμπαιχνία» των μεγάλων δυνάμεων.

Μέσα στην απόγνωση τους αυτή βρίσκουν την άσκηση της βίας ως την μόνη δυνατότητα να ακουσθεί ή φωνή τους.

Διαφορετικά μένουν ξεχασμένοι στα «φιλάγραμματα» της διεθνούς επικαιρότητας αν μπορέσουν να περάσουν και σ' αυτά. Και έχουμε τέτοια παραδείγματα αρκετά: τους Παλαιστινίους, τους Άρμενίους τους αντιτιθέμενους στην πολιτική των φυλετικών διακρίσεων κι όλους αυτούς τους λαούς που αγωνίζονται για μία ελεύθερη Πατρίδα που μία στρατιωτική Χούντα πήρε την ελευθερία τους.

Ο τρόπος όμως που διάλεξαν για να προβάλουν τα αιτήματά τους είναι ίσως ο χειρότερος διότι δεν είναι καθόλου πειστικό το να αγωνίζεσαι για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όταν τα παραβιάζεις και ο ίδιος κατάφωρα. Ο πολύς κόσμος νοιώθει περισσότερο αλληλέγγυος προς τα θύματα της βίας γιατί στην πραγματικότητα αυτή είναι ή αδύνατη πλευρά. Και τα θύματα αυτά πρέπει να προστατευθούν με τους καλύτερους δυνατούς τρόπους.

Η ύπαρξη και ή επίβιαση των σημερινών οργανομένων κοινωνιών εξαρτάται από την προστασία που μπορούν να παράσχουν στα μέλη τους.

Τότε μόνο και τα άτομα θα δεχθούν και να υποβληθούν σε θυσίες για την βελτίωση των κοινωνιών.

Αλλά και δεν θα προσφεύγει ο καθένας στην βία όταν διαπιστώνει ότι δεν αδικείται.

Στην ουσία τελικά απαιτείται μία μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των οποιωνδήποτε μεγάλων απέναντι στην άσκηση της κάθε μορφής βίας. Ευαισθητοποίηση που πρέπει να εκδηλωθεί τόσο στο εσωτερικό της κάθε χώρας όσο και στην διεθνή σκηνή.

Η συνεργασία των κρατών και των διεθνών οργανισμών δεν μπορεί να παίρνει μόνο την μορφή της τυπικής ερμηνείας των κειμένων νόμων όπου και όπως επιτραπεί ή εφαρμογή τους.

Γιατί ή ανθρώπινη ζωή έχει σε όλα τα πλάτη

Η ΒΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

και μηκη της γής την ίδια αξία που κανένας δεν μπορεί να την αμφισβητεί ή να την περιφρονεί.

Θά πρέπει κάποτε να αποδεχθούμε όλοι μας ότι δεν υπάρχουν άνθρωποι περισσότερο ή λιγότεροι ίσοι, από τους άλλους. Ίσως θά πρέπει, ή άσκηση της βίας να προβληματίσει πολύ περισσότερο τους ισχυρούς. Η βία μπορεί να έξλειφθεί σε βάθος μόνο με την καταπολέμηση των πρωταρχικών αιτίων που την προκαλούν.

Της Κλεοπάτρας Παπαματθαίου

ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

«ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ»
ΤΟΠΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ

Με τον έξανθρωπισμό των κοινωνιών μας σ' όλες τους τις μορφές της ζωής.

Διαφορετικά δεν κάνουμε τίποτε άλλο από το να συνεχίζουμε το ίδιο παιχνίδι. Κάποιοι τρομοκράτες εκδιώζουν και σκοτώνουν κάποιους άλλους για έγκλήματα που διαπράττονται κάπου αλλού. Πιστεύω ή τωρινή κλιμάκωση της βίας να επιφέρει μία βαθύτερη ευαισθητοποίηση όλων απέναντι στην άσκηση βίας, της βίας κάθε μορφής και κατά οίουδήποτε.

Ίσως αυτό να απαιτεί και την επανεκτίμηση μερικών αξιών της βιομηχανικής μας εποχής. Αξιών που ώθησαν στην απομόνωση του ατόμου και στην γέννηση και εκδήλωση της βίας.

Όδηγούμεθα στις σκέψεις αυτές διότι ή βία είναι αρρώστια της γιγαντωμένης πολιτείας μία παράφορη έκρηξη της επανάστασης του ανθρώπου, απέναντι στην άδεια και παράλογη ζωή του. Η βία που προσβάλλει τους άλλους που προσβάλλει και τον εαυτόν μας.

Καταστροφή και αυτοκαταστροφή, ή βία που διαλέγει τον άλλο θύμα της για στόχο, της αλτοτε για το χρώμα του και πιο συχνά κατά τύχη, ή βία που δρα σαν το δηλητήριο της εποχής μας.

Η βία που μοιάζει με αποχαλινωμένη ενέργεια με τρελό καταρράκτη με ακράτητο νερό που ρημάζει τα πάντα και που θάπρεπε να περιοριστεί.

Πρέπει να περιοριστεί όταν αναζητήσουμε μία καλύτερη ποιότητα ζωής, για τον καθένα μας και για όλους σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Νά την αναζητήσουμε μέσα σ' ένα πνεύμα έλευθερίας, ειρήνης και συναισθησης της ευθύ-

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 72

ΤΑ ΘΕΡΙΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ

Μία από τις δραστηριότητες του ΙΜΧΑ ως επιστημονικού και έρευνητικού Ίδρυματος με διεθνή προβολή και αναγνώριση είναι: και τα θερινά μαθήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού για ξένους που διοργανώνονται κάθε καλοκαίρι στη Θεσσαλονίκη τον Αύγουστο.

Τα μαθήματα αυτά μπορούμε να πούμε ότι στην εξέχουση τους παρουσιάζονται σε τρία στάδια: Ως πρώτο στάδιο θα θεωρήσουμε εκείνα του διοργανώθηκαν απ' το ΙΜΧΑ σε συνεργασία με το QUEENS COLLEGE του πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης απ' το 1968 ως το 1971. Τη διοργάνωση τους από ελληνικής πλευράς είχε αναλάβει ο αξιωματικός Βασίλειος Λαούρας. Ως δεύτερο στάδιο θα χαρακτηρίσαμε τη δεύτερη περίοδο των μαθημάτων που ανέλαβε σε νέες βάσεις το ΙΜΧΑ μόνο του, με τη διεύθυνση του καθηγητή Κουροφίλη Μητσάκη, το 1973 - 1975. Το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι ότι ως γλώσσα των μαθημάτων χρησιμοποιήθηκε η αγγλική. Τέλος το τρίτο στάδιο, όπου χρησιμοποιήθηκε η πείρα που αποκτήθηκε απ' τα προηγούμενα χρόνια, άρχισε απ' το καλοκαίρι του 1966 και χρησιμοποιήθηκαν η ελληνική και η αγγλική γλώσσα.

Ας δούμε με συντομία την προεργασία που γίνεται στο ΙΜΧΑ για να διοργανωθούν τα θερινά μαθήματα. Απ' το Δεκέμβριο του προηγούμενου χρόνου στέλνονται ταχυδρομικώς διαφημιστικές αφίσσες σε τερτάσιο αριθμό αποδεκτών σ' όλο τον κόσμο Πανεπιστήμια, Κέντρα Έρευνών, Βιβλιοθήκες, Διεθνείς Οργανισμούς, Έλληνικές εκκλησιαστικές ένορίες και κοινότητες του εξωτερικού κ.ά.) Οι αφίσσες αυτές θυμίζουν πάντα πως τα μαθήματα αυτά γίνονται στη Θεσσαλονίκη. Έτσι η άφιξη στο 1973 έχει μια χαριτωμένη μικρότητα ολης της πόλης, καιωμένη απ' τον αρχιτέκτονα και καθηγητή του

Αύγουστος 1976. Ένα τμήμα σπουδαστών του «Διεθνούς Θερινού Προγράμματος» του ΙΜΧΑ στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Βόλου. Διακρίνονται, μεταξύ των σπουδαστών, ο βυζαντινολόγος καθηγητής JOHN GIANAKOPOLOS, ο αρχαιολόγος καθηγητής Φώτης Πέτσας και ο υπεύθυνος του τεχνικού μέρους του Προγράμματος Κ. Ποπουλίδης

ΤΟΥ ΚΩΝ. Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΔΗ Έπιστημονικού συνεργάτη του ΙΜΧΑ

Πανεπιστημίου Ν. Μουτσόπουλο, του 1974 ένα τμήμα της βυζαντινής εκκλησίας της Αγίας Αικατερίνης, το 1975 ένα τμήμα της Καμάρας, του 1976 ένα τμήμα απ' τα Κάστρα της πόλης και το 1977 το Λευκό Πύργο. Απ' τον Ιανουάριο κιόλας αρχι-

ζουν να έρχονται στο ΙΜΧΑ οι αιτήσεις συμμετοχής απ' τις πέντε ήπειρους. Οι αιτήσεις αυτές είναι τόσες πολλές ώστε οι διοργανωτές, έχουν να κάνουν πολλές φορές με δύσκολη θέση και είναι αναγκασιένοι ν' αρνηθούν τη συμμετοχή σε πολλούς, λαμβάνοντας υπ' όψη περισσότερο τα πιστοποιητικά σπουδών τους τις συστάσεις των καθηγητών τους και το συγγραφικό τους έργο. Έτσι το επιστημονικό επίπεδο των μαθημάτων είναι αρκετά ύψηλο, αφού μεταξύ των

σπουδαστών των θερινών μαθημάτων ένα ποσοστό που ανέρχεται στο 10% διδάσκουν σε ανώτατα πνευματικά ιδρύματα. Έκτος απ' τους καθηγητές ανωτάτων σχολών έρχονται καθηγητές και καθηγήτριες της μέσης εκπαίδευσης (κλασσικοί φιλόλογοι κ. λ.) μέλη ερευνητικών Ιδρυμάτων, υπάλληλοι διεθνών οργανισμών (της Ευρωπαϊκής Κοινής Άγορας), ποιητές κ. α. Σ' αυτούς πρέπει να προστεθεί κι' ένας μεγάλος όμιλός σπουδαστών απ' όλα τα κράτη του κόσμου οι οποίοι έρχονται ως προσκεκλημένοι του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών διότι θέλω να πω ότι ερευνάσεις τους στην ελληνική γλώσσα το ελληνικό Υπουργείο για να τους εφοδιάσει τους προσκαλεί ένα μήνα στη Θεσσαλονίκη. Ένα μεγάλο ποσοστό απ' τους σπουδαστές των θερινών μαθημάτων γνωρίζει καλά την ελληνική γλώσσα διότι την διδάσκει. ένα άλλο έχει γερές γνώσεις και γνώσεις και ένα άλλο δεν έχει την πρακτική εξάσκηση.

Τις τελευταίες ημέρες του Ιουλίου στις Φοιτητικές Έστίες Θεσσαλονίκης αλλάζει ριζικά η ατμόσφαιρα. Η γραμματεία των θερινών μαθημάτων που αποτελείται από μέλη του προσωπικού του ΙΜΧΑ είναι εγκαταστημένη εκεί και φροντίζει: όλο το 24) ωρο για την εγκατάσταση των σπουδαστών που έρχονται. Έχει ο επισκέπτης θα ακούσει όλες τις γλώσσες το κόσμου. Τις τελευταίες ημέρες του Ιουλίου στις Φοιτητικές Έστίες Θεσσαλονίκης καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για να μπου οι σπουδαστές στο πνεύμα των θερινών μαθημάτων.

Ακολουθεί η τεράστια εργασία των μαθημάτων τον μήνα Αύγουστο. Οι επιστημονικοί συνεργάτες του ΙΜΧΑ διδάσκουν τρεις ώρες καθημερινά την ελληνική γλώσσα. Είναι αλήθεια ότι μετά ένα μήνα έντασης εργασίας, παρόλη την αυγουσιάντικη ζέση της Θεσσαλονίκης, τα αποτελέσματα είναι καταπληκτικά. Οι σπουδαστές, επειδή οι περισσότεροι έχουν ανεπτυγμένο επιστημονικό ενδιαφέρον αλλά και γερές θέσεις στην ελληνική γλώσσα, στα τέλη του Αυγούστου μπορούν να εκφράζονται: στο γραπτό και στον προφορικό λόγο στην γλώσσα μας. Μετά από το καθημερινό τρίωρο μάθημα της ελληνικής γλώσσας οι σπουδαστές παρακολουθούν 2 ώρες γενικά μαθήματα ελληνι-

Αύγουστος 1977. Ένα τμήμα σπουδαστών του «Διεθνούς Θερινού Προγράμματος» του ΙΜΧΑ στο Λέοντα της Αμφιπόλεως. Διακρίνεται, μεταξύ των σπουδαστών, ο αρχαιολόγος καθηγητής Φώτιος Πέτσας (με το νότο στο φικό) ενώ έπεςχνεί τα ιστορικά πλαίσια της τοποθεσίας. Μεταξύ των όκροστών του ο καθηγητής Θεοφάνης Σταύρου

νικού πολιτισμού στα ελληνικά ή στα αγγλικά. Στα δίωρα αυτά μαθήματα οι σπουδαστές έχουν την δυνατότητα να παρακολουθήσουν ένα από τα παρακάτω πέντε τμήματα ή και όρισμένα μαθήματα της εκλογής τους από το κάθε τμήμα:

Τμήμα Α': Ιστορία, Αρχαιολογία, Φιλοσοφία και Φιλολογία της Αρχαίας Ελλάδος.

Τμήμα Β': Ιστορία Τέχνη, Θεολογία, Φιλοσοφία και Φιλολογία της Βυζαντινής εποχής.

Τμήμα Γ': Νεοελληνική τέχνη, Πεζογραφία, Ποίηση, Ιστορία και Λαϊκή Τέχνη.

Τμήμα Δ': Αρχαία, Βυζαντινή, Σύγχρονη Ιστορία και σχέσεις του Βυζαντίου με το Δυτικό και το Σλαβικό κόσμο.

Τμήμα Ε': Αρχαία και Βυζαντινή αρχαιολογία — Αρχαία, Βυζαντινή και Σύγχρονη τέχνη. Για τη διδασκαλία των μαθημάτων αυτών γαλούνται: από το ΙΜΧΑ, εξειδικευμένοι καθηγητές ανωτάτων σχολών από το εσωτερικό και το εξωτερικό. Εξάλλου ο κύκλος των μαθημάτων αυτών συμπληρώνεται με διαλέξεις σε θεολογικά, λογοτεχνικά, νομικά και οικονομικά θέματα. Με το καθημερινό πεντάωρο μαθημάτων συμπληρώνεται ή πρωινή απασχόληση των σπουδαστών.

Τα απογεύματα διοργανώνονται διάφορες εκδηλώσεις οι οποίες έχουν βασικό και αντικειμενικό σκοπό την πρακτική εξάσκηση των σπουδαστών στην ελληνική γλώσσα, αλλά και τη μόηση στην ελληνική νοοτροπία και ζωή. Έτσι τα απογεύματα οι σπουδαστές μπορούν να δουν ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες, να μάθουν ελληνικούς χορούς, να πάρουν μέρος σε συζητήσεις στην ελληνική μουσική. Οι εκδηλώσεις αυτές πλουτίζονται με οργανωμένες ξεναγήσεις στη Θεσσαλονίκη (Πέλλα, Καβάλα, Φίλιπποι, Άγιον Όρος, Βολος - Πήλιο, Μετέωρα Καστοριά). Τόσο στις ξεναγήσεις στη Θεσσαλονίκη όσο και στις εκδρομές στα μεγάλα ιστορικά κέντρα εκτός Θεσσαλονίκης ο αντικειμενικός σκοπός είναι διπλός: τουρισμός και εκπαιδευση. Η εκδρομή στους Φιλίππους - Καβάλα π.χ. περιλαμβάνει: Επίσκεψη στην Καβάλα, ξενάγηση στο αρχαιολογικό της μουσείο, μπάνιο και γεύμα στην Καλαμίτσα, ξενάγηση στους Φιλίππους και παρακολούθηση αρχαίου ή μεσαιωνικού έργου στο αρχαίο θέατρο των Φιλίππων.

Την τελευταία ημέρα του Αυγούστου σε εξοχικό κέντρο της Θεσσαλονίκης διακόβει περίπου φιλοξενούμενοι από 30 χώρες των πέντε ήπει-

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 72

«Γιά τή σωστή ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου»

Μερικές προτάσεις καί μία προσέγγιση...

1. Οι προϋποθέσεις...

Πληθαίνουν στίς μέρες μας οί διαμαρτυρίες πολλών αναγνωστών, πού δυσκολεύονται νά προσεγγίσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο «μοντέρνας» γραφής καί άνοιχτά έξεγείρονται έναντίον της σύγχρονης λογοτεχνίας κατηγορώντας τά έργα της ως πλαστά, άκαταλαβίστικα καί γεμάτα άκατανόητο έγκεφαλισμό. Οί διαμαρτυρίες αυτές δέν άνάγονται μόνο στό χώρο του μέσου αναγνώστη αλλά καί στό χώρο της κριτικής, χώρος πού ανήκει αποκλειστικά στους «μυημένους» καί πού λογικά δέ θα 'πρεπε νά άνέχεται ή νά προσυπογράφει τέτοιου είδους διαμαρτυρίες (1). Φυσικά δέν άνήκουμε σ' αυτούς πού βλέπουν αίσιόδοξα τή λογοτεχνική πραγματικότητα, άλλα νομίζουμε ότι τά προβλήματα πού γεννα είναι άλλου είδους (λ.χ. ο ρόλος της λογοτεχνίας, το μέλλον της κα.) καί δέν πρέπει νά τά συναρτήσουμε (στη βάση τουλάχιστον πού θέλουν πολλοί έπικριτές της) μέ άφοριστικά σχήματα του τύπου «ή σύγχρονη λογοτεχνία είναι ακατανόητη». "Ετσι, κατ' έπέκταση, όφείλουμε νά δεχτούμε ρεαλιστικά όχι μόνο τήν ύπαρξη της ως έκφραση καλλιτεχνικής δημιουργίας άλλα καί τόν τρόπο γραφής της. Για νά πετύχουμε όμως αυτό είναι άνάγκη νά δούμε καθαρότερα τά πράγματα καί κυρίως νά μάθουμε νά διαβάσουμε σωστά.

Όταν μιλάμε για «σωστή άνάγνωση» έννοούμε νά εγκαταλείψουμε τήν παθητική ή αδιάφορη στάση άπέναντι στό κείμενο πού έχουμε στό χέρια μας καί νά τó άντιμετωπίσουμε μέ ένεργητικότητα καί φιλική διάθεση. Κάθε κείμενο (πεζό ή ποιητικό) λειτουργεί

σαν πομπός πού εκπέμπει μηνύματα ζωής, καί ο αναγνώστης λειτουργεί σαν δέκτης, πού πρέπει νά αποκωδικοποιήσει αυτά τά μηνύματα (2). Η αποκωδικοποίηση αυτή άρχίζει τόν κόπο, γιατί έτσι ο αναγνώστης φτάνει στην ύψιστη πνευματική άπόλαυση πού χαρίζει ή λογοτεχνία, εύαισθητοποιείται καί ίσχυροποιείται, άποκτά καινούργια βιώματα, έμπειρίες πολύτιμες για τó δύσκολο άγώνα της καθημερινής επιβίωσης. "Ας ρίξουμε λοιπόν στό σκουπίδια τήν άνάγνωση του... σαλονιου, αν θέλουμε νά διαβάσουμε σωστά. Η άνάγνωση δέν είναι εύκολη ύπόθεση...

Δέν είναι έπίσης σωστό νά κα-

Του Χρήστου Μουχάγιερ

τεχόμαστε άπό πλέγματα δυσιπιστίας άπέναντι στο έργο ούτε νά είμαστε προκατειλημμένοι άπέναντι στό συγγραφέα του. Η έλλειψη έξοικείωσης μέ τά νεώτερα λογοτεχνικά ρεύματα γεννά συνήθως τή δυσιπιστία (3), ένω ή προκατάληψη μπορεί νά όφείλεται σέ κακή πληροφόρηση ή άκόμα καί σέ ιδεολογική αντίθεση πρós τó συγγραφέα ως άτομο καί τες ιδέες του πού, ένδεχομένως, προβάλλει στό έργο του(4). Δυσιπιστία καί προκατάληψη οδηγούν σέ έκ των προτέρων «άπορρίψεις» καί τότε δέ γίνεται καν λόγος για άνάγνωση...

Παλαιότερη είναι ή διαμάχη σχετικά μέ τó πού πρέπει νά ρίχνουμε τó βάρος της άνάγνωσης. Πολλοί λένε ότι πρέπει νά μας ένδιαφέρει μόνο τó περιεχόμενο δηλαδή τó τι λέει τó έργο. "Άλλοι πάλι κάνουν τó έντελειώ ένίθετο' άδιαφορούν για τó τι λέει καί ένδιαφέρονται για τó πώς τó λέει. Η μονομερής όμως άνάγνωση

ση βλάπτει τó έργο, κόβει τους δεσμούς άνάμεσα σ' αυτό καί τόν αναγνώστη τόν οδηγεί σέ έπικίνδυνες μονοδρομήσεις (άτελής σύλληψη των κωδικών συμβόλων πού εκπέμπει τó κείμενο, φορμαλιστική άνάγνωση κ.ά.). Σωστή άνάγνωση λοιπόν, πρέπει νά είναι ή ταυτόχρονη προσπάθεια πού καταβάλλουμε για νά νιώσουμε τι θέλει νά πει τó κείμενο καί νά απολαύσουμε τόν τρόπο γραφής του. Πρέπει όμως νά παρατηρήσουμε ότι, έπειδή τó κείμενο δέ νείναι τίποτα άλλο άπό σχέσεις λέξεων πού εκλέγονται καί τοποθετούνται άπό τó συγγραφέα όχι στή τύχη πρωταρχικός σκοπός της άνάγνωσης είναι νά οδηγηθούμε μέσα άπό τó πώς στό τι λέει. "Αν νιώσουμε τή σπουδαιότητα αυτής της διαδικασίας, θα πάσουμε νά μεμφηιορούμε για πολλά κείμενα όχι «παραδοσιακής γραφής» πού μας φαίνονται άκατανόητα, γιατί, λαθεμένα διαζόμεστε νά τά καταλάβουμε» άπο τήν πρώτη στιγμή.

Βασική προϋπόθεση σωστής άνάγνωσης ένός κειμένου είναι ή έπαρκής γνώση των ιστορικών συνθηκών (ντόπιων καί ξένων) μέσα στις όποιες κυοφορήθηκε καί γεννήθηκε τó κείμενο. Είναι άδιανόητο νά αποκόψουμε τó δημιουργό καί τó έργο του άπ' αυτές, γιατί όλογοτέχνης, όπως κάθε συνειδητός καλλιτέχνης, βιώνει τήν έποχή του καί άντλεί τó υλικό του άπ' αυτή, γεγονός πού δέν τó άμφισβητούμε άκόμα καί για τους λογοτέχνες πού σκύβουν μέ προσοχή πάνω στή παράδοση καί ήρπουν τó έργο τους μέ τους πλουσίους χυμούς της. Η άβhairετη όμως χρησιμοποίηση των ιστορικών συνθηκών σαν μοναδικό έργο λείο για τήν κατανόηση του κειμένου είναι πολύ έπικίνδυνη γιατί μας οδηγεί σέ έπιπτώσεις, κρι-

σεις και επιφανειακές κατά κανόνα προσεγγίσεις.

— Αν για παράδειγμα δοῦμε τὰ ἔργα της λεγόμενης «γενιάς τοῦ 30» μόνο σὸν ἔκφραση της: ρευστῆς (πολιτικά καὶ κοινωνικά) ἑλληνικῆς μεσοπολεμικῆς κοινωνίας καὶ ὄχι παράλληλα, σὸν βαθύτερο αἴτιμα ἀνανέωσης τῆς βολιωμένης ἑλληνικῆς λογοτεχνίας, τότε στενεύουν τὰ περιθώρια γιὰ σωστή ἀνάγνωση τους.

Ἡ ἀνίχνευση καὶ στή συνέχεια ἢ οἰκείωση τοῦ θέματος ἀποτελεῖ σπουδαῖο παράγοντα της ἀνάγνωσης μας, γιατί μας βοηθάει νὰ διαβάσουμε ἀνετότερα τὸ κείμενο, νὰ παρακολουθήσουμε μὲ ἐνδιαφέρον τὸ ζετύλιγμα τῆς ὑπόθεσης (ἂν ὑπάρχει), νὰ αἰσθανθούμε βαθύτερα τοὺς χαρακτηριστες ἢ τὰ πρόσωπα ποὺ κινεῦνται μέσα σ' αὐτὸ, νὰ κινηθοῦμε καὶ ἐμεῖς μέσα στήν ἀτμόσφαιρα ποὺ δημιουργεῖ ὁ συγγραφέας καὶ νὰ γευτοῦμε πιτυόγνωρες καταστάσεις, ποὺ μόνο ἢ προσέγγιση τῆς θεματικῆς δομῆς θὰ μας χάρξει.

Εἶπαμε παραπάνω ὅτι πρωταρχικὸς σκοπὸς της ἀνάγνωσης εἶναι νὰ ὀδηγηθοῦμε στὸ τί λέει τὸ κείμενο μέσα ἀπὸ τὸ πῶς τὸ λέει. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ πράγματα στὸ ἡμεῖς αὐτὸ δυσκολεύουν, πρέπει νὰ ὑπλιστοῦμε μὲ τὴν ἀποραίτητη ὑπομονὴ τοῦ καλοπροαίρετου ἀναγνώστη. Σὲ πρώτη φάση πρέπει νὰ ἐξοικειωθοῦμε μὲ τὴν γλώσσα τοῦ κειμένου, μὲ τὸ ἰδιαίτερο γλωσσικὸ ὄφρος τοῦ λογοτέχνη ἢ γλωσσικὴ δομὴ τοῦ κειμένου εἶναι ὑπόθεση τοῦ συγγραφέα καὶ λειτουργεῖ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τίς δικῆς μας γλωσσικῆς προτιμήσεις. Ἡ ἐπιλογή των λέξεων καὶ τὸ συντακτικὸ τους συνταίριασμα ἀποιελοῦν αὐτὴ τὴ γλωσσικὴ δομὴ καὶ ὁποιαδήποτε προσπάθεια ἀντικατάστασης ὀρισμένων λέξεων ἢ τοποθέτησής τους σὲ ἄλλη συντακτικὴ θέση ἀλλοιώνει τὴ λειτουργία τους καὶ παράγει διαφορετικὸ αἰσθητικὸ ἀποτέλεσμα (ἢ τὸ ἐξαναφανίζει ἐντελῶς). Οἱ λέξεις (μὲ τὸν ἰσόμο ποὺ τοποθετοῦνται) δὲν εἶναι ἀπλοὶ φορεῖς ἐννοιῶν, ἀλλὰ ἔχουν εἰδικὸ βάρος: στόχος τους νὰ κουβαλήσουν μέσα μας τὸ υλικὸ ποὺ μὲ βοήθεια της φαντασίας

μας θὰ μας μεταφέρει σ' ἓνα καινούργιο κόσμο μὲ ὑπόσταση ἀνεπανόληπτη. Ἡ βιωματικὴ αὐτὴ ἀνάγνωση φέρνει στήν ἐπιφάνεια ἀτομικῆς ἐμπειρίας, ἐνῶ παράλληλα γεννᾷ μὲ τὴ σειρά της νέες, ἄγνωστες μέχρι ἰῶρα ἀλλὰ θελκτικῆς, ἐμπειρίες.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ τονίσουμε πόσο ἐπικίνδυνο εἶναι νὰ μας ἐλκύουν τὰ περὶ τεχνὰ στολίδια τοῦ λόγου ποὺ μὲ μεγάλη μαστοριά χρησιμοποιοῦν πολλοὶ συγγραφεῖς. Πρέπει νὰ μάθουμε ὅτι τὰ λογοτεχνικὰ στολίδια δὲν ὑπηρετοῦν ἐνεργῶς τὴν πρόθεση τοῦ λογοτέχνη γιὰ σωστὴ ἔκφραση, ἀλλὰ παίζουν βοηθητικὸ ρόλο καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπιστοκοπῆς τῆς ἀνάγνωσης.

Ἰδιαίτερη ἔκφραση πρέπει νὰ δώσουμε στὴ σίξη τοῦ κειμένου ποὺ διαβάζουμε. Ἡ κακὴ ἀνάγνωση ἀγνοεῖ τὴ σίξη καὶ πέφτει, κατὰ κανόνα, σὲ ἀνεπίτρεπτες συχύσεις γύρω ἀπὸ τὸ περιεχόμενο ἢ εἶναι ἀνίκανη νὰ παρακολουθήσει τίς ἐναλλαγῆς τῶν καταστάσεων (ἀργὴ) - ἱερμη, γοργὴ - ταργιμένη κ.ά.) ποὺ προβάλλει ὁ συγγραφέας. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ ἀγνοοῦμε τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ρημοιολογικῶν τύπων (χρόνος, ἔγκλιση, φωνή) ποὺ ὁ λογοτέχνης μεταχειρίζεται συνειδητὰ γιὰ νὰ τόνισι μὲ ἔμφραση ἢ νὰ ὑποβάλλει καταστάσεις, νὰ τοποθετήσι τίς ἐνέργειες στὸ χρόνο κ.ά. (5)

Ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ ἔχει ὑπόψη του ἐπίσης καὶ τὴν ὑπόλοιπη λογοτεχνικὴ (ἢ ἄλλη) παραγωγή τοῦ συγγραφέα. Ἐτσι θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ παρακολουθήσει τὴν εξέλιξη (ἢ ὄχι) τοῦ ἔργου του, τίς θεματικῆς σταθμῆς ποὺ (ἴσως) διακρίνουν τὸ ἔργο του, τίς αἰσθητικῆς ἢ κοινωνικοπολιτικῆς ἀντιλήψεις του, ποὺ ἐκφράζονται (ἄμεσα ἢ ἔμμεσα) μ' αὐτὸ, τίς ἀλλαγῆς (ἢ ὄχι) στὸν ἔκφραστικὸ χαρακτήρα καὶ τὴν τεχνικὴ ποὺ χρησιμοποιεῖ. (6)

Τὸ βιογραφικὸ υλικὸ ποὺ ἴσως ἔχουμε στὸ χέρι μας μπορεῖ νὰ μᾶς δώσει πολὺτιμη βοήθεια γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ ἔργου καὶ τὴν ἐντελέστερη σύλληψη των μηνυμάτων ἢ των «θέσεων» τοῦ συγγραφέα, ἀλλὰ ἂν τὸ μεταχειρι-

στοῦμε σὸν μοναδικὸ ὀδηγὸ, τότε εἶναι πολὺ εὔκολο νὰ πέσουμε σὲ λαθεμένους ἐκτιμήσεις καὶ ἢ ἀνάγνωσή μας νὰ εἶναι πρόχειρη, ἐπιφανειακὴ, ἀφοριστικὴ γιὰ τὸ ἔργο καὶ ἴσως παραγνωρίσει τὸ σπουδαιότερο παράγοντα, δηλαδὴ τὴν αἰσθητικὴ ἀριότητα ποὺ μᾶς καλεῖ τὸ κείμενο νὰ ἀπολαύσουμε σὸν καθαρὸ δημιούργημα τέχνης.

Τέλος ἂς μὴ φοβηθοῦμε καὶ τὴ μελέτη κριτικῶν ἐργασιῶν, ποὺ πολλῆς φορῆς εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ νὰ μποῦμε βαθύτερα στήν κατανόηση τοῦ ἔργου, ἀλλὰ ὅς μὴ ξεχνῶμε παράλληλα ὅτι ἢ ἀνάγνωση κάθε κειμένου εἶναι, πάνω ἀπ' ὅλα, ὑπόθεση ἀποκλειστικὰ δικῆς μας, γιατί, ὅπως λέει ὁ ROLAND BARTHES: «διαβάζω τὸ ἔργο σημαίνει τὸ ἐπιθυμῶ, σημαίνει πῶς θέλω νὰ εἶμαι τὸ ἔργο, πῶς ἀρνοῦμαι νὰ θεωρήσω τὸ ἔργο ἔξω ἀπὸ κάθε λόγο πλὴν τοῦ δικοῦ μου». (7)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δὲς σχετικὸ ἀρθρο τοῦ Πάνου Θεοσίτη στὸ «Ἄντι», Ἀθήνα 1979, τεύχος 123. 66.49 - 51, μὲ τίτλο «Ποίηση: Γιὰ μίαν ρεαλιστικὴν γροφή».

2. Πολὺ χρήσιμα γιὰ τὴν κατανόηση της λειτουργίας τοῦ «μοντέρνου» ποιήματος τὸ κείμενο τοῦ Γίτου Πατρίκιου στὸ τόμο: «Ἡ διδασκαλία της μοντέρνας ποίησης στὴ Μέση Ἐκπαίδευση» Ἀθήνα, 1978.

3. Γνωστὴ γιὰ παράδειγμα εἶναι ἢ ἀρνητικὴ στάση πολλῶν ἀπέναντι στὴ «συμμεταλλογικὴ ποίηση» ἢ στὸ ἐνῆς μυθιστόρημα, ποὺ καταργοῦν τὸν παραδοσιακὸ τρόπο γραφῆς.

4. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἢ στάση πολλῶν κριτικῶν ἀπέναντι στὸ ἔργον λογοτεχνῶν ποὺ ἀνήκουν σὲ ἀντίθετο ἰδεολογικὸ στρατόπεδο (Σεφέρης, Ρίτσος, Καζαντζάκης, Κοτζιάς, Ρούφος, Ἀναγνωστάκης, Πατρίτσος κ.α.) κύρια χαρακτηριστικὰ της ὁποίας εἶναι ἢ ηροκατάληψη καὶ ἢ ἐπιθέσια.

5. Μεγάλο εἶναι τὸ βάρος ποὺ πέφτει στὸς ὄμιλους τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ. Ὅπως ἐγιναν τὰ πράγματα γιὰ τὴ σωστὴ «μύηση» των νέων στήν λογοτεχνία

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 80

Τι πρέπει να γνωρίζει η ώριμη γενεά γιά την στάση της απέναντι τών νέων

Β' Μέρος
Συνέχεια από το 6ο τεύχος

Τα σφάλματα τών γονέων

Γιά να κρατήσουμε τὸ κύρος μας οἱ ὄριμοι, οἱ ἴδιοι οἱ γονεῖς, υποπίπτουμε σὲ πολλὰ σφάλματα, ἀσυγκρίτως περισσότερα ἀπ' ὅσα φανταζόμαστε. Κι' ὅμως τὰ σφάλματα μας αὐτὰ τὰ ἴδια ἀογότερα μας ἐκδικοῦνται. Μπορεῖ κανένας να σκεφθῆ μερικὰ, δηλαδή τὰ πὸ διαδεδομένα σφάλματα ἀγωγῆς, ὅπως π.χ. εἶναι οἱ ἀπαιτήσεις μας ἀπὸ τοὺς νέους, πὸ δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν ἀσυνέπειά μας, ὅπως πάλι κι' ἐκεῖνες οἱ ἀντικοιούμενες ἐντολές μας καὶ διαταγές, οἱ ἀδειες καὶ πολλὲς φορὲς χωρὶς περιεχόμενα ἀπαιτήσεις μας.

Ἔτσι μ' αὐτὸ τὸ νόημα, ὁ νέος δυσκολεύεται νὰ πάρει τὴ ζωὴ στὰ σοβαρά, ὅσο κι' ἂν τὸ θέλῃ. «Θέλω νὰ ζήσω ἠθικά, ἀλλὰ γίνομαι κυνικός» — λέει ἕνας νέος. «Ἔχω ἀντιληφθῆ, ὅτι κανένας δὲν περιμένει ἀπὸ εσένα νὰ ζήσης σύμφωνα μὲ τὰ ἰδεώδη σου, τὰ ἰδεώδη πὸ ὁμολογεῖς. Εἶσαι ἀφελῆς ἂν τὸ ἐπιχειρήσεις. Ἔχω ἀνακαλύψει πὸς ἡ ὑποκρισία ἔχει γίνει θεομῶς. Τὴ συναντῶ στὸ σπίτι, στὸ σχολεῖο, στὴν κοινωνία. Ὁ πατέρας μου εἶναι πολὺ ἠθικός στις προσωπικὲς σχέσεις του, ἀλλὰ στὴ δουλειά του εἶναι σχεδὸν ἀπατεῶν. Ἡ μητέρα μου εἶναι φιλελεύθερη στὴν πολιτική, ἀλλὰ στὴν πράξη ἀντιλαμβάνομαι καὶ βλέπω, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι λόγια κομπροκαμμένα καὶ τίποτα περισσότερο. Στὸ σχολεῖο μὲ διδάσκουν μὲ λόγια ὅλες τὴς ἀρετῆς, πὸ πρέπει νὰ ἐκῆ ἕνας καλὸς πολίτης, ἀλλὰ σὲ κάθε βῆμα τῶν δασκάλων μου ἀποκαλύπτω τὰ ἀντίθετα ἢ, τὸ λιγότερο, πὸς δὲν παίρνουν στὰ σοβαρά αὐτὰ πὸ λένε, γιατί ἡ ζωὴ τους βρῖσκεται μακριὰ

ἀπὸ τὴ μετουσίωση τῶν λόγων σὲ πράξεις, στὴ στάση τους ἀπέναντι τῶν ἄλλων καὶ στὴ συμπεριφορά τους ἐν γένει. Λόγια, λοιπὸν καὶ μόνο λόγια, ἤχηρὰ καὶ χωρὶς περιεχόμενα».

Τὰ λόγια τοῦ νέου εἶναι, δυστυχῶς, ἀδιάσειστες διαπιστώσεις τῆς νεολαίας πρὸς τὴν ἀσυνέπειά τῶν ὄριμων, ἀσυνέπειες λόγων καὶ πράξεων, πὸς ὀδηγοῦν τὸν νέο στὴν κυνικότητα, πὸς τόσο τοῦ τὴν κατακρίνουμε. Μ' αὐτὸ βέβαια, τὸ νόημα δὲν μπορούμε νὰ

Τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Κοινωνιολογίας ΙΩΑΝ. Ν. ΞΗΡΟΤΥΡΗ

πλησιάσουμε τὸν νέο μὲ κύρος, ἂν ἐμεῖς οἱ ὄριμοι δὲν σταθούμε σὰν παράδειγμα, ἂν δὲν βιώνουμε αὐτὰ πὸς συμβουλεύουμε, αὐτὰ πὸς ἀπαιτοῦμε ἀπ' αὐτοῦς.

Τὸ πλησίασμα τῶν δύο γενιῶν θὰ μπορούσε νὰ διευκολυνθῆ μὲ τὸν διάλογο ἀνάμεσα στὴ νέα καὶ στὴν παλιὰ γενιά. Ὡστόσο ὁ ῥόπος αὐτὸς πὸς προσφέρεται ὄντως εὐνοϊκὰ γιὰ τὸ πλησίασμα καὶ τὴ γεφύρωση εἶναι κάπως δύσκολος. Δυστυχῶς εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ὁμολογήσω πὸς στὸν τόπο μας ὁ σπουδαῖος αὐτὸς δρόμος πὸς κάπως μπορούσε νὰ ὀδηγήσῃ στὴ συνάντηση τῶν δύο γενιῶν εἶναι ἀρκετὰ δύσκολος ἂν ὄχι ἀκατόρθωτος.

Δὲν ξέρομε δυστυχῶς νὰ συζητούμε, δὲ μάθαμε τί θὰ πῆ διάλογος. Δὲν ὑποπεύουμε, πὸς ὁ διάλογος ἀπαιτεῖ διαφώτιση τοῦ θέματος γι' αὐτὸ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴς πρῶτες φράσεις μας, ὅταν ἤρχιζουμε τὸν διάλογο, τὴ συζήτηση, χάνομε τὸ θέμα, πὸς ἔπρεπε νὰ συζητήσουμε καὶ στὴ θέση του τοποθετοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας, ὄποτε ἡ συζήτηση γίνεται διαφωνία, ἢ ὁποῖα πάλι μετατρέπεται σὲ προ-

σωπικὴ διένεξη. Δυστυχῶς σπάνια ἡ συζήτηση διατηρεῖται ὡς τὸ τέλος στὸ ἐπίπεδο τῆς σοβαρότητας καὶ τῆς εὐπρέπειας. Κατὰ κανόνα ἐκφυλίζεται σὲ λογομαχία κακοῦ εἶδους, κακόπιστου μερικῆς φορὲς καὶ ἀγοραίου. Καὶ ὅμως, ὅπως εἴπαμε, ὁ διάλογος ἀνάμεσα στὴν παλιὰ καὶ στὴ νέα γενεὰ θὰ ἦταν ἐξαιρετικὰ καρποφόρος, ἂν μπορούσε ὁ καθένας μας νὰ τὸν κάνη, ὅπως πρέπει. Πὸς νὰ συζητήσουμε, ἀφοῦ δὲ μάθαμε πὸς νὰ ἀκούη ὁ ἕνας τὸν ἄλλον κι' ἀκόμη περισσότερο. ὅταν αὐτὸς ὁ ἄλλος εἶναι πολὺ νέος...;

Εἴμαστε φοβερὰ ὑποκειμενικοὶ καὶ φυσικὰ ἰσχυρογνώμονες. Ἐπιμένουμε πεισματικὰ σὲ πράγματα, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομε κὰν ἰδέα. Οἱ συζητήσεις μας δὲν διεξάγονται μὲ ἀμοιβαῖο σεβασμὸ καὶ ἀνεκτικότητα, οὔτε μὲ τὸν ἀρμόζοντα τόνο τῆς φωνῆς καὶ μὲ εὐπρέπεια, προπαντὸς δὲν τὴν ἀπροσωποποιούμε. Δὲν ἀναπτύσσομε τὴς περισσότερες φορὲς συλλογισμούς, προβάλλοντες ἐπιχειρήματα, παρὰ ἐκνευρίζομενοι ἠρμύνομε τὴ φωνή... Ἡ διαλεκτικὴ, ὁ διάλογος, δὲν εἶναι ὄπλο φιλονεικίας, παρὰ μέθοδος δρόμος γιὰ νὰ βρεθῆ τὸ σωστό, νὰ λυθοῦν ἀπορίες, νὰ παραμερισθοῦν προκαταλήψεις, νὰ συνειδητοποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἁγνοιά του.

Ὁ διάλογος ἔχει βέβαια νόημα παιδευτικὸ καὶ παιδευτικὴ ἀξία, ὅταν βέβαια γίνεται, ὅπως πρέπει. Ἄλλατε συζητῶ θὰ πῆ σὺν - ζητεῖν, ζητῶ δηλαδή μαζί μὲ ἄλλους νὰ βρω τὴν ἀλήθειαν. Μὰ δὲ συζητεῖ κανένας, ὅταν πηγαίνει ἐκ τῶν προτέρων ἔτοιμος νὰ ἐπιβάλη στὸν ἄλλον τὴ γνώμη του. Στὸν τόπο μας ἡ συζήτηση ἐκτρέπεται σὲ πάθος ἢ σὲ ἀντιδικία... Κι' ὅμως ὁ δρόμος τοῦ διαλόγου, ὅπως εἴπαμε, εἶναι ὁ ἁσφαλέστερος, γιὰ νὰ πλησιάσῃ κανένας τὸν νέο.

«Είχα μιά μακρά συνουμία και σοβαρή συζήτηση», γράφει ένας είκοσάχρονος νέος, πια τον πατέρα μου. Κουβέντα μεταξύ ανδρών. Του είπα πόσο απογοητευμένος είμαι από τη γενιά του, από την αγάπη της προς το χρήμα, από την έκμετάλλευση, που αυτή κάνει στους ανθρώπους, από το άνεντιμο πνεύμα, που κυριαρχεί στις δουλειές της, από τη διαφθορά στην πολιτική της και από τους αίματηρους πολέμους της. Ο πατέρας μου απάντησε: «Κοίταξες παιδί μου, τον κόσμο και τον βρῆκες ἄλλοιπῆ. Θέλεις νά κάνης ἕναν καλύτερο κόσμο. Ἐχεις τὴν εὐλογία μου, ἀλλὰ ὁ ἄραϊος σου κόσμος πρέπει νά ὑποστῆ κάποια βελτίωση. Δὲν μισᾷ ἀρῆσει ἡ κυνική γλώσσα του, ἡ δυνατὴ καὶ ἔταλλη μουσική του καὶ ἡ αἰσχροὴ φιλολογία του. Ἀναγνωρίζω τίς ἀντιφάσεις στὴ ζωὴ μου καὶ δὲν ἔχω τί ν' ἀπαντήσω, ἀλλὰ προτιμῶ τῆς ἀβεβαιότητές μου ἀπὸ τίς ἀπόλυτες ἀλήθειες σας. Εἶστε ὅλοι τόσο βέβαιοι γιὰ τίς ἀπαντήσεις σας; Ἐχετε ὁμοεσες λύσεις γιὰ ὅλα τὰ προβλήματα; Δὲν ἴρνούμαι τὸ δικαίωμά σας νά καινοτομήσετε καὶ νά ἐπαναστατήσετε. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῆς νεότητος. Ἡ δική μου ἀποστολὴ εἶναι νά ὑπερασπίσω τὴν παράδοση, τὴ δημιουργική, βέβαια, παράδοση. Πάρετε ὅ,τι καλὸ καὶ ζωντανὸ ὑπάρχει στὴν παράδοση καὶ μπολιάστεταιριστὰ τὸ νέο στὸ παλιὸ αἴμα...». «Πρέπει νά τοῦ ἀναγνωρίσω τοῦ γέρου μου», γράφει ὁ νέος, «πὺς ἔξεραι ν' ἀκούη προσεκτικὰ τοὺς ἄλλους, ἔξεραι νά συζητήση, μιλα ἀνάμεσα στὴν παλιὰ καὶ στὴν νέα γενιά εἶναι ἀπαραίτητος... Ἄς τὸν μάθουμε ὅμως πρῶτα.

Οἱ συνθήκες σήμερα

Σήμερα οἱ νέοι, μέσα στὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, ὑψίστανται τίς πῶ ἀντιφαστικὲς ἐπιδράσεις. Οἱ ἀντικρουόμενες θεωρίες, τίς ἀποφές συναντοῦν σὲ κάθε τους βῆμα, τοὺς κάνουν περισσότερο ἀβόηθητους καὶ ἀμφιταλαντεύονται περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη γενιά. Οἱ ἀντικρουόμενες αὐτέξ, ὅλλὰ καὶ τόσο ἔντονος ἀντιθέσεις, πρὸ συναντοῦν οἱτὴ ζωὴ, εἶναι ἀκριβῶς

αἰτία νά μὴ λαμβάνουν τόσο πολὺ ὑπόμη τους τίς συμβουλές τῆς ὠριμῆς γενίας, πρὸ τίς περισσότερες μάλιστα φορέξ αὐτέξ οἱ παραινέσεις ὅχι μόνο δὲν τοὺς κάνουν ἐντύπωση, παρὰ τοὺς προκαλοῦν καὶ τοὺς σπρώχνουν στὴν ἀντίδραση.

Κι' αὐτὸ γίνεται, γιὰτι οἱ συμβουλές μας, σχεδὸν σὸ σύνολό τους παίρνουν τὴν ἀρνητικὴ μορφή τους ἢ τὴ συγκριτικὴ ἢ τὴ μορφή τῆς ἠθικολογίας, ὅπως π.χ. ἡ φράση μας «Ὅταν εἶχα τὴν ἡλικία σου, ἔκανα τοῦτο ἢ ἔκείνο...». Ἡ μ' αὐτὸ τὸ νόημα καὶ μορφή συμβουλὴ προκαλεῖ τοὺς νέους αὐτόματα κουφαιμάρα. Κι' ἀμύνονται ἐναντίον τῶν ἠθικολογικῶν λόγων μας, μὴ ἀκούοντας. Κάνομε λάθος νά προβάλλομε τὸν εαυτὸ μας σιτὴ μορφή, σὸ πόσο καλοὶ ἴμασταν εμεῖξ καὶ πόσο κακοὶ εἶναι αὐτοὶ συγκρινόμενοι μὲ μας. Κι' ὅταν ἀκόμη μας ἀκούνε, δὲν πιστεύουν, ὅτι δουλεύαμε τόσο σκληρά, ὅτι ἴμασταν τόσο λογικοὶ, ἔξυπνοὶ, τόσο οἰκονόμοι κι' ὅτι εἶχαμε τόσο καλὴ συμπεριφορά, ὅσο λέμε. Στὴν πραγματικότητά οἱ νέοι δυσκολεύονται καὶ νά φαντασθοῦν ἀκόμη ὅτι κι' ἐμεῖξ ὑπῆρξαμε κάποτε νέοι.

Γιὰ νά μπορέζομε νά βοηθήσομε τὸ νέο, θα πρέπει ν' ἀποκτιήσομε τὴν ἰκανότητα νά ἀντοποκρινόμεσθε σιτὴ ψυχικὲς καταστάσεις καὶ σιτὰ πῆθηματὰ τῶν νέων μας. τῶν παιδιῶν μας, χωρῖξ νά ἐπιηρεαζόμεσθε ἀπ' αὐτὰ. Πρέπει νά βοηθοῦμε τοὺς νέους μας σὸ θυμὸ τους, σὸ φόβο τους, καὶ σιτὴ σύγχυση τους, χωρῖξ ἐμεῖξ οἱ ἴδιοι νά θυμῶνομε, νά φοβόμεσθε ἢ νά παθαῖνομε σύγχυση. Νά προσπαθοῦμε νά λύνομε τίς ἀπορίες τους ὅχι μὲ ἀφελείξ ἢ ἀκριτεξ ἐξηγήσεις, παρὰ μὲ τρόπο θετικό, γιὰτι ὁ νέος ζητεῖ σὲ ὅλα τὰ πράγματα καὶ σ' αὐτὴ ἀκόμη τὴ θρησκεία, ἀπόλυτη, προπαντὸς χειροπιασῆ, καθαρὸτητα, γι' αὐτὸ καὶ ταλαντεύεται αἰωρεῖται μένη σὲ ἀκρότητες.

Παράπονα τῶν ὠρίμων

Ἐνα μικρὸ παράπονο σχεδὸν κατὰ κανόνα βρῖσκεται σὸ σίγμα τῶν ὠρίμων ἐναντίον τῆς νέας γενίας. Εἶναι ἡ ἀχαριστία τῶν νέων

ἢ ἀγνωμοσύνη. Εἶναι ἕνα κατηγορῶ, πρὸ ἔκφράζεται, πρὸ ἔκτοξεύεται κατὰ τῆς νέας γεννεῆς, μὲ ἔκφραση μας, πρὸ κι αὐτὴ μὲ τὴ σειρά τῆς ἐπιτείνει τὸ χάσμα, πρὸ μας χωρίζει ἀπὸ τοὺς νέους.

Γενικὰ μπορεῖ νά πη κανεῖξ, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀξάιρητὴ ἀρετὴ, πρὸ ἀφορα σιτὴ ἀνθρώπινες σχέσεις, εἶναι τόσο σπάνια, τόσο δυσεῦρητη καὶ ἀκριβὴ, ὅχι μόνο σιτὸν κόσμο τῶν ἐφήβων, τῶν νέων, ἀλλὰ καὶ σιτὸν κόσμο τῶν ὠρίμων. Ἐνας ξένος ποιητὴς λέγει, πὺς κάποτε ὁ Θεὸς θέλησε νά κάνη μὲ γιοστὴ ἐπάνω σιτὰ οὐράνια δώματα, πρὸς τιμὴν τῶν ἀρετῶν. Τὴν ὠρισμένη ὠρα παρουσιάσθησαν ὅλλες οἱ ἀρετέξ, ὅπως ταῖριαζε σὲ οὐράνια ἔορταστικὴ συγκέντρωση. Τότε, ὁ Μεγαλοδύναμος εἶδε δύο ἀρετέξ νά σιέκωνται ἢ μὲ κοντὰ σιτὴν ἄλλη, ἀλλὰ κάπως ψυχρὰ καὶ σοβαρά, σὸ νά μὴ γνωρίζονται διόλου ἀναμεταξὺ τους. Τότε ὁ Θεὸς πλῆσασε, πῆρε τὴ μὲ ἀπὸ τ' χέρι καὶ τὴν οδήγησε πρὸς τὴν ἄλλη, ὅποτε μὲ ἔκπληξη εἶπε: «Μὰ δε γνωρίζεστε;». Καὶ πρόσθεσε: «Ἡ ἀρετὴ εὐσπλαχνία καὶ ἐδῶ ἢ ἀρετὴ εὐγνωμοσύνη». Ἡ εὐσπλαχνία ἔκανε τότε μὲ βαθιὰ ὑπόκλιση μπρὸς σιτὴν εὐγνωμοσύνη καὶ εἶπε «Δὲν εἶχα τὴν εὐχαρίστηση νά τὴ συναντήσω ἐπάνω σιτὴ γῆ ἀνάμεσα πρὸς ἀνθρώπους...». Δὲν ἔξεραι, ἀν δὲν τοποθετοῦμε τὰ πράγματα σιτὰ βράβια, ὅταν παρπονιόμεσθε γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν παιδιῶν, τῶν νέων, γιὰτι, ὅταν φτάνομε σὸ θέμα αὐτὸ, δὲν θα ἔπρεπε νά μιλοῦμε γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν νέων, παρὰ γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν ὠρίμων. Ἀπὸ ποιὸν νά διδαχθῆ ὁ νέος τὸ ἱερὸ καὶ ἅγιο συναίσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης;

Εἶναι δύσκολο νά διδαχθῆ κανένας τὴν εὐγνωμοσύνη, ὅταν γύρω του κυριαρχῆ ἡ ἀγνωμοσύνη, ἢ ἀκατάσχετη διάθεση γιὰ κατάκριση, ἢ ἔλλειψη ἀνεκτικότητος καὶ κατανοήσεως. Ἄς σκεφθῆ κανένας πόσες μικρές, ἄδικες καὶ ἀνελεγκρινεῖξ λέξεις ἄκουσε ὁ νέος, ὅταν ἦταν ἀκόμη μικρὸ παιδί ἀπὸ τὸ σίγμα μας. Ὅταν τὰ αὐτὰ τῶν παιδιῶν γεμίζομε ἀπὸ ψυχρὰ, σκληρὰ, χωρῖξ καμμιὰ ἀγάπη λόγια, τί πρέπει νά περιμένου-

με απ' αυτά;

Από τους δέκα λεπρούς που θεράπευσε ο Χριστός, ο ένας μόνο γύρισε πίσω και τον ευχαρίστησε, του εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του. Τότε ο Σωτήρας, κάπως μελαγχολικά, τον ρώτησε: «Δέκα δέ θεραπεύθηκαν; Ποιο είναι οί έννάς;» Ασφαλώς οί θεραπευθέντες δέν ήταν έφηβοι, άνθωποι της νεανικής ηλικίας. Ήταν άνθρωποι ώριμοι. «Αν κάποτε», είπε ένας σοφός, «τό κοινωνικό οικοδόμημα άρχίζει νά τρίξη και οί άρμοί του χαλαρώνονται σημαντικά, τότε θά έχει πληθυνθή ή άχαριστία τών ανθρώπων κάπου στό οικοδόμημα αυτό, πού ταραζεται, δέν βρίσκεται στή θέση της ή ευγνωμοσύνη». Μιά κοινωνία, είπαν, και νομίζω πώς είναι σωστό, έχει την νεολαία, πού της ταισιάζει. Οί νέοι είναι παιδιά δικά μας, ζούν και αναπνέουν τή δική μας ατμόσφαιρα τόσο μέσα στό σπίτι, στό σχολείο, όσο και στην κοινωνία. Είναι παιδιά της άγωγής και της συμπεριφοράς τών ώριμών.

Οί δυσκολίες, πού μās παρουσιάζει ή σημερινή νεολαία, προέρχονται, νομίζω, κατά τόμεγαλύτερο ποσοστό από σφάλματα τών γονέων, της ώριμης γενίας και λιγότερο από τούς ίδιους τούς νέους και τούτο από πολλές αίτιες, πού λόγω του περιορισμένου χώρου, δέν μπορώ ν' αναπτύξω περισσότερο. Πάντως, πρέπει νά σκεφθούμε, πώς δέν μπορεί νά υπάρξη νιότη, χωρίς νά φέρνη μαζί της τήν τόλημη, τή χαρά, τόν ήδεαλισμό, τό όνειρο για τήν άλλαγή του κόσμου... άκόμη και τό ξέφρενο... Κι επειδή όλα αυτά τά λησμονούμε, μερικές φορές δέν κάνουμε τίποτε άλλο με τίς απαιτήσεις μας, παρά νά θέλουμε νά σκέπτεται ο νέος, όπως έμείς οί ώριμοι... Έτσι πολλές φορές λέμε κι επαναλαμβάνουμε στό νέο: «Έλα, γέρασες κι έσύ μαζί μας...». Για τόν ίδιο λόγο δέν μπορούμε νά καταλάβουμε πολλά φερσίματα του νέου κι ούτε βέβαια και νά του τά συχωρήσουμε...

Τεράστιες αλλαγές

Έπειτα θά πρέπει νά ξέρουμε, ότι

ο εικοστός αιώνας σημαίνει μία τεράστια άλλαγή στόν κόσμο, πού χαρακτηριστικό της μεγάλης άλλαγής είναι ή κεντρική θέση, πού παίρνει ή κυριαρχία της μηχανής. Πρόκειται για έναν κόσμο δυσδιάτακτο, ιδιαίτερα για τούς νέους, πού δέν έχουν πιά, όπως οί γονείς τους, τήν ευχέρεια νά περνούν από τήν μαγεία τών παιδικών χρόνων στις ευθύνες του ενήλικου μέσω του ποιητικού μεταβατικού σταδίου τής παραδοσιακής έφηβείας. Σήμερα ή έφηβεία έχει αλλάξει σέ μορφή και ύψος. Μιά σημερινή κοπέλλα δεκαοκτώ χρονών είναι λιγότερο ευτυχομένη από μία ουνονμήλική της του παλιού καιρού. Μπορεί βέβαια νά μιλά ελεύθερα για ζητήματα του σέξ και συχνά νά δίνει έμπρακτη μορφή σ' αυτή τήν έλευθερία της, ωστόσο έχει στερηθή τήν άνεμενη ζωή τής νιότης, τό όνειρο τής έφηβικής ηλικίας της, πού τό γεύσαν πλουσιοπάροχα ή κοπέλλα τών παλιών καιρών. Η κοινωνία της ευημερίας και άνοχης έχει καταστρέψει τήν παιήση της ζωής του έφήβου. Ίσως αυτή ή απώλεια νά ώθη τούς νέους πρós τήν ανταρσία κατά τρόπο ευσυνειδητό, πρós τήν επανάσταση, πρós δράμους και κατευθύνσεις, πού δέν τίς γνωρίζει κι ούτε μαντεύει ή υποπεύεται τι μπορεί νά τούς περιμένει, τί θά συναντήσουν.

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στό επόμενο τεύχος

Γιά τή σωστή άνάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τή σελίδα 57

ο δάσκαλος καλείται σέ πολύ δύσκολο έργο. Προτεραιότητα όμως πρέπει νά δώσει στη σωστή (γραμματική και συντακτική) γλωσσική διδασκαλία όχι με τρόπο μηχανικό, άλλα με τή βοήθεια κειμένων δοκιμών λογοτεχνικών.

6. Το προσωπικό ήμερικολόγιο του Γ. Σεφέρη, λόγω χάμη, μπορεί νά μās χρησιμεύει σάν κλειδί για τήν προσέγγιση πολλών ποιημάτων του. Το ίδιο κρήσιμα είναι, για τήν κατανόηση τών κειμένων τους, πολλά «μαχητικά» ηαισθητικά ή ιδεολογικά άρθρα τών Α. Αλεξάνδρου, Μ. Αναγνωστάκη κ.ά.

7. ROLLAND BARTHES: «Κριτική και άλήθεια» Έκδόσεις Καστανιώτη.

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΙΪΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 52

ορ. cit. τ. 2, σελ. 932-933.

13. Μετά τήν κατάληξη του έθνικιστικού κινήματος του Άρειστη Πασό στην Αίγυπτο, οί Έγγλέζοι κατέχουν τήν κοιλάδα του Νείλου, κάτω από τό πρόσχημα της προστασίας της αντιδασειλής. Απ' αυτήν τήν στιγμή και μέχρι τό 1920 (ημερομηνία πού ή Αίγυπτος σπατά τήν ανεξαρτησία της), οί Έγγλέζοι κατέχουν τήν χώρα και της επιβήλου συνθήκες άμετάλλευσης από διάφορες ευρωπαϊκές και βαλκανικές επιχειρήσεις.
14. Φιλια Β., Κοινωνία και Έξουσία στην Ελλάδα: 1. Η Νόθα αστικοποίηση, Αθήνα 1974. Για τήν περίπτωση μας θά πρέπει νά υπενθυμίσουμε ότι οί αρχικές συνθήκες (δωρεάν κινητήρια δύναμη, γνώση τών συνθηκών της άγοράς) ύπηρεσαν αρκετά ευνοϊκές για τήν έπιτυχία αυτής τής προσπάθειας.
15. Στουγιαννακη Ε., «Νάουσα» ορ cit σελ. 150. Επίσης, Άνοστασόπουλος Γ., ορ. cit. σελ. 912.
16. Άναστασόπουλος Ibid.
17. Ο Ρ. Coyez, στην διδακτορική του διατριβή, L'industrialisation Lyonnaise au 19e Siecle, (Ιανουάριος 1977) περιγράφει μία διαδικασία πού θυμίζει τήν περίπτωση μας, άλλα ή αναλογία είναι δύσκολο νά βρεθή.
18. Ναουσαίοι ιδρύουν τό 1895 και τό 1917 στην Έδεσσα μεγάλες βιομηχανίες. Κοιτα πάνω στό θέμα Άναστασόπουλου Γ., ορ. cit. σελ. 932. Επίσης τόν πίνακα τών Κλωστηρίων τής Μακεδονίας πού παραθέσαμε.
19. Αυτό δέν σημαίνει πώς οί άλλες οικογένειες έξοφώνστηκαν.
20. Δελτίον Βιομηχανικού Έπιμελητηρίου Έλλάδος, 1ον έτος, τ. 6-7, σελ. 198.
21. Άναστασόπουλος Γ., ορ. cit. σελ. 1325.
22. Ibid. σελ. 1470.
23. Ibid. σελ. 1533.

Είναι αλήθεια ότι η ανθρωπότητα οφείλει πολλά σε πολιτισμούς παλιούς, που στα βάθη της ιστορίας έλαμψαν για μια ορισμένη χρονική περίοδο και μετά έσβησαν κι ότι τα σημερινά δεδομένα ζωής και εξέλιξης οφείλονται κατά μεγάλο ποσοστό σ' εκείνους. Ανάμεσα όμως στους πολιτισμούς που εμπνέουν σήμερα την ανθρωπότητα και θα εξακολουθούν να την εμπνέουν είναι κυρίως ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός. Γιατί οι Έλληνες, τι ανακάλυψαν, τι μιμήθηκαν, το πρόσφεραν σ' όλους έχθρους και φίλους.

Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός είναι για τον κόσμο το χθελινό τον σημερινό και τον αυριανό μια ανεξάντλητη πηγή από διδάγματα και μια συνεχής παρακίνηση προς τα εμπρός.

Η Αρχαία Ελλάδα προσέφερε κυρίως την ώθηση για σκέψη και έρευνα, καθώς επίσης και τη θεμελίωση σε ουσιαστικές βάσεις πολλών επιστημονικών θεωριών. Σάν καλοί παιδαγωγοί δίδαξαν τους άλλους να σκέπτονται, να αναζητούν τις αιτίες και τις άφοριές διαφόρων φαινομένων, τους μετέδωσαν το ζήλο για μάθηση, την αγάπη για έρευνα, τη χαρά της διανοητικής προσπάθειας, την όμορφιά της πνευματικής ανάτασης

Ήταν απ' τους λίγους ίσως πολιτισμούς που έλαμψαν τότε, αλλά η λάμψη τους θα διατηρείται αιώνια σάν παντοτινή ακτινοβολία και ίσως αυτό να οφείλεται στο ότι είχε άσχοληθεί με τα πάντα και θεμελίωσε απόψεις και θεωρίες, που σ' αυτές στηρίχτηκαν όλοι οι μετέπειτα.

Πρώτα - πρώτα στην επιστήμη προσέφερε πολλά αναδεικνύοντας ένα σωρό φιλοσόφους και έρευνητές. Η θεωρία του άτόμου του Δημοκρίτου π.χ. ήταν το σημαντικό κότερο έρέθισμα για τη μελέτη που έγινε και τόσο απέδωσε.

Υπάρχουν πολλοί Έλληνες που ανέπτυξαν φιλοσοφικές θεωρίες με μεγάλη αξία που ισχύουν

“Τί οφείλει στην Αρχαία Έλλάδα η ανθρωπότητα”

αυτούσιες και για την εποχή μας. Ποιές να αναφέρει κανείς πρώτα: Το Σωκράτη, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, τους στωϊκούς, τους σοφούς ή τους περίφημους τραγικούς μας το Σοφοκλή, τον Ευριπίδη και τον Αισχύλο, που με

Της μαθητριάς ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ ΘΩΜΑΣ

την τέχνη τους τροφοδοτούσαν τον κόσμο με ύψηλες ιδέες; Και είναι ίσως οι μόνοι που δίδαξαν την ομορφιά του λόγου;

Σημαντική ήταν όμως η προσφορά από πλευρας διδαγμάτων. Η ιστορία, η εξέλιξη της, τα πολιτεύματα που διαδέχτηκαν το ένα το άλλο, οι σημαντικοί οιασμοί, όλ' αυτά αποτελούν για τους νεώτερους ένα χρυσό βιβλίο που αν το μελετήσουν, πολλά καλά στοιχεία μπορούν να άντλήσουν και πολλά άσχημα να αποβάλουν. Οι μάχες, οι αιτίες κι άφορμές τους, οι συνέπειες οι κίνδυνοι, η πολιτική των μεγάλων ανδρών, έσωτερική και έξωτερική, σε πολλά μπορούν να χρησιμεύσουν στους συγχρόνους μας.

Άλλά και τα πολιτιστικά οιοι-

χεία που μας μετέδωσαν είναι κάτι σημαντικό, μια άκόμη προσφορά για την ανθρωπότητα.

Δεν μπορεί κανείς εδώ να μην αναφέρει και τ' αριστουργήματα της τέχνης σ' όλους τους τομείς: ζωγραφική, γλυπτική, άγγειοπλαστική, αρχιτεκτονική που αποτελούν για όλους σήμερα πραγματική αποκάλυψη και που πολλά απ' αυτά τα υπέροχα έργα στολίζουν μεγάλα μουσεία. Είναι έργα άθάνατα που έχουν να παρουσιάσουν για τον καθένα από αισθητικής πλευρας πραγματική απόλαυση, αλλά και για τον ειδικό και τον επιστήμονα μια πηγή έμπνευσης και θαυμασμού για την τέχνη. Η ανθρωπότητα δε θα γνώριζε τί είναι ώραίο χωρίς τους Έλληνες και όποτε επιστρέφει στα διδάγματά τους η τέχνη άνθει.

Ενέπνευσαν στους ανθρώπους ιδέες αιώνιες και μεγάλες, τις καλλιέργησαν δείχνοντας τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους και τις μετέδωσαν και στις γενιές τις επόμενες. Άθάνατες άξίες και ιδέες όπως η πατρίδα, η θρησκεία, η οικογένεια, η δημοκρατία, ο σεβασμός του συνανθρώπου, η δικαιοσύνη, η φιλία, έμπνεύστηκαν και καλλιιεργήθηκαν στο χώρο της μικρής σε έκταση, αλλά τόσο μεγάλης σε πνεύμα αρχαίας Ελλάδας.

Άλλά υπάρχει και κάτι άλλο που δημιούργησαν και δίδαξαν οι αρχαίοι Έλληνες στην ανθρωπότητα, κάτι έντελως άγνωστο ποιν απ' αυτούς: Η έννοια της ελευθερίας. Χωρίς αυτήν ούτε τέχνη, ούτε φιλοσοφία, ούτε πνευματική ανάταση μπορούν να υπάρχουν και επομένως ούτε καν πολιτισμός. Και αυτή μόνο η έννοια να ήταν η μοναδική προσφορά της Ελλάδας στην ανθρωπότητα, θα ήταν άρεκτη για να της επιτρέψει να διεκδικήσει τον τίτλο της μητέρας του σύγχρονου πολιτισμού.

Να τί οφείλει στην Ελλάδα η ανθρωπότητα: “Ο,τι οφείλει ο μορφωμένος στο σοφό δάσκαλό του.

Τότι υι τώρα

ΑΝΤΕΤΧΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

Ἄπ' τὴν ἄλλη δουλὰ σταθῆραμι
στὰ κουσκινίντζια πὺ γένουνταν τὴν
Παρασκευῆ. Σ' ἕναν κόσκινου μέ-
σα εἶχαν βαλιμένου σιτάρι: μὴ πουρκά
ἀνακατουμένα.

Ἡ νόφη ἀλλάξει: ἔχι τὰ νυφκιά-
τικα, ἀμὰ μὴ τὰ καλὰ τῆς, τὰ κουρι-
τσίστικα τὰ ζυντράνια. Τὰ κουρίτσια
τὴν τρουγιουρούσαν, τὴ χτένιζαν,
τὴν ἐπληγαν τὶς κόσσεις νι σκου-
πούσαν τρουγιούρου - γιούρου ἀπ'
αὐτὴν τὰ κουσκινίντζια γιὰ νὰ φύ-
γει ἡ νόφη μὴ μπικρέτι: ἀπ' τοῦ σπι-
τις.

Τώρα ἡ νόφη τὴν τηληφταία ὦρα
πηγαίνει: στοῦ κουμουτῆριου, νὲ σει-
ρὰ νὲ τάξη στὴ χαρὰ.

Τότι ἡ νόφη ἦταν πρέπουε νὰ κω-
μαριώνει νὰ μὴ σκύφτει: κᾶν κὶ κᾶν
τοῦ κεφάλι: σιακάτου, οὔτι νὰ γου-
νάει ζιρόδ κὶ δέξα νὰ μὴν οἰμιλάει,
νὰ μὴν εἶνει λογομένη, ἀμὰ νὰ ζέρει
νὰ καμαρώνει. Πως λέει ἡ γαρομιά:
«σὺν ξαναπαντριφτῶ ξέρου νὰ καμα-
ρώνου». Κὶ οἱ νουντάδες τότε εἶχαν
χαμπηλέ: πόρτες, νιὰ νὰ μὴ σκύφει
ἡ νόφη (ἀν ἦταν κὶ λίγου ψηλὴ)
χαλνούσαν τοῦ πριδάξι τῆς πόρτας
γιὰ νὰ σέβει: ἴσια κὶ καμαρούτῃ στοῦ
νουντά.

Τώρα τ' ἀκάλεια γένητε: μιὰ
δοουμάδα κὶ πλειότῃρου πρὶν τὴ χα-
ρὰ μὲ ἀκαλιστήρια ἀπ' τοῦ -χυθρο-
μείου.

Τότι ἀκαλνούσαν τοῦ Σαδδάτου
τοῦ ταχὶ μὴ πέντι πατριήτσες σι'
ἕναν φάκλιου. «Νάστε: οἱ ἀκαλι-
σμένοι: στοῦ γάμου τοῦ Κουστανῶ
κὶ τῆς Ἰφτέρης: ἴληγαν οἱ ἀκαλι-
σάδοι. Μὴ ταυτο καταλάδινισκαν πὺ
δάρθουν μὴ τραπέζι. Οὐ φάκλιους
ἔγραφειν κὶ ἰθνομα ἀπ' τ' αὐτὸν πὺ
ἀκαλνιούταν. Κὶ ἂν δὲν εἶχε: ν πατ-
ρίτσες τότε ἦταν ἀκαλισμένοι: οἱ-
χουε τραπέζι.

Ὅσο: ἦταν ἀκαλισμένοι: μὴ τρα-
πέζι: ἔστειλαν δῶρα λογιόντι: - λου-
γιὸν γιὰ τοῦ κινουόγιου: τ' ἀντρίγυ-
νου ντιντζιρέδες, χαλκουτσούκια,
σνια κὶ ἄλλα. Οἱ συρκινεῖς τῆς νό-
φης τάστειλαν στῆς νόφης τοῦ σπι-
τι: κὶ τοῦ γαμπροῦ στοῦ σπι-
τι: του. Οἱ ἀκαλιστάδοι: ἦταν πιντιγιά ἀνύπαντρα
κὶ ἔχι σιτινοὶ συρκινεῖς τοῦ γαμπροῦ
κὶ τῆς νόφης.

Οὐ γάμου: τώρα γένητε: οἱ μισὴ

ὦρα τότε βαστούσειν μιὰ ἰθνομάδα.

Τοῦ Σαδδάτου τοῦ δράδου κατὰ
θαυματηλιῶ δταν ζουριζονταν οὐ γα-
μπρὸς ἐπιζαν τὰ διουλιὰ. Τὰ ζουρα-
φίντζια μὴ τὶς σαπουκώδες τὰ μά-
ζαιναν σ' ἕνα τάση κὶ τάστειλαν
στὴ νόφη νὰ τὰ πιει. Ἔτσι: ἔδειχεν
τὴν ἀγάπη κὶ τὴν ταπεινότητη τῆς
γιὰ τὸν ἄντρα πὺ δὲ παντρεύουνταν

Ἰσταρνας ἀχουνοῦσειν νὰ ἀντινη-
τε: οὐ γαμπρὸς πάλι: τὰ διουλιὰ ἐπι-
ζαν. (Ὅταν στὴν ἀρχὴ ἀπ' τοῦ ἄν-
τρα οὐ γαμπρὸς εἶθιλεν νὰ δάλει
τοῦ συντρόφι: τοῦ ἀνέθηνειν τοῦ ντα-
θάνι κὶ κριμιούταν ἀπ' τὶς λασσα-
ριές σι' ἀνώγι, γιὰ τὸ τ' ἀνώγια
ἦταν ἀνταθάνουτα κὶ σι' λαθθαριές

Τοῦ κ. Νικ. ΣΠΑΡΤΣΗ καθηγητοῦ ΚΑΤΕΕ

κριμούσαν τὶς ἀρχαῖες μὴ τοῦ κα-
λαμπούκι. Κριμιούταν πὺ λέται: κὶ
ντιγὶ σταυρουμάνας βαστούτην ἀπὸ
κάτου τοῦ συντρόφι: του κὶ αὐτὸς ἄ-
πουλιούταν ἴσια μέσα στὰ ντιγὶ - τὰ
πουδονάργια. Ἄμα ἐπιφτειν στρα-
δὰ ξαναθηνειν κὶ ξαναρίχουνταν
γιὰ νὰ ἰπνιτῆγει. Ἐνα πιδὶ ὡς δέκι
χρουνην ἀπὸ χαλιζικους νουνιὸς
τοῦν ἔχουνειν τοῦ ζουνάρι. Κὶ ὅταν
μπιτῆζειν τοῦ ἄλλαγμα οὐ γαμπρὸς
χειριτούσειν τὴ μάνα τοῦ μπαμπὰ τ'
ἀδέλφια του κὶ ὄλους τοῦ ἀκαλισμέ-
νους κὶ κάθητι: νὰ δεῖχτει ὄσους ἐρ-
χουντει στὴ χαρὰ.

Τὴν ὦρα αὐτὴ θαυματηλιῶ γέ-
νουνταν κὶ ἡ κόχη. Τὴν κόχη τὴν
ἐφκίαναν οἱ ἀκαλιστάδες στοῦν καλὸ
τοῦ νουντά, μὲ τὰ διουλιὰ πὺ ἐπιζαν
Σ' ἕναν κινουέ κομινούσαν ἀπ' τὶς
ἀράφεις ἡ τοῦ νταθάνι: κὶ ὡς τοῦ πά-
τωμα ἕνα καλὸ ζιλι μὴ καθούργια.
Κὶ τοῦ ζιλι τοῦ σόλιζαν μὴ δάφνης
ποῦχαν ἰτρές ἀπανουθὸ ἡ κὶ ἄλλα
λουλούντζια ἂν υπάρχουν. Εἰκεί δὲ
στέκουνταν ἡ νόφη γιὰ νὰ φαντάζει:
σαν βασίλισσα.

Ὅπως: τὰ διουλιὰ ἐπιζαν τὰ κου-
ρίτσικα χόρθην δξου σι' ἀνήγι: κὶ
ἔθαναν δάφνης μὴ θαράκι: στοῦ τσίπι-
νὸ τους. Στοῦ γαμπροῦ τοῦ σπι-
τι: αχί:
νούσαν νάρχουντει: οἱ ἀκαλισμένοι.

Πρῶτα οἱ φίλοι τοῦ γαμπροῦ γιὰ
νὰ παν νὰ πάρουν τὴν προίκα μαζί:
μὴ τοῦς ἀκαλιστάδες κὶ τὰ διουλιὰ.
Στὴ νόφη κρινιούνη: χουρεύουν κᾶ-
ναν χουροῦ μαζί: μὴ τοῦς ἀκαλισμέ-
νους τῆς νόφης κὶ φουστῶνον: σι'
ἄλουγα τὰ σιντούκια, μὴ τὴν προίκα
κὶ ὄλα τὰ ζιλιὰ κὶ τὰ σέια. Τὰ μικρὰ
πιντιγιά ἔθθαναν στοῦ σαμάρ: κὶ σι'
καπούλια κὶ τὰ τρανύτηρα ἔθθουναν
νὰ βαστοῦν τὰ δῶρα. Τοῦ σταυροῦ τοῦν
ἔθθουναν στοῦ τρανύτηρου συρκινεῖς
πιδὶ κὶ ἀπὸ πίσου ἔρχουνταν ντιγὶ
πιντιγιά μὴ τὴ μπάντα κὶ οὔπιτου ἄλ-
λα πιντιγιά μὴ προυσκέφαλα, ζουδά-
νεις κὶ ἄλλα δῶρα. Πάρα πίσου ἰθ-
λουγα κὶ μὲτὰ ἡ μουσική, κὶ οὔπισου
ἀπ' τὴ μουσική: τὰ μπαρτιμνια κὶ οἱ
ἀκαλιστάδες. Τᾶλουγα ἦταν τούλι-
σμένα μὴ κόκκινεις κουδρέλεις: τὰ
γκέμνια κὶ ἰτρές ἀπ' τὴ χαρὰ. Ἰτρές:
ἔθθαναν κὶ οἱ ἀκαλιστάδοι: στοῦ φέ-
τους.

Τὰ μικρὰ πιντιγιά φουρούσαν ἀντι-
ριά. Τὰ μικρότερα κορίτσικα φουρού-
σαν φουστῶνια μακριὰ κὶ μιὰ φαρ-
διὰ κουρδέλλα στὰ μαλιὰ φλιόγκουν
κὶ λουλούντζια στὴ δέξα μισιὰ κὶ
καμινὰ καρφέτσα ζιρόδ. Ἡ κουρδέ-
λλα ἦταν κόκκινη ἡ καμινὰ φρας πρᾶ-
σινη. Τὸ μᾶϊ τρανὰ κουρίτσικα φου-
ρούσαν τσίπινου.

Τὰ τρανὰ πιντιγιά φουρούσαν ἰλέκι:
κὶ φέσι στοῦ κεφάλι μὴ μικρὴ φούν-
τα ἄσπρη κὶ ἄσπρα σκουφόνια κὶ
σιαλθάρι μὴ ζουνάοι. Οἱ ἄντρο: φου-
ρούσαν φουστανέλλα φέσι νόκκινου
κὶ μπούντα (ἀντρικον σάακον) κὶ πι-
σλι. Γιὰ νὰ φέγγουντι στοῦ ἔθθου
βαστούσαν φανάργια τρανὰ πὺ ἔθ-
θθαναν Ἰσταρνας στοῦς νουντάδες: νι
τάνουγια γιὰ νὰ φέγγουν.

Με αφορμή το ενδιαφέρον πηριεώμα, για το σχηματικό Ἀρκοχώρι, πού ἔγραψαν οἱ Γιάννης Καρατσιώλης καὶ Τάκης Μπαϊτῆς καὶ δημοσιεύτηκε στὸ προηγουμένο τεύχος τοῦ ἐξαίρετου περιοδικοῦ «Νιάουστα» (ἔλ. τεύχος 5, Ὀκτώβριος - Δεκέμβριος 1978, σελ. 157 καὶ 161), σκεπτικὰ νὰ προσθέσω ὅσα, ἀλλὰ, ἱστορικὰ κ. τ.λ. στοιχεία μποροῦν νὰ οἰσθ. πού-χειρα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι, ἔτσι, ὑπάρχει πιθανότητα καὶ ἄλλοι Ἡμεθη-τες νὰ θελήσουν νὰ μυηθοῦν τοῦ ἀξέπαιχνους τούτου Ἀρκοχωρι-τε, ὁπότε καὶ ἐγὼ θὰ ἔλθω βοηθός σὲ τέτοιες, παρτίδες προσπαθει-ες.

Τὸ τοπωνύμιον παραδίδεται μὲ δύο μορφές: Ἀρκοχωρι (πάλαιότερα) καὶ Ἀρκοχώρι (τώρα). Ἡ θμιώνυμη κοινότητα ἱδρύθηκε τὸ 1918 (Β.Δ. 28-6-1918, ΦΕΚ, Α', 152) 1918) καὶ αποτελοῦνταν (τότε), ἀπὸ τὸ Ἀρκοχωρι καὶ τὸ Χωροπάνι (Στενίμαχον), πού ὕστερα ἔγινε (1927) ξεχωριστὴ κοινότητα.

2. Ἡ ἐτυμολογία τοῦ τοπωνύμιου μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι στὸ χωριὸ κατέβηκαν συχνὰ ἀρκοῦδες (χωριὸν τῶν ἀρκοῦδων), ἐκτὸς ἀν σφειλονταν ἢ ὀνομασία του σὲ κάποια ὀμοιότητα τοῦ ἐδάφους μὲ τὸ σχῆμα τῆς ἀρκοῦδας. Ἄν ἔτσι, ἔχει τὸ πρᾶγμα, πῶς σωστὴ εἶναι ἡ παλιὰ ὀνομασία («Ἀρκοχωρι») καὶ ἡ νεώτερη ἐπίσημη μεταποίησις εἶναι νεοελληνικὴ, ἀρχαιοχωριότικη κρη-τικὴ πρόβη ἐξευγενισμοῦ ἢ ἐξαρ-χαϊσμοῦ, πού δὲν σφειφονεῖ μὲ τὴν ἱστορικὴ γραφὴ, τοῦ τοπωνύμιου ὅπως συνέβηκε, ἄλλοτε, καὶ μὲ ἄλλα τοπωνύμια πού μετανομάστηκαν, γιατί τὸ πρῶτο συνθετικὸ εἶναι ἄρ-κτος (καὶ ὀπάνια ἀρκος) καὶ στή νεοελληνικὴ ἀρκοῦδα.

Εἶναι τὸ μόνον χωριὸ τῆς Ἑλλά-δος, πού φέρνει αὐτὸ τὸ ὄνομα.

3. Τὴν παλιότερη μυημιώνυση τῶ τοπωνύμιου βρίσκουμε στή γνωστὴ ὀροθέτησι τῶν συνοδῶν τῆς περιοχῆς τῆς Νάουσας, πού τὴ διάρρηξε ὁ Τούρ-κος Σουλτάνος στὸν περὶφημο στρα-τηγὸ του Ἐδρενός μπέη (ἔλ. Βυστα-θίου Ι. Στουγιαννάκη - Δ. Πλαταρί-δη, Ἱστορία τῆς πόλεως Νάουσας, ἔκδοσις 2η, Θεσσαλονίκη 1976, σελ. 37 - 41 καὶ ὀδιαίτερα τῆ σελ. 41), πού ἀνάγεται: στὰ τέλη τοῦ 14ου αἰ-ῶνα.

Ἐς ἄλλου, μ' ἔγγραφο («θεράττω») τοῦ ἱστορικοῦ τουρκικοῦ ἱεροδ. κείνου

Ἄπ' ὄσα γράφουν τὰ χαρτιά...

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΚΟΥΔΟΧΩΡΙ

Βεροίας - Νάουσας 1598 — 1896, ἐπιμέλεια Ι.Κ. Βασδραδέλλη, Θεσ-σαλονίκη 1954, ἔγγραφο 35, σελ. 28 - 29), τῆς 1ης Μαΐου 1646, ὀ-θθηκε τὸ δικαίωμα στὸν Γιουσοφ μπέη νὰ διακατέχει καὶ νὰ ἐξουσι-άζει τὸ τσιφλίκι Ἀρκοχωρι. Ἀπὸ τὸ ἔγγραφο τοῦτο μαθαίνουμε, ὅτι προέκυψαν διαφορὲς μεταξὺ τοῦ τε-λευταίου καὶ τοῦ Μεχμέτ ἀγά καὶ ἡ ὀπόθεσις κατάληξε στὸ δικάνι τοῦ σελ-ζύρη Μεχμέτ πασά, πού δικαίωσε τὸν Γιουσοφ, ὁ ὀποῖος ἀναγνωσί-στηκε ἐνοικιαστὴς τοῦ Ἀρκοχωρι-οῦ, ὅπως ἦταν καὶ νωρίτερα. Ἐ-τσι, πληροφοροῦμαστε ὅτι τὸ χωριὸ ἦταν τσιφλίκι, πού ἀνηκε — πού

Τοῦ Δικηγόρου Βεροίας ΓΙΩΡΓΟΥ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗ

πιθανὸ — στὸν Σουλτάνο ἢ σὲ μέ-λος τῆς σουλτανικῆς οἰκογένειας ἢ, πάντως, στὸ τουρκικὸ ὀδημόσιο, ὀπου τὸ νοίκιασε ὁ Γιουσοφ μπέης, γιατί, ἀλλοῦτε, ἢ ἐπρεπε, φυσιολογικὰ, νὰ ἀναφερόταν καὶ ὁ ὀποῖος, ἄλλος ἰδιοκτῆτης του, ἐκτος ἀν ἦταν τέ-τοιος ὁ Μεχμέτ ἀγάς.

4. Στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρα-τίας, οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ κράτη-σαν τὴν ἑλληνικὴ συνείδησι καὶ γλώσσα τους (ἔλ. Στουγιαννάκη - Δ. Πλαταρίδη, ὀ.π.π. 64, ὀποσημείω-σι), ὀπως τὸ ἀπέδειξαν καὶ τὴν ἐ-πανάστασι τοῦ 1822, ὀταν πολλοὶ νεῶτοι: πολεμιστὲς του ἔλαδαν μέρος ἐνεργὰ (ἔλ. Στουγιαννάκη - Πλα-ταρίδη, πῶς πάνω, σελ. 135, 146 καὶ 207 καὶ Ἰω. Κ. Βασδραδέλλη, Οἱ Μακεδόνες κατὰ τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1821, ἔκδ. 3η Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 178), μὲ συνέπεια νὰ κατασχεθοῦν οἱ περιουσίες Ἀρκο-χωριωτων, ἀξίας 4400 γροσίων, ὀπως προκύπτει ἀπὸ κατὰστασι τῶν λα-φύρων τῶν Τούρκων, τῆς 27-6-1822

(ἔλ. τὸ σχετικὸ ἔγγραφο τοῦ Ἰω. Κ. Βασδραδέλλη, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας, ἔκδοσις 2η, Θεσσαλονίκη 1960, ἔγ-γραφο 72, σελ. 265 - 267 καὶ κυρί-ως σελ. 268, πρῶλ. καὶ Στουγιαννά-κη - Πλαταρίδη, ὀ.π.π., σελ. 221, ὀποσημείωσι 1η, ὀπου μυημιώνεται ἄλλο ποσό). Ἀκόμα, στὸ χωριὸ κα-ταστράφηκε, γιατί πυρπολήθηκε, με-τὰ τὴν κατάνηξι τῆς ἐπαναστάσεως, γιὰ νὰ τιμωρηθεῖ γιὰ τὴ συμμετοχὴ του σ' αὐτὴν καὶ γιατί εἶχαν κατα-φύγει: σὲ τοῦτο πολλοὶ ἐπαναστάτες, ἀπ' ὀτους διασώθηκαν (ἔλ. Ἰω. Κ. Βασδραδέλλη, ὀ.π.π. ἔκδ. 3η, σελ. 199 - 200 καὶ κυρίως τὸ ἔγγραφο 29, τῆς 7.7.1822, σελ. 277 - 278, ὀ-πως καὶ τοῦ Στουγιαννάκη - Πλα-ταρίδη, ὀ.π.π. σελ. 207, ὀποσημείω-σι καὶ σελ. 216 ὀποσημείωσι, Παν. Ν. Λιούρη, Ἱστορία τῆς Κοζάνης, Ἄθηναι 1924, σελ. 89, ὀποσημείω-σι 1, Ν. Γ. Φιλιππίδη, Ἡ ἐπανά-στασις καὶ καταστροφὴ τῆς Νάου-σης, Ἄθηναι: 1881, σελ. 72 καὶ Ἄπ. Ε. Βακαλοπούλου, Ἱστορία τῆς Μα-κεδονίας, Θεσσαλονίκη 1969, σελ. 597 καὶ ὀποσημείωσι 5), μᾶζι μὲ ἄλλα χωριὰ τοῦ νομοῦ, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὀποῖα δὲν ξεγκκατοκλήθηκαν πῶ (ἔλ. γιὰ τοῦτα τοῦ Γεωργίου Χ. Χι-ονίδη, Τὰ γεγονότα εἰς τὴν περιο-χὴν Νάουσας - Βεροίας κατὰ τὴν ἐ-παναστασι τοῦ 1822, «Μακεδονικὰ» 8 (1969), σελ. 211 - 220 καὶ κυρί-ως τὴν ὀποσημείωσι 1 τῆς σελ. 220 καὶ τοῦ ὀδίου, Ἡ ἐκστρατεία καὶ ἡ ἐπανάστασι εἰς τὸν Ὀλυμπον κατὰ τὰ ἔτη 1811 - 1822, Θεσσαλονίκη 1975, σελ. 30, ὀποσημείωσι 2, ὀ-που δημοσιεύεται: καὶ σχετικὴ διδαι-ογραφία).

5. Συμπέρασμα καὶ ὀπόθεσι...

Τὸ Ἀρκοχωρι (Ἀρκοχώρι) εἶ-ναι ἔνα ἀπὸ τὰ χωριὰ τοῦ νομοῦ μας, ὀπου συνέβηκαν ἀξέόλογα, ἱστορικὰ γεγονότα τῆς νεοελληνικῆς ἱστορί-ας.

Ὀσα, λοιπόν, γράφτηκαν πῶς πᾶ-νω, ἀ-θεωρηθῶν ἀπλή προκαταδο-λὴ ἀνταποδῶσεως γι' ὀσα ὀφείλοντα: στὸ χωριὸ τοῦτο, γιὰ τὴ συμβολὴ του στους ἐθνικοὺς ἀγῶνες, μὲ τὴν ὀ-πόθεσι, ὅτι, ἄλλοτε, ἢ διερευνη-θεῖ τὸ θέμα πῶς διεξοδικὰ, σὲ παλι-α μιὰς σφύρτερης ἱστορικῆς μελέ-της μου, γιὰ τοὺς ξεστρατιοῦς: (ἐναν-τῶν τῶν Τούρκων) τῶν ραγιᾶδων τῆς περιοχῆς τοῦ νομοῦ Ἡμεθίας.

Μία από τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες της Κλασικής Αναγεννήσεως ύστερα από τόσες και τόσες άλλες και μάλιστα της ίδιας περιόδου (Λεονάρδο Νταβίντι, Ροδμφενς, Τιτσιάνο, Ραφαέλο, Μποτιτσέλι ήταν και ο Μιχαήλ Ἄγγελος.

Ἦταν μέτριος στο ἀνάστημα κάπως αλλόκοτος με μικρὴ μύτη στραβή και ἴσως λίγο ψυχρὸς πτὴ φυσιογνωμία γεννημένος στα 1495, 6 Μαρτίου στο Κατρέζ κοντὰ στα Ἀπέννινα. Τὰ παιδικὰ του χρόνια τὰ πέρασε πάρο πολὺ σκληρὰ δίχως ἀγάπη δίχως στοργή γιατί δὲν γνώρισε μητέρα. Πέθανε ὅταν αὐτὸς ἦταν μόλις ἔξι χρονῶν. Ὁ πατέρας του ἦταν και αὐτὸς σκληρὸς βίαιος, ἀλλὰ και ἀνήσυχος χαρακτήρας.

Σὰν τροφὸ τοῦ παιδιοῦ του τὸν παρέδωσε σὲ μιὰ γυναίκα ἑνὸς ράφτη, ὅμως αὐτὴ ἐστάθη ἡ ἀφορμὴ γιὰ τὸν Μιχαήλ Ἄγγελο, ὥστε αὐτὸς νὰ γίνει γλύπτης και ζωγράφος. Εἶχε αἰσθήματα καλὰ και ἀγαποῦσε τὸν Μιχαήλ Ἄγγελο. Στο σχολεῖο δὲν εἶχε φίλους δὲν τοῦ ἔκαναν παρέα οἱ συμμαθητὲς του γιατί αὐτὸς ὄλο ζωγράφιζε. Ὁ πατέρας του τὸν ἔβερνε γιατί κι αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ γίνει γλύπτης και ζωγράφος. Εἶχε λοιπὸν κακὲς ἐμπειρίες ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια, και ἦταν πικραμένος ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰ τῶν συνανθρώπων ἀλλὰ και ἀπὸ τὴν μοναξιά τῆς ζωῆς. Δὲν εἶχε πνευματικὰ ὀφέλη ἀπὸ πουθενὰ ὅμως ἡ μεγάλη αὐτὴ φυσιογνωμία τῆς τέχνης δὲν ἄργησε νὰ καρπωθεῖ τὴν συμπαραστάση ἄλλων ἀνθρώπων ποὺ ἐξετίμησαν και ἀξιολόγησαν τὴν δύναμή του. Ἦταν πεισματῶδης και δυνατὸς στὴν θέληση, ἔτσι μόλις σὲ ἡλικία δέκα τριῶν ἐτῶν, μπῆκε, σὲ ἓνα ἐργαστήρι ζωγραφικῆς τὸ καλλίτερο τῆς ἐποχῆς του. Ὅμως γρήγορα ἀνακάλυψε ὅτι αὐτὸς ἦταν γεννημένος γιὰ κάτι ἄλλο, γιὰ κάτι ποὺ δυνατὸ και ἐκφραστικὸ, γι αὐτὸ γράφτηκε σὲ μιὰ σχολὴ γλυπτικῆς. Ἦ σχολὴ ἀνῆκε στοὺν Λορέντζο Μεδίκι. Ὅπως σὲ ὅλες τις περιπτώσεις ἐπιτυχίας στὴν

ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΣ

«Ἐνὸς κορυφαῖος τῆς Ἀναγεννήσεως»

καριέρα ἑνὸς νέου ταλέντου, ἔτσι και γιὰ τὸν Μιχαήλ Ἄγγελο στάθηκε κάποιος πρίγκιπας ποὺ στὴν αὐλὴ αὐτοῦ ἦταν και ἡ σχολὴ αὐτῆ. Τὸν φιλοξένησε και μάλιστα ἐγευματίσε με τὰ παιδιὰ τοῦ πρίγκιπα. Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ στὴν ζωὴ του, ποὺ βρίσκει στοργή, ἀγάπη, τρυφερότητα συμπόνοια, συμπαραστάση αὐτὸ τὸν δυνάμωσε και τὸν βοήθησε νὰ ἐξελιχθεῖ σὲ θαυμάσιο γλύπτη ποὺ σιγὰ σιγὰ με τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ἔφτασε και αὐτὴν ἀκόμα τὴν Ἑλληνικὴ κλασσικὴ ἀρχαιότητα. Καὶ ὅμως,

μέσα σὲ τόσους και τόσους ἄλλους συναδέλφους του, αὐτὸν προτίμησαν τὸ 1501 - 1508 γιὰ τὴν συνέλιση τῆς φιλοτέχνησης ἑνὸς τεραστίου ἀγάλματος ποὺ θὰ παρίστανε ἕναν προφήτη Τὸ μάρμαρο ἦταν τεραστίων διαστάσεων και τὸ εἶχε ἀφήσει ὁ περίφημος γλύπτης Αὐγουστῖνο ντὶ Ντούκω πρὶν σαράντα χρόνια και ποὺ οὔτε καν εἶχε ἀρχίσει νὰ τὸ σκαλίζει ἀλλὰ βλεποντὰς το και μόνο φοβήθηκε και δὲν τόλμησε νὰ συνεχίσει κανένας ἄλλος. Ὅμως ὁ γίγαντας τῆς τέχνης Μιχαήλ Ἄγγελος τόλμησε

Τοῦ γλύπτου - Ζωγράφου καθηγητοῦ Καλῶν Τεχνῶν ΘΑΝΑΣΗ ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ

ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς ζοῦσε στα μέσα τῆς ἰταλικῆς ἀναγέννησης. Μὲ τὴν βοήθεια και τὴν ἀγάπη ποὺ τοῦ εἶχε, ὁ ἔρακος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Πολιτσέν, ἀρχισε νὰ σκαλίζει σὰν πρῶτο του ἔργο τὴν μάχη τῶν Κενταύρων και τῶν Λαπητῶν. Σκάλισε στὴν συνέχεια τὸ γλυπτὸ «ὁ μεθυμένος βράχος» «Ἀδῶνι ποὺ παιθάνει». Ὅμως παρ' ὄλο ὅτι ἐπικρατοῦσε ἡ οὐγχιση και ἡ ἀναταραχὴ τῆς εἰδωλολατρίας στοὺς δύο κόσμους, ὁ γίγαντας τῆς μεγάλης τέχνης, ὁ μεγαλύτερος ὄλων τῶν αἰώνων ἐμεινε πιστὸς στὴν χριστιανικὴ θρησκεία, και αὐτὴ μόνο λάτρευε. Στὴν συνέχεια σκάλισε τὸ μεγάλο ἔργο «ὁ ἔρωτας» ποὺ κρίθηκε και κατακρίθηκε. Ἀμέσως σκάλισε και ἔβγαλε μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα ἑνὸς τεραστίου και ογκώδους μαρμάρου τὴν περίφημη «ΠΙΕΤΑ» ποὺ συμβολίζει τὴν αἰώνια νεαρὰ παρθένο ποὺ κρατᾶ στα γόνατὰ τῆς τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ νεκρὸ ποὺ θαρρεῖς και ἀναπαύεται. Ἦταν τὸση πλέον ἡ φήμη τοῦ ἴσπε

και ἀνέλαβε τὸ ἔργο αὐτὸ, ὅπου σκαλίζοντὰς τὸ ἔβγαλε τὸν περίφημο «Δαυῖδ». Ἦταν τόσο μεγάλο και βαρὺ ποὺ χρειάστηκαν τῆσσερες ἡμέρες γιὰ νὰ μεταφερθεῖ στοὺν προορισμὸ του. Τὸ φύλαγε μεγάλη δύναμη στρατοῦ μέρη νύχτα γιατί τὸν εἶχε φτιάξει γυμνὸ και τὰ ἤθη και ἔθιμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν τὸ ἐπέτρεπαν. Ὅμως δὲν σταμάτησε ἐδῶ ζωγράφισε τόσους γυμνοὺς ἀγίους και ἡ ὀργὴ τοῦ λαοῦ ἐναντίον του ἦταν πολὺ μεγάλη και ἀπὸ τότε ἐμεινε σὰν γλύπτης και ζωγράφος τοῦ γυμνοῦ. Στὸν αἰσθηματικὸ τομέα δὲν εἶχε και πάλι τὴν εὐνοια τῆς τύχης και μάλιστα στα 63 του χρόνια γνωρίστηκε με τὴν κόρη τοῦ πρίγκιπα Φρειδερίκου 1548. Αὐτὴ ἡμος εἶχε ξαναπαντρευτῆ στα δεκαοκτῶ τῆς χρόνια τὸν μεγάλο στρατηγὸ και νικητὴ τῆς Παβίας Μαρκήσιο τῆς Περκάρρα. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ἀφοσιώθηκε στὴν ποίηση και τὴν θρησκεία. Ὅταν γνωρίστηκε με τὸν Μιχαήλ Ἄγγε

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 86

Ρίξε μια ματιά στο κάμπο γύρω σου. Ρίξε μια ματιά στον κόσμο που έπί κατάστρεψες. Θά δεις μιὰ εικόνα αδιεξόδου. Θά συναντήσεις τήν πείνα τή δίψα τήν απογοήτευση. Θά συναντήσεις ανθρώπους ολκιμόναχους. Τρικατομύβρια έργητους άνθρωπους. Αύτῃ εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ κόσμου σου, ἕως πύλας μουντοῦ. Τό τῆ-τῆ-τῆ-τῆ καθιεμένο στό ξεφτισμένο κλάδ ένός δένδρου στέλνει παρακλητικά τὰ τελευτάα S.O.S. Μά κανείς δέν τὸ ἀκούει, κανείς δέν θέλει νά τὸ ακούσει.

Μά ἐσύ ἔτυχε νά ὀρθώσῃσαι ἐκεῖ σιμά. Τὸ ἀκούς συνεχῶς. Μά πάλι ἡ μήχη σου μαζί μέ κείνη τήν παχυνιάρα σου σέ ψήν παιχιδίζου. Θέλουν νά σέ γυρῶν σέ περασμένους καιροῦς. Σέ χρόνια πού πέρασαν, πού δέν θά τὰ ξαναζήσεις. Μά γιατί τὸ κάνουν αὐτό; Τί θέλουν ἐπιτέλους νά καρδίουν. Κάθε φορά τὰ βῆα. Τόσα χρόνια τὰ βῆα. Ἡ σκέψη καί ἔλο σου τὸ εἶναι καρφωμένο ἐκεῖ. Σέ κείνα τὰ χρόνια. Πάλι θά δεις τόν ἑαυτό σου νά τρέχει παιδάκι μικρό. Σιγά - σιγά θά μεγαλώσεις, θά γίνεις ἐπῆρος, ἀγόρι, ψιλόλιγνο μελαχολικό, μέ λίγους φίλους γιά παρέα. Κκι μετά ἀπό χρόνια, ἡ στιγμή πού μπαίνεις μέσα στόν κόσμο, στή ζωή. Ἡ θρησκευτική εἰσοδος στήν νέα σου ζωή καί ἡ θλιβερή σου κατάληξη.

Μά τί ἔπαθες σήμερα; Γιατί σκατενιάζει τὸ πρόσωπο σου; Τί σιμυθαίνει; Τί συνάντησες στίς μακρινές σου ἀναπολύσεις; «Τὸ εἶδα τώρα μέ ἄλλο μάτι. Μέ τὸ μάτι πού ἔπρεπε χρόνια νά τῶνα δειῖ. Καί τί συνέβη τί... Μιλῶ γιά τὰ δνεῖρα πού γρημιστήκαν, γιά τοῦ φίλους πού ἔγιναν ἔχθρα, γιά κείνη τή στιγμή πού ἔπρεπε νά στηριχθεῖς στίς οἰκές σου δυνάμεις. Τότε ἦσαν μόνος καί ἀπροσάτατος. Δέν εἶχες πού νά καλυφθεῖς. Τὰ βέλη ἔρχονται κατευθείαν ἐπάνω σου. Τρέχεις, αγωνίζεσαι νά μή σέ πετύχουν. Μά κανείς δέ σέ βοηθά. Κυράζεσαι νά βρεῖς τί σε ἀντιπροσωπεύει μέσα στίς σελίδες ένός ἀπρου διόλου.

Δυσκολεύεσαι νά ἀποτινάξεις τὰ ἀσπγγμα κατάλοιπα, ὅλα ὅσα μπόρεσαν νά σέ ἐπηρεάσουν. Φτάνεις στή γάση τῆς ολοκλήρωσης τῆς προσωπικότητάς. Πρέπει νά πετάς τὰ ἄχρηστα στά σκουπίδια.

Νέοι κδες, σήμερα, αὔριο

Οἱ ἄλλοι γύρω σου, διπλα σου φωνάζουν. Φωνάζουν ἐσένα. Ἐχεις σου λένε καθήκοντα καί ὑποχρεώσεις. Πρέπει νά κάνεις τὸ ἕνα καί τ' ἄλλο. Ρίχνουν ξαφνικά πάνω σου ἔλα τὰ ἔαρη. Στγγρίζουν πάνω σου ἔλο τὸ μέλλον. Ξαφνικά τὲ ἔπιστοίτηκαν; Ὅχι, μή γελιέσαι, δέν εἶναι αὐτό. Βαρέθηκαν ἀπλῶς νά κουβαλῶνε αὐτοί τίς εὐθύνες γιά τόν ἀνόφελο αὐτό κόσμο. Εὐθύνες πού κι αὐτοί οἱ

Τῆς μαθητρίας ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΔΗΡΑ

Ἔσοι κληρονόμησαν ἀπ' ἄλλους. Θέλουν ἀπλῶς καί μόνον νά ηγηάσων τῇ συνειδησῇ τους. Αὐτὸ εἶναι ἔλο.

Πιστεύουν πῶς τὰ ἐφόδια πού σου ἔδωσαν ἦταν γερά. Πιστεύουν πῶς στερέωσαν γερά, τὰ ἀδύναμα θεμελιὰ σου. Πῶς αὐτοί φρόντισαν νά σέ ἀπαλάξουν ἀπὸ τίς κακοκαιρίες τοῦ χειμῶνα τῆς ζωῆς σου. Πῶς ἐσύ πού εἶσαι δικός του κληρονόμος, ἐσύ πού θά κληρονομήσεις τίς εὐθύνες τους, εἶσαι δυνατός, πῶς θά ἀντιμετωπίσεις ἀγέρονα τίς κακοχεῖες πῶς θά δαμάσεις τὰ πάντα. Γιατί ἐσύ, εἶσαι δικός τους κι αὐτοί σέ ἔπλασαν μέ τὰ χέσια τους. Ἐτσι πιστεύουν ἡ θέλουν νά πιστεύουν.

Γελάστηκαν ὅμως. Ἡ οἰακιδιχαγώγησή σου ἦταν ἴδια μέ τῇ δικῇ τους. Σέ ἔκαναν νά μισεῖς, νά ἀγαπᾶς καμιά φορά. Σέ ἔκαναν σιδιανστή καί σέ γέμισαν μέ ἕνα σπορ προκαταλήψεϊς. Καί τώρα κάθονται καί τὰ περιμένουν ὅλα ἀπὸ σένα. Τραποῦν τὸ χέρι τους, τὸ δικὸ τους χέρι ὅσο πιὸ μακριὰ γίνεται. Ἄσκαγε τοῦ ἀπλωσαν ποτέ τὸ χέρι;

Καί τώρα νομίζουν πῶς εἶναι σέ θέση νά μιλοῦν καί νά κρίνουν. Ζητοῦν ἀπὸ σένα τὰ πάντα. Εἶναι γελοῖο. σ' ἀλήθεια γελάς νά ζητοῦν

νά ἀλλάξεις ἐσύ τῇ φορά αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Αὐτοί οἱ ἴδιοι εἶναι: σέ θέση νά σέ στήσουν στό ἐξόβλιο καί νά σέ ρωτήσουν. Αὐτοί πού σέ καλλιέγγησαν μονομερῶς. Αὐτοί πού κατάφεραν νά σοῦ μεταδώσουν τίς φιλοδοξίες τους.

Δέν σοῦ ἔδωσαν τὰ ἐφόδια τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια γιά νά ἀξιοποιήσεις τίς φυσικές σου ἰκανότητες. Δέν κατόρθωσαν νά σέ δάλουν στή σφαίρα τῆς πνευματικότητας. Δέν κατόρθωσαν νά σέ κάνουν νά ἀγαπᾶς τὸ ὄρατο τὸ ἀλήθινό, τὸ δίκαιο. Ἡ παιδεία του ἕνα μηδενικό πού δέν κατάφερε νά σέ κάνει ολοκληρωμένο ἄνθρωπο. Νά σέ οδηγήσουν στή λύτρωση πού γυρεύεις, οὔτε νά ἀναστήσουν τὸ πνεῦμα σου.

Τώρα εἶσαι καί σὸ μόνος σάν αὐτούς. Δέν μπορεῖς μέ τὰ σκληρὰ, σπιθαρά σου χέρια νά δαμάσεις τῇ φύση. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ σώματος δέν ἦταν σύμμετρη μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ πνεύματος. Λοιπὸν τί γίνεται τώρα; Τί μπορεῖς νά κάνεις; Τώρα τὸ πρόσωπό σου εἶναι ὀλοένα πιὸ φοβισμένο. Ἄρχιζεις νά κλαῖς.

Μά ὅχι γιατί κλαῖς μέ τὰ κλάματα δέν θγαίνει τίποτα. Ἐσύ τουλάχιστον μπορεῖς νά ξεσκεπάσεις τὸ γυαλί πού σκεπάζει τόν κόσμο σου. Μπύρεςες νά κοιτάξεις τὸ κόσμο κατὰματα. Εἶσαι τυχερός. Μά μή τὸς κρίνεις αὐστηρά. Ἐσύ καταλαμβάνεις. Δέν ἔφταιγαν αὐτοί. Ἐτσι εἶχαν μάθει νά ζοῦν κι αὐτοί. Ἐτσι τοῦς ἔμαθαν οἱ ἄλλοι νά ζοῦν. Εἶναι ἔσως ἡ κακιά μοῖρα ἡ ὅπως ἄλλιῶς θέλεις πέστο. Αὐτῇ πού θέλει τίς γενεές ἀντιμέτωπες.

Τώρα τί θά κάνεις. Θά σταυρώσεις πάλι τὰ χέρια πεομένοντας κάποιον τέλος. Σκέψου γιά λίγο τὰ παιδιά σου, τοῦς νέους ὅλου τοῦ κόσμου πού θάρθουν εἴτε εἶναι λευκοί, μελαμπεῖ, μαύροι. Σκέψου αὐτούς. Τὰ ἀθῶα παιδικὰ τους μάτια, πού θά στέκοντα: ἀπέναντι σου, θά σέ ρωτοῦν γιατί. Τότε θά εἶσαι ἀνέτοιμος νά ἀπαντήσεις. Σκέψου αὐτὰ ὅλα καί τόσα ἄλλα καί ἀγαπᾶ μέσα σου τῇ φλόγα πού πᾶει νά σβήσει.

Ξεκίνησε μέ τόν ἴδιο αὐθόρμητισμό τὸ ἴδιο πάθος γιά ζωή καί ἐτοιμίασε γι' αὐτούς ἕνα καλύτερο κόσμο. Μή θέλεις νά γίνεις καί σὺ, σάν αὐτούς.

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ: σελ 50 88

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ

Ο Σύλλογος Αποφοίτων Ναούσης «ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Ο ΛΟΓΙΟΣ» σε συνεργασία με το Σύλλογο Δασκάλων και Νηπιαγωγών επαρχίας Ναούσης για να τιμήσουν το «έτος του παιδιού» οργάνωσαν την εκδήλωση «τηλεόραση και παιδί». Η εκδήλωση που είχε μορφή συζήτησης στρογγυλής τραπέζης έγινε την Κυριακή 1-4-1979 στις 11 το πρωί στην αίθουσα κινηματογράφου του πολιτιστικού κέντρου Ναούσης.

Στή συζήτηση πήραν μέρος η κ. Ελισάβετ Νικολάου Γυμνασιάρχης, η κ. Ελισάβετ Μουσκεφτάρα παιδίατρος, η κ. Λευκή Σαμαρά μητέρα, η δ. Ήρω Δάδη, μαθήτρια, ο κ. Νικόλαος Κασάπης σχολίατρος και ο κ. Μιχάλης Κεβεκίδης δάσκαλος, συντονιστής, ήταν ο κ. Παναγιώτης Αμοιρόπουλος πρόεδρος του συλλόγου Δασκάλων.

Την εκδήλωση παρακολούθησαν ο Δήμαρχος και η κυρία Βλάχου, ο φρούραρχος και η κυρία Κωνσταντούλου, ο αστυνόμος κ. Χριστοδούλου και περίπου 250 γονείς.

Παρακάτω προαθέτουμε με συντομία, όσα ελέγχθηκαν στη συζήτηση και τα συμπεράσματα που προέκυψαν:

ΕΡ.: Ποιές διαφοροποιήσεις επέφερε η τηλεόραση στην Έλληνική οικογένεια;

ΑΠ. Ν. Κασάπης: Η παραδοσιακή Έλληνική οικογένεια μέχρι τα τελευταία χρόνια ήταν εκτεταμένη - ανοικτή οικογένεια με στενότερους συγγενικούς και φιλικούς δεσμούς. Οι νέες κοινωνικές συνθήκες που σταδιακά δημιουργήθηκαν μεταπολεμικά στις προηγμένες χώρες μεταφέρθηκαν τα τελευταία χρόνια και στην Έλληνική κοινωνία και άλλαξαν την μορφή της και φυσικά της οικογένειας. Έτσι η Έλληνική οικογένεια μεταμορφώθηκε από εκτεταμένη - ανοικτή σε «περιορισμένη - κλειστή». Στην μεταφορά της νέας μορφής της κοινωνίας συνέτεινε με τον τρόπο της και η τηλεόραση.

ΕΡ.: Μήπως η τηλεόραση διαφοροποίησε τις ενδοοικογενειακές σχέ-

Από τα αριστερά προς τα δεξιά διακρίνονται: Μιχάλης Κεβεκίδης δάσκαλος, Λευκή Σαμαρά μητέρα, Ελισάβετ Νικολάου γυμνασιάρχης, Παναγιώτης Αμοιρόπουλος πρόεδρος του συλλόγου δασκάλων, συντονιστής, Ελισάβετ Μουσκεφτάρα παιδίατρος, Ήρω Δάδη μαθήτρια, Νικόλαος Κασάπης σχολίατρος

Παρουσίαση ΠΑΝ. ΑΜΟΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

σεις:

ΑΠ. α) Α. Σαμαρά: Ναι, περιόρισε τη συζήτηση μεταξύ των μελών της οικογένειας. Οι γονείς συζητούν λιγότερο μεταξύ τους και με τα παιδιά και το αντίθετο. Ουσιαστικά επήλθε χαλάρωση στους δεσμούς των μελών της οικογένειας.

ΑΠ. β) Μ. Κεβεκίδης: Είναι καταλυτική. Με τη σιωπή που επιβάλλει καλλιεργεί την απομόνωση και την αποξένωση, αποδυναμώνει τους συναισθηματικούς και φυσικούς δεσμούς της οικογένειας και μερικές φορές τους καταστρέφει.

ΕΡ.: Σε ποιά ηλικία είναι εντονότερη η επίδραση της τηλεόρασης;

ΑΠ. α) Α. Σαμαρά: Στην προσχολική και σχολική ηλικία.

ΑΠ. β) Έλ. Μουσκεφτάρα: Η νηπιακή ηλικία είναι πιο εύαλωτη. Τα παιδιά της ηλικίας αυτής δεν έχουν κρίση, δεν μπορούν να διακρίνουν το φανταστικό από το πραγματικό, με αποτέλεσμα να επτείνεται

η σύγχυσή τους. Οι σκηνές βίας και τρέμου είναι πολύ επικίνδυνες για τα παιδιά της ηλικίας αυτής. Η επίδραση της τηλεόρασης και η ηλικία είναι: θά λέγαμε ποσά αντίστροφα. Η σχολική ηλικία λιγότερο επηρεάζεται από την τηλεόραση. Οι έφηβοι δανείζονται πρότυπα από την τηλεόραση.

ΕΡ.: Βλέπουν τα παιδιά τηλεόραση, γιατί βλέπουν, επί πόσο χρόνο και ποιές είναι οι προτιμήσεις τους;

ΑΠ. α) Ν. Κασάπης: Από προσωπική έρευνα το 75% των εφήβων (μαθητών - μαθητριών) παρακολουθούν τηλεόραση κατά κύριο λόγο για ψυχαγωγία, χωρίς όμως να ψυχαγωγούνται πραγματικά. Το υπόλοιπο 25% γιατί δεν έχει να κάνει κάτι καλύτερο.

ΑΠ. β) Έλ. Μουσκεφτάρα: Οι στατιστικές αναφέρουν, ότι ο χρόνος παρακολούθησης της τηλεόρασης έχει σχέση με την ηλικία, το φύλο και την κοινωνικο - οικονομική τάξη της οικογένειας. Τα αγόρια κατά κανόνα βλέπουν επί περισσότερο χρόνο τηλεόραση, όπως και τα παιδιά της

εργατικής και αγροτικής τάξης. Ο χρόνος παρακολούθησης τηλεόρασης εξετάζεται μέχρι τα 12 - 14 έτη και κατόπιν μειούται χαρακτηριστικά. Για την ηλικία των 5 - 7 ετών ο χρόνος αυτός είναι 2 ώρες περίπου, των 8 - 11 ετών 3 ώρες περίπου των 12 - 14 ξεπερνά κατά τι τις 3 ώρες και των 15 - 19 ετών 2 περίπου ώρες.

Τα παιδιά βλέπουν τηλεόραση γιατί αυτή τὰ φέρνει σε επαφή με ένα άλλο άγνωστο προς αυτά κόσμο και ικανοποιεί τή φαντασία και τήν περιέργεια τους. Οι προτιμήσεις τους αρχίζουν από τις δικηφιμήσεις, τὰ μίκυ μάους; τὰ παιδικά προγράμματα, γιά νά φτάσουμε στα προγράμματα που ικανοποιούν τούς προβληματισμούς και τὰ πνευματικά ενδιαφέροντα των εφήβων.

ΑΠ. γ) 'Η Δάδη: Πολλές φορές τὰ προτρέπουν οι γονείς γιά νά έχουν τήν ησυχία τους, ή και άλλοι εξωγενείς παράγοντες. Αυτή είναι ή αρχή. Μετά σιγά - σιγά χάνουν μέρος τής δραστηριότητάς τους και γίνεται συνήθεια.

ΑΠ. δ) 'Ελ. Νικολάου: 'Από συνήθεια ή γιατί δέν έχουν άλλο τρόπο ψυχαγωγίας.

ΕΡ.: Ποιά προβλήματα σωματικής υγείας δημιουργεί ή πολύωρη παρακολούθηση τηλεόρασης;

ΑΠ. 'Ελ. Μουσκεφτάρα: 'Η πολύωρη παρακολούθηση τηλεόρασης από τό παιδί τό άποστραεί από τήν μυϊκή κίνηση που τόσο έχει ανάγκη. 'Ακόμα δημιουργεί κοιλιακά (τσούξιμο και κοκκίνισμα των ματιών, αίσθημα ξένου σώματος στα μάτια, νύστα, δακρύρροια και κεφαλαλγία) παράλυσις άκρων, άστροφία των μυών του άραχίονα, του πήχου και του χεριού σφειλάμενα στην πίεση τής μασχάλαίας μοίρας, σπονδυλοπάθεια τής αυχενικής μοίρας, τής σπονδυλικής στήλης και παχυσαρκία. 'Ενα σοβαρό σύμπτωμα είναι και ή φωτογενής επιληψία.

ΕΡ.: Προσφέρει γνώσεις ή όχι ή τηλεόραση;

ΑΠ. 'Ελ. Νικολάου: Ναι προσφέρει. Οι γνώσεις όμως αυτές άν δέν είναι κακής ποιότητας είναι επιβόλαιες. Οι πραγματικές γνώσεις αποκτώνται με τήν συνειδητή διεργασία όλων των πνευματικών λειτουργιών. Οι τέτοιες γνώσεις είναι μόνιμες και παραγωγικές. Τις γνώσεις που πρυσ-

Στήν πρώτη σειρά διακρίνονται ο δήμαρχος και ή κ. Βλάχου, ο φρούραρχος και ή κ. Κωστοπούλου, ο μοίραρχος κ. Χριστοδούλου

φέρει ή τηλεόραση τό άτομο τις δέχεται παθητικά χωρίς νά μπουν νά λειτουργεί όλες εκείνες οι πνευματικές λειτουργίες και είναι επιβόλαιες.

ΑΠ. Μ. Κεβρεκίδης: 'Η τηλεόραση προσφέρει γνώσεις και μάλλον με τρόπο αποτελεσματικό, γιατί διαθέτει τεράστια μεταδοτική ικανότητα με τήν σχεδόν φυσική αμεσότητα τής. Τό πρόβλημα όμως είναι ή ποιότητα των γνώσεων που φυσικά εξαρτάται από τήν ποιότητα των προγραμμάτων.

ΕΡ.: Ποιά ή επίδραση τής τηλεόρασης στην ψυχική υγεία του παιδιού;

ΑΠ. 'Ελ. Μουσκεφτάρα: 'Η ψυχική ισορροπία του παιδιού που εξασφαλίζεται πρώτα μέσα στην οικογένεια και έν συνέχεια μέσα στο άμεσο περιβάλλον του καταστρέφεται από τήν παρακολούθηση τής τηλεόρασης με τήν συναυτηση (τό παιδί ταυτίζει τον εαυτό του με τὰ πρόσωπα που βλέπει στην τηλεόραση. 'Άλλοτε ταυτιζόταν με τούς γονείς του) με τήν απεναίσθητοποίηση (ελάττωση τής συναισθηματικής τους ευαισθησίας). Πειραματικά αποδείχθηκε ότι παιδιά του ύπέστησαν τήν επίδραση τής τηλεόρασης δέν ενδυναμώνονται γιά τήν ζωή των άλλων παιδιών.

Τό νήπιο είναι περισσότερο αίσθητο, ακολουθεί τό παιδί τής σχολικής ηλικίας. 'Ολέθριο είναι τό α-

ποτέλεσμα γιά τήν ψυχική υγεία του παιδιού από τις τμηνές βίας και τρόμου.

'Υπάρχει όμως και ένας ευεργετικός μηχανισμός που λειτουργεί κατά τήν παρακολούθηση ενός τηλεοπτικού έργου. Είναι ή κάθαρση. Κατ' αυτήν τό άτομο έκτονώνεται έσωτερικά και γίνεται έτσι ακίνδυνο (περίπτωση που άφραα κυρίως τούς ενήλικες).

ΑΠ. Ν. Κασάπης: "Όταν μιλάμε γιά ψυχική υγεία του παιδιού αναφερόμαστε στο άίσθημα ασφάλειας που αναζητεί το παιδί πρώτα στην οικογένεια ύστερα στο σχολείο και γενικότερα στο περιβάλλον του. 'Αν τὰ τηλεοπτικά προγράμματα ένισχύουν αυτό τό άίσθημα ασφάλειας τότε έχουμε θετική σπουδήποτε συμβολή στην ψυχική υγεία του παιδιού. 'Αν αντίθετα καταστρέφεται με τις σκληρές βίας και τρόμου ή επίδραση είναι σπουδήποτε λονητική με πολύ δυσάρεστες συνέπειες. Δυστυχώς στα τηλεοπτικά προγράμματα επικρατεί τό δεύτερο στοιχείο και έτσι δέν μπορούμε νά κάνουμε λόγο γιά θετική συμβολή τής τηλεόρασης στην ψυχική υγεία του παιδιού.

ΕΡ.: Ποιά ή επίδραση τής τηλεόρασης στην πνευματική ανάπτυξη του παιδιού;

ΑΠ. 'Ελ. Νικολάου: 'Αρνητική. Δέν αφήνει τήν κρίση νά ωριμάσει, δεσμεύει τήν φαντασία «πασάρε»

πρότυπα στους νέους αρνητικά: για την ελεύθερη πνευματική τους ανάπτυξη.

ΑΠ. Μ. Κεδρεκίδης: "Αν οι προσφερόμενες γνώσεις έχουν το στοιχείο του προδολητισμού τότε η συμβολή της τηλεόρασης στην πνευματική ανάπτυξη του παιδιού είναι θετική. Αντίθετα, χωρίς το στοιχείο αυτό ξ-στω κι' αν είναι σωστές και ανταποκρίνονται στη νοητική ικανότητα και τα πνευματικά του ενδιαφέροντα, όχι μόνο δεν βοηθά, αλλά και οδηγεί σε πνευματική υπολειπόμενη και υποτονία.

ΕΡ.: Ποιά είναι η επίδραση της τηλεόρασης στην συμπεριφορά του παιδιού;

ΑΠ. Α. Σαμαρά: Στην συμπεριφορά του μέσα και έξω από το σπίτι και το σχολείο μιμείται: τους ήρωες που βλέπει στην τηλεόραση. Αντιδρά και συμπεριφέρεται: με τον ίδιο τρόπο.

ΑΠ. Έλ. Νικολάου: Όπως έχουμε ήδη πει, παίρνοντας για πρότυπα τους ήρωες που βλέπει στην τηλεόραση προσπαθεί να ξεμιμωθεί με αυτούς. Έτσι συμπεριφέρεται: όχι με ένα τρόπο που ο χαρακτήρας του το υπογορεύει, αλλά με αυτόν που απ' έξω του επιβάλλεται.

Έχουμε θέματα και την περίπτωση των σωστών προτύπων, αλλά αυτό είναι κάτι το επάνω στα τηλεοπτικά προγράμματα, γι' αυτό και δεν το συζητάμε. Άλλωστε το παιδί ευκολότερα μιμείται πρότυπα εθ-χι σωστά και δυσκολότερα «σωστά».

ΕΡ.: Συμβάλλει γενικά στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού;

ΑΠ. α) Μ. Κεδρεκίδης: Μερικά από τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την προσωπικότητα είναι: η πνευματική στάθμη, η ψυχική κατάσταση, ο βαθμός της κοινωνικοποίησης και οι ανθρωπιστικές ή αντισανθρωπιστικές αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται η σχέση του ατόμου με τα άλλα μέλη της κοινωνίας και έ-τσι όλα αυτά τα στοιχεία επηρεάζονται άμεσα από τα προγράμματα της τηλεόρασης. Μπορούμε να πούμε πως η συμβολή της τηλεόρασης στην ανάπτυξη της προσωπικότητας είναι: ανάλογη με τα προγράμματα της θε-τική ή αρνητική.

ΑΠ. β) Έλ. Νικολάου: Πιστεύω ότι η τηλεόραση εμποδίζει την ελεύ-

θερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και γενικά δεν άνωσταλτικά πάνω στην ώριμότητα του ατόμου.

ΕΡ.: Ποιά η ποιότητα των προγραμμάτων της Ελληνικής τηλεόρασης γενικά και των παιδικών εκπομπών ειδικότερα;

ΑΠ. Μ. Κεδρεκίδης: Η τηλεόραση θα μπορούσε να ήταν πηγή σκο-πής πληροφόρησης και μαζί Λαϊκό Πανεπιστήμιο από τη μια και από την άλλη ένας δεξιότεχνος δάσκαλος για όλες τις βαθμίδες και τα είδη της εκπαίδευσης.

Έκπομπές αξίας δεν μπορεί παρά να ωφελούν, να διδάσκουν, να μορφώνουν και να εκπαιδεύουν. Όπως αντίθετα χωρίς αξίες εκπομπές υπο-βιβάζουν την πνευματική στάθμη του λαού, τον αλλοτριώνουν και τον μεταβάλλουν σε ένα άβουλο και τυφλό υπηρέτη της καταναλωτικής κοινωνίας.

Δυστυχώς τα προγράμματα της Ελληνικής τηλεόρασης δεν πληροφορούν σωστά και αντικειμενικά, δεν μορφώνουν και δεν ψυχαγωγούν πο-σά, προσπαθούν να μεταβάλλουν τον λαό σε άβουλο και τυφλό υπηρέτη της καταναλωτικής κοινωνίας, με τα ξενόφερτα κατά 80% προγράμματα, οδηγεί στην εθνική αλλοτρίωση και εισάγει την εγγληματικότητα πάνω σε ξένα πρότυπα.

Όσο για τα παιδικά προγράμματα, νομίζω ότι είναι επιπόλαια, συντάσσονται και προβάλλονται στο πό-δι και έξω από μερικά δεν φέρουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα που υ-ποτίθεται: συσχεύουν.

ΕΡ.: Με ποιο τρόπο θα αποφύγο-με, θα ελαχιστοποιήσουμε τα δυσ-μερήσια για τη συμβατική υγεία επαι-νούμενα της τηλεόρασης;

ΑΠ. Έλ. Μασκεφάρα: Να τοποθετούμε την τηλεόραση σε μεγάλο σαλόνι και ποτέ στο καθήμενό δω-μάτιο ή την κουζίνα, με πολύ φως και με επιτραπέζιο φωτισμό επάνω από τη συσκευή. Να βλέπουμε από ά-πόσταση τουλάχιστον 2,5 μέτρων. Κατά την αλλαγή των καναλιών να μην βλέπουμε στην οθόνη ή να κλεί-νουμε το ένα μας μάτι. Προστατευτι-κά γυαλιά ή χρωματιστό γυαλί μπρο-στά στην οθόνη δεν ωφελεί σε τίπο-τα.

ΕΡ.: Με ποιο τρόπο θα αποτρέ-ψουμε τα παιδιά από το να εθύν τα άκκ-άλληλα προγράμματα;

ΑΠ. Έλ. Νικολάου: Δημιουργών-τας άλλες ευκαιρίες ψυχαγωγίας και άλλα ενδιαφέροντα.

ΑΠ. Α. Σαμαρά: Όπως έχουμε ήδη πει, η τηλεόραση ενδιαφέρει και προσφέρει στα παιδιά. Άλλου εί-δους ψυχαγωγία και συζητώντας με αυτά ώστε να μη καταφεύγουν στην τηλεόραση, μη ξέροντας τι να κά-νουν μέσα στο σπίτι.

ΕΡ.: Πρέπει να συμβουλευθώ οι γονείς τα παιδιά για το ποιο πρόγρα-μα θα δουν ή να αφήσουν να κάνουν μόνοι τους την εκλογή;

ΑΠ. Η Δέση: Ναι, πρέπει να συμβουλευθώ. Άλλά να περιοριστούν στην συμβολή και να μη προσπαθούν να επιβάλουν την άποψή τους. Πέρ-υ από τη συμβολή των γονέων το λό-γος έχουν τα παιδιά. Και προπαντός γονείς σε καμιά περίπτωση δεν πέρ-υ να χρησιμοποιούν κανένα είδο-βιας.

Νέοι χθές, σήμερα, αύριο

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 61

που σε πλήρωσαν. Φρόντισε οι άλλ-υ να μη βρίσκονται σε χαμένους έρη-μους σταθμούς. Κλείσει στα μπύρες γραφεία κατεδάφισης. Στρωθεί αυ-τό το έργο που λέγεται κατεδάφις ψυχής. Να μην υπάρχουν συντρίμια γύρω σου. Έτσι αποκτάς ένα θανά-ζεις και προσφέρεις, προσφέρεται: γι-να ζεις.

Μά κοίταξες πού πέρα. Έχει πάν-υ στον άδαφο φράχτη με τα τοιαντά φυλλα που έχουν ανοίξει: δειλά τ-πρώτα τους υπομνηστικά. Αντικρ-ζουν το φως της μέρας για πρώτ-φορά. Ένώ συγχρόνως σου στέλνει ένα μήνυμα χαράς και αίσιοδοξία.

Πώς ο χειμώνας πέρασε και ήρθε λι-η άνοιξη. Πώς μετά από κάθε χειμώνα θάρχεται μια άνοιξη. Πώς οι χειμώνες κι αν περάσουν, κι αν σπ-πάσει: τα πάντα το χιόνι με τη παγε-νιά του, πάντα η έλπίδα υπάρξ-πως δε χάθηκε ή χαρά. Δε χάθηκε ή άνοιξη. Πώς θα ξανάρθει. Δικαί-ση.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΔΙΗΜΕΡΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΑ

Στις 5 και 6 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στην έδρα του Ίνστιτούτου Φυλλοβόλων Δένδρων Ναούσης επιστημονικό διήμερο με θέματα δενδροκομικής έρευνας.

Τήν έναρξη των εργασιών του επιστημονικού αυτού διημέρου κήρυξε ο ύπουργός βορείου Ελλάδος κ. Ν. Μάρτης, ο οποίος εξέηρε τόν ρόλο και τήν άποστολή του ιδρύματος, αλλά και ολοκλήρου του γεωπονικού κόσμου, για τήν ανάπτυξη τής δενδροκαλλιέργειας στην χώρα μας και ειδικότερα στην Βόρειο Ελλάδα που ως γνωστόν ή δενδροκομία θεωρείται ο βασικότερος κλάδος τής παραγωγής. Τελειώνοντας τήν άμυλία του ο κ. Μάρτης, έτόνισε ότι ή εθύνη του ιδρύματος και τών γεωπόνων γενικότερα, γίνεται ακόμη μεγαλύτερη μετά τήν ένταξη τής χώρας μας στην ΕΟΚ. Έξέφρασε δέ τήν πεποίθησή του, ότι ή Έλληνική δενδροκομία θά μπορέσει να έκσυγχρονισθεί σύνταμα, ώστε να καταστεί άνταγωνιστική και υιώσιμη μέσα στο χώρο τής Κοινότητας.

Πρός τούς συνέδρους μίλησαν κατάλληλα ο νομάρχης Ημαθίας Γ. Γιαννόπουλος και ο προϊστάμενος τής υπηρεσίας Γεωργικών Έρευνών κ. Γ. Μπουρνώνης, οι οποίοι και εύχθήθηκαν καλή έπιτυχία στους σκοπούς του συνεδρίου και του ιδρύματος.

Ο δ) ντής του Ίνστιτούτου Φυλλοβόλων δένδρων κ. Γεώργιος Συργιαννίδης χαιρέτησε τούς συνέδρους και ανέπτυξε σε γενικές γραμμές τó έρευνητικό έργο και τούς σκοπούς του ιδρύματος. Στην συνέχεια οι γεωπόνοι έρευνητές του Ίνστιτούτου άνέπτυξαν διεξοδικά τις παρακάτω έρευνητικές εργασίες.

5) 6) 79 Πρώτη μέρα

1) Κυριώτερες κόνσερβοποιήσιμες ποικιλίες ροδακινιάς εισηγητής Εύλαμπία Μουχτούρη Στυλιανίδου. 2) Αποτελέσματα του πειραματικού κλαδεύματος και διαμορφώσεως τής ροδακινιάς του Ίωαν. Χ' Θεοδώρου, εισηγητή Ίωάν. Χατζηχαρίση.

6) 6) 79 Δεύτερη μέρα

Ο ύπουργός Β. Ελλάδος κ. Ν. Μάρτης όμιλει στους συνέδρους. Δεξιά ο προϊστάμενος τής υπηρεσίας Γεωργικών Έρευνών του ύπουργείου Γεωργίας κ. Γεώργιος Μπουρνώνας

Διακρίνονται στην πρώτη σειρά: Ο διευθυντής του Ίνστιτούτου Φυλλοβόλων Δένδρων κ. Γεώργιος Συργιαννίδης, ο προϊστάμενος του Κέντρου Έρευνών Βορείου Ελλάδος κ. Ίωάν. Κοραγιάννης, ο διοικητής Υ.Χ.Ν. κ. Β. Κοιμουμελος. Στη δεύτερη σειρά διακρίνεται ο καθηγητής Άνωτάτης Γεωπονικής Σχολής Άθηνών κ. Ευάγγελος Σφακιωτάκης

3) Ταυτόχρονη καταπολέμηση τών φυλλορρυκτών LITHOCOLE-CORYXIFOLIELLA και L. BIA-

NCARDELLA με τήν LASPEYRESIA POMONELLA (καρπόκλαψα μη λιας) συμφωνα με τόν διολογικό κύ-

κλο τής L. POMONELLA. Εισηγητής Όο. Ντινόπουλος.

4) Πικρή στείγιάτωση τών μήλων (BITTER PIT) Εισηγητής Δημ. Στυλιανίδης.

5) Έρευνα επί τής ευαισθησίας ποικιλιών ροδακινιάς στην Ιολογική ασθένεια SHARKA Εισηγ. Γεωργ. Συργιαννίδης.

6) Άξιολόγηση ποικιλιών λεπτο-Καρυάς Εισηγ. Άθηνα Μαύου.

7) Βιολογική καταπολέμηση παθογόνων τιά σπυροφόρα. Εισηγ. Ειρήνη Σγουρού Καραγιάνη.

8) Άξιόλογες ποικιλίες κεραιάς κατάλληλες για τή χώρα μας Εισηγ. Ίωαν. Χ΄ Χασίρης.

9) Η επίδραση του κορυφολογήματος στην ποιότητα και παραγωγικότητα τής ποικιλίας άμπέλου Μαύρο Ναούσης, εισηγητή Ίωαν. Κοϊόκρης.

10) Προβολή τής κινηματογραφικής ταινίας «Βιολογικός κύκλος τής Άναρσίας τής Ροδακινιάς» (ANARSIA LINEATELLA) υπό του κ. Μανώλη Βαλασιμίδη. Εισηγ. Όδ. Ντινόπουλος.

Τις εργασίες του συνεδρίου κατηύθυνε ο προϊστάμενος τής Ύπηρεσίας Γεωργικών Έρευνών κ. Γ. Μπουντούνης και τις παρακολούθησαν ο νομάρχης Ήμαθίας κ. Γεωργ. Γιαννόπουλος ο δήμαρχος Ναούσης κ. Δημ. Βλάχος ο διοικητής Χωρ) κής Ναούσης κ. Β. Κουκομιέλας και άλλοι τοπικοί παράγοντες, ο καθηγητής τής Άνωτάτης Γεωπονικής Σχολής Άθηνών κ. Ευάγγελος Σφακιωτάκης ο προϊστάμενος του κέντρου Γεωργικής Έρευνής Βορείου Έλλάδος κ. Ίωαν. Καραγιάννης ο Δ) τής Γεωργίας Ν. Ήμαθίας κ. Βασ. Χατζηπαύλου οι προϊστάμενοι και ειδικοί Γεωπόνοι από τά λοιπά κέντρα και Ίδρύματα Γεωργικής Έρευνής καθώς και πολλοί άλλοι γεωπόνοι από τις κεντρικές και περιφερειακές Ύπηρεσίες του Ύπουργείου Γεωργίας τής Άγροτικής Τραπέζης και τών συνεταιρισμών.

Τό συνέδριο τερμάτισε τις εργασίες του μέ σύντομη όμιλία του Ίωαν. Καραγιάννη ο όποιος συνόψισε τά συμπεράσματα του επιστημονικού διημέρου.

Στήν πρώτη σειρά διακρίνονται ο νομάρχης Ήμαθίας κ. Γιαννόπουλος και ο δήμαρχος Ναούσης κ. Δημήτριος Βλάχος

Έκδηλώσεις του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης για τó διεθνές έτος του παιδιού 1979

Έπιμέλεια ΘΩΜΑ ΑΛΔΑΚΟΥ

8.5.79 Κινηματογραφική προβολή για τά παιδιά τών Δημ. Σχολείων.

9.5.79 Διαγωνισμός παιδικής ζωγραφικής.

10.5.79 Ξεάγηση τών μαθητών τών Δημοτικών Σχολείων στους αρχαιολογικούς τόπους τής περιοχής μας.

12.5.79 Παιδική χρωδία του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης. Άπονομή βραβείων στους βραβευθέντες στο λογοτεχνικό διαγωνισμό, και στο διαγωνισμό παιδικής ζωγραφικής.

13.5.79 Πανηγυρική εκδήλωση στο πλακόστρωτο του πάρκου, με παιδικά χορευτικά.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Έλαβαν μέρος παιδιά τών τριών πρώτων τάξεων τών Δημοτικών Σχολείων.

Θέμα του διαγωνισμού «ΤΟ ΔΙΛΛΕΙΜΜΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ».

Έλαβαν 5 πρώτα βραβεία οι κά-

τωθ: μαθηταί:

1) Άλδάκος Θεόδωρος

2) Θεόδωρόπουλος Ίωάννης

3) Χ΄ Σλάβος Δημήτριος

4) Άκριτόης Χρύσακλος.

5) Παπαδοπούλου Κυριακή Λογοτεχνικός διαγωνισμός διηγήματος και ποιήματος.

Έλαβαν μέρος παιδιά από 12 - 14 ετών.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ

1ο Βραβείο. Στόν Καραγιάννη Σωτήριο για τó ποίημα «Η ΨΥΧΟΥΛΑ»

2ο Βραβείο. Στήν Νέστορα Έλένη για τó ποίημα «ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ»

3ο Βραβείο Στό Σπαθάκη Δημήτριο για τó ποίημα «ΤΟ ΠΑΙΔΙ»

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

1ο Βραβείο. Στήν Γασιούλου Μαρία για τó διήγημα «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»

2ο Βραβείο. Στή Τζάμου Κατερίνα για τó διήγημα «ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ»

3ο Βραβείο. Στή Δήρα Γεωργία για τó διήγημα «ΔΙΕΞΟΔΟΣ»

Καινούργια μέθοδος ποτίσματος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΓΕΝΙΚΑ

Τελευταία πολλές χώρες εξετάζουν τις δυνατότητες αυξήσεως της γεωργικής παραγωγής στις ποτιζόμενες εκτάσεις, με την αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση του διαθέσιμου νερού για πότισμα.

Η προσπάθεια στρέφεται στην αναζήτηση νέων μεθόδων ποτίσματος που να μπορούν να εξασφαλίσουν τη μείωση στο ελάχιστο των απωλειών του νερού από εξάτμιση, διαβία διήθησή και επιφανειακή απορροή.

Από τη σκοπιά αυτή το πότισμα με σταγόνες παρουσιάζει μεγάλες προοπτικές και δίνει καλά αποτελέσματα σε πολλές χώρες.

Τα πρώτα πειράματα με τη μέθοδο αυτή έγιναν στις ΗΠΑ το 1918 και μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο στη νότια Αγγλία.

Πότισμα κεντρικών εκτάσεων έγινε για πρώτη φορά στο Ισραήλ την 10ετία του 1960 - 70.

Σήμερα η μέθοδος βρίσκει όλο και μεγαλύτερη διάδοση σε πολλές χώρες του κόσμου.

Γενικά το 1974 η ποτιζόμενη έκταση με τη μέθοδο των σταγόνων ήταν σε χιλιάδες στρέμματα.

ΗΠΑ	300
Αυστραλία (1976)	300
Ισραήλ	60
Μεξικό	70
Ιταλία	40
Ν. Αφρική	40
Ν. Ζηλανδία	10
Ελλάδα (1976)	10

Οι σημερινές τιμές των εκτάσεων που ποτίζονται με σταγόνες θα είναι πολλαπλάσιες των παραπάνω εάν κοινοί από το μεγάλο ενδιαφέρον των Ελλήνων γεωργών.

Το μεγάλο ενδιαφέρον για την μέθοδο αυτή δεν είναι θέματα τυχαία, αλλά φανερώνει τη προσπάθεια εύρεσης οικονομικότερων μεθόδων χρησιμοποίησης του άρδευτικού νερού, την αξιοποίηση πολύ μικρών πηγών νερού, προσπάθεια που είναι με τη σειρά της το αποτέλεσμα της αδυναμίας εξασφάλισης επαρκούς νερού σε πολλές περιοχές του κόσμου. Σε συνδυασμό με τη συνεχή αύξηση του

Τό πότισμα με σταγόνες

ελλείματος του νερού.

Επίσης ένας άλλος συντελεστής που τραβά το ενδιαφέρον των γεωργών είναι η δυνατότητα του ποτίσματος με σταγόνες με το μικρότερο κόστος ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ από όλες τις μέχρι σήμερα γνωστές μεθόδους ποτίσματος.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΟΤΙΣΜΑ ΜΕ ΣΤΑΓΟΝΕΣ.

Σάν γενικό ορισμό μπορούμε να πούμε ότι το πότισμα με σταγόνες είναι η μέθοδος ποτίσματος που το νερό αφού πρώτα φιλτραριστεί καλά

Του Γεωπόνου ΛΕΥΤΕΡΗ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ

διοχετεύεται με σωληνώσεις πλαστικές σε κάθε ένα φυτό σε πολύ μικρή σταθερά ποσότητα νερού κατά μικρά χρονικά διαστήματα.

Είναι δυνατό δια μέσου του συστήματος να διοχετευθεί μαζί με το νερό και λίπασμα ή διάφορα έντομοκτόνα ή ζιζανιοκτόνα ή μυκητοκτόνα έδαφους.

Ακόμα έχει την δυνατότητα το σύστημα να ρυθμιστεί ώστε να ποτίζεται όσο νερό χρειάζονται τα φυτά και όταν το χρειάζονται.

Επίσης υπάρχει η δυνατότητα με την προσθήκη ορισμένων οργάνων ή έναρξης, ή διαρκείας και το σταμάτημα του ποτίσματος να γίνεται αυτόματα χωρίς την παρουσία ανθρώπου.

ΑΠΟ ΤΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ

Με λίγα λόγια το σύστημα ποτίσματος με σταγόνες αποτελείται από τρία μέρη

1. Κεφαλή.
2. Σωλήνες μεταφοράς.
3. Σωλήνες διανομής με τους στα-

λακτήρες

Η κεφαλή αποτελείται από την αντλία, το φίλτρο, τον ρυθμιστή παροχής και πιέσεως, τον υδρομετροτή, μία συσκευή για την διάλυση του λιπάσματος και διάφορα άλλα όργανα αυτοματισμού εάν είναι επιθυμητός.

Οι σωλήνες μεταφοράς είναι διαφόρων διαμετρημάτων σωλήνες από P.V.C. ή πολυαιθυλένιο ανάλογως των αποστάσεων, των παροχών των κλίσεων του εδάφους κ.λπ. Τέλος οι σωλήνες διανομής με τους σταλακτήρες είναι συνήθως σωλήνες μικρού διαμετρήματος (10 - 20 χιλιοστά) στους οποίους προσαρμόζονται οι σταλακτήρες.

Οι σταλακτήρες είναι διαφόρων τύπων και έχουν αποστολή να εξαλείψουν την πλεονη του νερού και να εξέρχεται το νερό σε μια ορισμένη ποσότητα από 2 - 10 λίτρα την ώρα ανάλογως της κατασκευής του σταλακτήρα.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Τα πλεονεκτήματα του ποτίσματος με τη μέθοδο των σταγόνων σε σχέση με τις άλλες μεθόδους ποτίσματος όπως είναι η κατάκλυση, ή τεχνητή βροχή ή αυλάκια και οι λεκάνες.

1. Αύξηση των αποδόσεων των περισσότερο καλλιεργειών. Έχουν παρατηρηθεί αυξήσεις από 20 - 50% στα δένδρα, 30 - 40% στα άμπελα και 50 - 100% στα λαχανικά.

2. Αύξηση του ουμού αναπτύξεως των φυτών και του μεγέθους των καρπών.

3. Οικονομία νερού κατά 20 - 50% και σε μερικές περιπτώσεις μέχρι 75%.

4. Οικονομία στην εργασία γιατί η αυτοματοποίηση της λειτουργίας σχεδόν δεν απαιτεί χρησιμοποίηση εργατικών χεριών.

5. Δυνατότητα ποτίσματος χωρίς προηγούμενη ίσοπέδωση των ποτιζόμενων χωραφιών, και χωραφιών με μεγάλη κλίση και σε πλαγιές.

6. Δυνατότητα χορηγήσεως συγχρόνως νερού και λιπάσματος ή νερού και φυτοφαρμάκων έδαφους.

7. Σημαντική μείωση των απωλειών του νερού από διαβία διήθησή, ε-

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΜΧΛ

ρων γλεντούν και χαρεύουν αδελφωμένοι. Την άλλη ημέρα θά χωρίζουν. Θά συνεχίσουν στις πατρίδες τους την καθημερινή ρουτίνα, αλλά ο χωρισμός τους είναι χωρισμός με λύπη, γιατί τους ένωσε η ελληνική γλώσσα, γιατί έζησαν μία ελληνική «περιπέτεια». Γεύτηκαν την ανεξάντλητη ελληνική ιστορία, αλλά γνώρισαν κι' από κοντά τον λαό μας. Για τους διοργανωτές δεν υπάρχει μεγαλύτε-

ρη χαρά από εκείνη που αισθάνονται: σάν βλέπουν δύο «ξένους» να αποχωρίζονται στη Θεσσαλονίκη μιλώντας ελληνικά. "Αλλωστε η επιτυχία των θερινών μαθημάτων του ΙΜΧΛ επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι μερικοί σπουδαστές ήλθαν και παρακολούθησαν μαθήματα για δεύτερη και τρίτη φορά.

«Στη μικρή αυτή διεθνή κοινωνία

έγραφε χαρακτηριστικά στον Πρόλογο του Προγράμματος '78 ο καθηγητής Κ. Μητσάκης, παρέχεται η δυνατότητα να γνωρίσει από κοντά τη νεοελληνική πολιτιστική κληρονομιά και παράλληλα της δίνεται η ευκαιρία να καλλιεργήσει προσωπικές σχέσεις με ανθρώπους, που ο καθένας τους αντιπροσωπεύει μιαν άλλη πραγματικότητα όσον αφορά την γαταγωγή, τη γλώσσα, το θρήσκευμα, τις πολιτικές αντιλήψεις»

νης του καθενός.

Δέν μπορεί νό υπάρχει ποιότητα αληθινή στη ζωή μας όσο η ανθρωπότητα βρίσκεται συνεχώς, εκτεθειμένη στην απειλή του πολέμου.

Δέν μπορεί νά υπάρξει πραγματική ποιότητα ζωής έφ' όσον καταπατούνται τά δικαιώματα του ανθρώπου.

Δέν μπορεί νά υπάρξει πραγματική ζωή έφ' όσον εκατομμύρια ανθρώπων δέν έχουν αρκετό φαγητό ευπρεπή κατοικία, δυνατότητα μόρφωσης.

Δέν μπορεί νά υπάρχει πραγματική ποιότητα ζωής έφ' όσον ο άνθρωπος εξακολουθεί νό καταστρέφει τις πηγές και τις ομορφιές της φύσης και νό μολύνει τόν άέρα και τό νερό.

Δέν μπορεί νά υπάρχει πραγματική ποιότητα ζωής χωρίς τόν σεβασμό του τρόπου ζωής των άλλων.

Γιά νά διορθωθεί αυτή η κατάσταση καθένας

Ή βία και η εποχή μας

θά πρέπει νά βοηθήσει με κάθε μέσο ώστε να δημιουργηθεί μιá κοινωνία που θά επιδιώκει:

Νά προφυλάξει τις μέλλουσες γενεές από την μάστιγα του πολέμου.

Νά εξασφαλίσει για όλα τά ανθρώπινο όντα όποια κι' άν είναι η φυλή τους η πίστη στο δικαίωμα νά συνεχίσουν την ύλική τους πρόοδο και την πνευματική τους ανάπτυξη με έλευθερία και αξιοπρέπεια με οικονομική ασφάλεια και με ίσα δικαιώματα.

Νά εξασφαλίσει τις ούσιώδεις ανάγκες διατροφής, ένδυμασίας, παιδείας, υγείας—ασφάλισης.

Όλα αυτά θά επιτευχθούν όταν οι μεγάλοι εξαφανίσουν τό συμφέρον και όπνεύμουν δικαιοσύνης για καλύτερη ζωή σ' όλους τους άλλους ανθρώπους που μάχονται τώρα για την έλευθερία και επιβίωση τους.

πιφανειακή άπορροή και εξάτμιση.

8. Άποφυγή πιθανής ρυπάνσεως ύπογειών και επιφανειακών νερών από λιπάσματα και φυτοφάρμακα.

9. Μείωση των απαιτούμενων δαπανών για τη κατασκευή έργων συλλογής και άπομακρυνσεως του στραγγιστικού νερού.

10. Πρόληψη αναπτύξεως ζιζανίων γιατί δέν ποτίζεται όλη η έδαφική επιφάνεια.

11. Βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας των μηχανημάτων. Βελκόλυση της καλλιέργειας του εδάφους, των ψεκασμών της συγκομιδή: ακόμη και κατά την ώρα του ποτίσματος.

12. Δέν επιρεάζεται από τόν άέρα είναι δικαιόμορφο τό πότισμα, δέν βρέχει: τά φύλλα και δέν ξεπλήνει: τά φυτοφάρμακα.

13. Πρωίμηση της ώριμάνσεως της παραγωγής και μεγάλο ποσοστό έμπορευσίμου παραγωγή» "Όλα αυτά

Πότισμα με σταγόνες

τά πλεονεκτήματα και ακόμα μερικά άλλα μικρότερης σημασίας ισχύουν σε ποσοτό, ανάλογως της σωστής μελέτης εγκαταστάσεως και λειτουργία του συστήματος.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Ή μέθοδος ποτίσματος με σταγόνες έχει και όρισμένα προβλήματα που αποτελούν μειονεκτήματα και είναι:

1. Έμφράξεις που μπορεί νά παρουσιαστούν σε εξαστήματα που διανέμουν τό νερό δηλαδή στους σταλακτήρες. Άντιμετωπίζονται με ένα καλό φίλτράρισμα στις περισσότερες των περιπτώσεων.

2. Σε χωράφια με παθογένεια δηλαδή που έχουν άλάτια είναι δυνατό νά παρατηρηθεί σύξηξη των γεινόμενων αλατιών σε όρισμένα σημεία του εδάφους αλλά για την περιοχή

μας δέν είναι πρόβλημα γιατί αυτά τά άλάτια από τις βροχές του χειμώνα ξεπλήνονται.

3. Κόστος εγκαταστάσεως όδηγλό και έξαρταται από τό είδος των καλλιεργειών, την έκταση, τό εδαφος, και άλλους παράγοντες και είναι δυνατό νά κοστίζει κατά προσέγγιση από 6.000 έως 12.000 δρχ. κατά στρέμμα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Άπό τά παραπάνω θα γίνει: ότι τό πότισμα με σταγόνες είναι: με μέθοδος με πολλά πλεονεκτήματα που είναι δυνατό νά κάνει απαραίτητη την εγκατάσταση του συστήματος για ένα η περισσότερο από τά παραπάνω πλεονεκτήματα.

Γιά την πλήρη όμως απόδοση της μεθόδου τονίζεται ότι η μελέτη τό βασικό στοιχείο της μεθόδου πρέπει νά γίνει από Γεωπόνο που έχει: ειδικές γνώσεις πάνω στο σύστημα ποτίσματος με σταγόνες.

Ἐκθεση ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς

ΘΑΝΑΣΗ ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ

22.4.79 — 30.4.79 Στὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων γιὰ τὴν ἐπέτειο τοῦ ὀλοκαυτώματος Ναούσης, ὁ Σύλλογος ἀποφοίτων σὲ συνεργασία μὲ τὰ Δημοτικά Σχολεῖα ὀργάνωσαν στὸ 7ο Δημοτικὸ Σχολεῖο τὴν ἐκθεση γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς τοῦ γλύπτη καὶ ζωγράφου Θανάση Μηνόπουλου.

Ἐκθεση γλυπτικῆς ὁργανώθηκε γιὰ πρώτη φορά στὴν Νάουσα τὰ δέ ἔργα κλασσικῆς καὶ μοντέρνας τεχνολογίας ἤρσαν καὶ προβλημάτισαν τοὺς ἐπισκέπτες.

Τὴν ἐκθεση ἐπισκέφθησαν ὁ ὑπουργὸς παιδείας κ. Ἰωάννης Βαρθιτσιώτης, ὁ γενικὸς γραμματέας Β. Ἑλλάδος κ. Ἄγγελος Βαλιτσῶρος, ὁ δήμαρχος κ. Δημ. Βλάχος οἱ ἀρχεὲς τοῦ τόπου καὶ πλῆθος κόσμου.

Ὁ ὑπουργὸς Παιδείας κ. Ἰωάννης Βαρθιτσιώτης, ὁ γεν. γραμματεὺς Β.Ε. κ. Ἄγγελος Βαλιτσῶρος καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσης κ. Πασχάλης Τσοκίρης ἐπισκέπτονται τὴν ἐκθεση.

Ἡ ΧΟΡΩΔΙΑ ΠΛΑΝΙΝΑΡΣΚΑ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗ ΝΑΟΥΣΑ

Ἵστερα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Ὁδείου Ναούσης καὶ σὲ ἀνταπόδοση τῆς περσινῆς ἐπακέψεως τῆς χορωδίας τῆς πόλεως μας στὴ Σόφια, ἡ περίφημη μικτὴ χορωδία «Πλανινάρακα Πέσεν» ἐπισκέφθηκε τὴν πόλη μας καὶ ἔδωσε στίς 26 καὶ 29 Μαΐου δύο συναυλίες ποὺ σημεῖωσαν ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

■ Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν κοινὴ ἐμφάνιση τῶν δύο χορωδιῶν «Πλανινάρακα Πέσεν» καὶ τοῦ Ὁδείου Ναούσης. Διακρίνεται ὁ μάστρος Φίλιπ Ἀβρόνιωφ.

Ἡ χορωδία Ναούσης ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ τῆς μέχρι σήμερα πρωτοσταεῖ σὲ κάθε πολιτιστικὴ κίνηση. Κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδο 1965 - 1966 πῆρε μέρος σὲ 15 συναυλίες ποὺ ὀργάνωσε τὸ Β' Σῶμα Στρατοῦ. Παρακάτω δημοσιεύουμε αὐτοῦσιο τὸ σχετικὸ ἔγγραφο τοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ κατατοπιστικὸ γιὰ τὴν δραστηριότητα τῆς χορωδίας κατὰ τὴν περίοδο ἐκείνη.

«Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἐκφράσωμεν τὰς θερμότητας εὐχαριστίας καὶ τὰ εἰλικρινῆ συγχαρητήρια διὰ τὴν ἀνιδιοτελεῖ συμβολὴν τῆς χορωδίας ΝΑΟΥΣΗΣ, εἰς τὴν προσάθεκεν τοῦ Σώματος Στρατοῦ, ὅπως διὰ συναυλιῶν εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς ζώνης εὐθύνης του, παράσχη τὴν εὐκαιρίαν ψυχαγωγίας τῶν κατοίκων καὶ ἐνίσχυσεως τῶν δεινοπαθόντων κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν.

Ἡ χορωδία ΝΑΟΥΣΗΣ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Βαρβέρη ἀντεπεκρίθη πλήρως καὶ ἐπληρέθη εἰς ὅλας τὰς πόλεις

Πέραν τῆς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀψόγου καλλιτεχνικῆς ἐμφανίσεως ἄξιον ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἅπαντα τὰ μέλη τῆς χορωδίας, καθ' ὅλας τὰς Κυριακὰς τοῦ Δεκεμβρίου καὶ Ἰανουαρίου, διέθεταν τὸν ὀλίγον χρόνον τῆς ἀναπαύσεώς των, ἀπεμακρύνθησαν εἰς ἡμέρας ἑορτῶν τῶν ὀικογενειῶν των, ἐκινήθησαν ἐν μέσῳ κεμῶνι, ὑπὸ συνθήκας δυσχερεῖς, ἵνα παραστοῦν εἰς τοὺς τόπους τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Σώματος Στρατοῦ καὶ προσθέσουν τὴν πολύτιμον παρουσίαν των εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας.

Τὸ Σῶμα Στρατοῦ ἐπιμᾶ ἄλλως ἰδιαιτέρως τὴν ἀνιδιοτελεῖ προσφορὰν τῆς χορωδίας ἣν θεωρεῖ ὡς ἀπόρροιαν δυναισθήσεως Ἐθνικοῦ κρῆους, ἐπιθυμίας συμπαράσσεως πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Στρίτον.

Παρακαλῶ τὸν Πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὅπως δεχθῶν καὶ διαβιβάσουν εἰς τὰ μέλη τῆς χορωδίας ὡς συνημμένος κατάλογος καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν Μαστρον κ. Βαρβέρη, τὰ θερμότητα συγχαρητήρια μου διὰ τὴν ἀτομικὴν ἐκάστου προσφορὰν καὶ τὰς εἰλικρινεῖς

Ἡ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΝΑΟΥΣΗΣ

(Δεκέμβριος 1965 - Ἰανουάριος 1966)

εὐχὰς διὰ τὴν πρόοδο καὶ συνεχῆ ἄνοδον τῆς χορωδίας Ναούσης.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΡΑΝΤΟΣ

Ἄντι)γος - Διοικητῆς»

Στὶς συναυλίες πῆραν μέρος οἱ κάτωθι χορωδοί:

Κάλλης Πέτρος, Πίνας Πέτρος, Μπονόβας Χρήστος, Σαρίκας Σταῦρος, Καμτοικὰς Γρηγόριος, Μήτσαλας Τηλέμαχος, Χασιοῦρας Ἀπόστολος, Χριστοδόλου Θωμᾶς, Ροῦσσος Θωμᾶς, Τενεδιὶς Εὐάγγελος, Τόμισης Δημήτριος, Χονδροζουμάκης Ἰωάννης, Καραγιαννόπουλος Κων)νος, Δούσισης Ἐμμανουήλ, Σαράφης Φίλιππος, Βαρβέρης Χρήστος, Σαμαρὰς Νι-

κόλαος, Καμπίτης Δημήτριος, Μπουτούρης Γώργιος, Μπέσιος Θέμης, Διάφας Δημήτριος, Καλληδάκης Νικόλαος, Ἀλδακος Ἰωάννης, Πετρόπουλος Ἀντώνιος, Δούσισης Ἀχιλλεύς, Ζιαμπάκα Εὐάγγελος, Ἐμβαλωματῆς Παναγιώτης, Βαρβέρης Κων)νος, Μπακαλιὸς Κων)νος, Μόρας Δημήτριος, Χ'Ἰωάννου Χρήστος, Σιάτρης Ἰωάννης, Καραμπέλλκος Ἀλέξανδρος, Καρανάτσιος Ἀστέριος, Καμτοικὰς Γεώργιος, Τζᾶμο Ἰωάννης, Καλτσογιάννης Γεώργιος, Μυλωνᾶς Βασίλειος, Δουδούμης Κων)νος, Χασιοῦρας Ἀστέριος, Καισαρίδης Γρηγόριος, Ζαχαριάδης Ἀθανάσιος.

ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

12.5.79 Ἡ κριτική ἐπιτροπή τοῦ λογοτεχνικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ πολιτιστικοῦ κέντρου ἀπένευμε τὰ βραβεῖα καί τὰ αναμνηστικά συμμετοχῆς στοὺς βραβευθέντες σὸν διαγωνισμὸ ποιήσεως καὶ σὸν διαγωνισμὸ διηγήματος. Στὸ διαγωνισμὸ πήραν μέρος 17 παιδιὰ ἡλικίας 12 — 15 ἐτῶν.

Ἡ κριτική ἐπιτροπὴ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ τοὺς κ.κ. Νίκο Παγκαλίδη καθηγητὴ ξένων γλωσσῶν, Ζ. Καγκαλίδου φιλόλογο, Γιώργο Ζιαμπάκα λογοτέχνη δημοσιογράφου, Τζένη Γώγου, Χρήστο Μπαταντζῆ μέλη τῆς διοικήσεως τοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου.

Στὸ σημερινὸ τεῦχος δημοσιεύουμε τὰ βραβευθέντα ποιήματα καί τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τῶν βραβευθέντων.

ΤΣΑΜΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ

Γεννήθηκε τὸ 1964 στὴ Νάουσα. Εἶναι μαθήτρια τῆς Γ' Γυμνασίου. Πῆρε τὸ πρῶτο βραβεῖο διηγήματος μὲ τὸ ἔργο «Ἐπιστροφή».

Η ΨΥΧΟΥΛΑ

Πέφτει ασταμάτητα ἔξω ἡ βροχούλα,
μόνη τῆς τρέχει ἡ μικρὴ ἡ ψυχούλα.
Τρέχει ἀδιάκοπα τ' ἄθῳ παιδάκι
νὰ φτάσει στ' ὄμορφο ζεστό του σπιτάκι.

Βρέχει ἀκόμη, τρέξε παιδάκι,
τρέξε, νά, φάνηκε τ' ὠραῖο σπιτάκι.
Πέφτει ἀσταμάτητα ἔξω ἡ βροχούλα,
μόνη τῆς τρέχει ἀκόμη ἡ ψυχούλα.

Δίας Ἀφεντούλης

« Π Ρ Ο Σ Δ Ο Κ Ι Ε Σ ... »

Ἀγαπήσαμε ἓνα κόσμο ἀλλοιώτικο.
Ἀγαπήσαμε ἓνα κόσμο παραμυθένιο.
Κι ὁμως δὲν προδοθήκαμε!!
Τὰ δεσμά πού μας δένουν εἶναι τόσο σφικτά,
Τὰ χέρια μας πονᾶνε. Μά ἐμεῖς...
Μά ἐμεῖς δὲ λυγίζουμε, προχωράμε ὅλο προχωράμε.
Ἀγαπάμε κι αὐτὸ μᾶς δίνει κουράγιο.
Ἡ φλόγα τῆς καρδιάς μας τρεμοσβήνει,
Κι ὁμως, ξαναφουντώνει γιατί ἐμεῖς ἀγαπάμε.
Καὶ προχωράμε, ὅλο προχωράμε.
Οἱ ἄλλοι γύρω μας κουρδισμένοι, κι ἐμεῖς,
Ἀγαπάμε καὶ συνεχίζουμε.
Μερικοὶ λυγίζουν, κάνουν νὰ πέσουν,
Μά ἡ ἐλπίδα ὅλων μας τοὺς στηρίζει.
Καὶ προχωράμε, ὅλο προχωράμε.
Καὶ εἰς μερικὲς μελλένιες ἠλιαχτίδες,
προβάλλουν δειλά - δειλά.
Καὶ μεῖς, παίρνουμε κουράγιο
Καὶ συνεχίζουμε καὶ προχωράμε.
Τώρα τὸ ξέρουμε!! Κάποτε θὰ δικαιωθοῦμε.
Καὶ προχωράμε, ὅλο προχωράμε.
Ἡ ἀγάπη μας θεριεύει, καὶ ὁ κόσμος,
πύρινη ρομφαία μέσα στὰ χέρια μας.
Κι ἐμεῖς προχωράμε, ὅλο προχωράμε
Καὶ μαζί μας κι ἄλλοι, κι ἄλλοι πολλοί.
Ναί!!! Τώρα τὸ ξέρουμε!
Κάποτε ὁ κόσμος θὰ γίνει... ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ!
Κάποτε ὁ κόσμος θὰ γίνει ΔΙΚΟΣ ΜΑΣ!

«Τὸ λουλούδι τῆς στάχτης»

Γεννήθηκε στη Νάουσα τὸ 1965. Είναι μαθητριά της Β΄ Γυμνασίου. Πήρε τὸ δεύτερο βραβείο στὸ διαγωνισμό διηγήματος μὲ τὸ ἔργο «Τὰ πρῶτα θήματα»

Τ Ο Π Α Ι Δ Ι

Ὅσο ὑπάρχουνε παιδιά πάνω στη γη
τὸ ἀνθρώπινο τὸ γένος δὲν πεθαίνει
Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εἶν' τὰ παιδιά
καὶ ἡ ἀνθρώπινη Ζωή μ' αὐτὰ δεμένη.

Ὅσο ὑπάρχουνε τριγύρω μας παιδιά
ἀνθός και σπόρος στὸ ἀνθρώπινο τὸ γένος
συνεχιστές ἢ νέα ἢ γενιά
μὲ τὸν καιρὸ θε' ἀπλωθεῖ ὁ νέος κλῶνος

Τι εἶναι αὐτὸ ποὺ ομορφαίνει τὴ Ζωή;
εἶναι ἡ ξένιαστη καὶ παιδική χαρὰ τους!
ἢ ἡ ἀγάπη ποὺ ζητοῦνε μοναχὰ
νὰ πλημμυρίσει ἀπὸ εὐτυχία ἢ καρδιά τους.

Ἀγάπη ποὺ νὰ εἶναι ἀληθινή
μὲ προστασία καὶ στοργή ναναι δοσμένη
γιὰ τὴν ἀλήθεια, τὸ σωστὸ ἢ συμβουλή
νὰ γίνουν ἀνθρωποὶ σωστοί, εὐτυχισμένοι.

Ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιά εἶναι καλὰ
καὶ ἡ παιδική ψυχὴ τους πλαστελίνη ποὺ τὴν πλάθης
ἂν μπείς στὸν κόσμο τους μέσα βαθειὰ
πολλὰ γιὰ τοὺς μεγάλους θε' νὰ μάθεις.

Ὅλου τοῦ κόσμου νὰ τοὺς χάριζες καλὰ
χαρὰ δὲν θανοιωθαν μονάχα δυστυχία
σὰν ἔλλειπε ἡ ἀγάπη ἀπ' αὐτὰ
καὶ μέσ' στὸ σπῆτι δὲν ὑπῆρχε εὐτυχία.

Θέλουν τὴ μάνα, τὸν πατέρα τους κοντὰ,
νὰ τοὺς μιλάνε, ἀπορίες νὰ τοὺς λύσουν
εἶν' τὰ προβλήματα πολλὰ καὶ στὰ παιδιά
σ' αὐτοὺς ἐλεύθερα μποροῦν νὰ μιλήσουν.

Δὲν φταίνε ἂν ξεφεύγουν τὰ παιδιά
κάνοντας πράξεις ποὺ στὸ βάθος τίς μισοῦνε
εἶναι ἡ ἀντίδραση καὶ ἡ πίκρα τους βαθειὰ
σὰν οἱ μεγάλοι τοὺς παραμελοῦνε.

Τὸ χρέος τῶν μεγάλων ἱερὸ
κάθε παιδί μὲ καλωσύνη νὰ τὸ δοῦνε
γονεῖς δασκάλοι νὰ τὰ φέρουνε κοντὰ
μονάχα τότε εὐτυχισμένα θὰ τὰ δοῦνε.

ΔΗΡΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

Γεννήθηκε στὴ Νάουσα τὸ 1964. Είναι μαθήτριά της Γ΄ Γυμνασίου. Πήρε τὸ τρίτο βραβείο στὸ διαγωνισμό διηγήματος μὲ τὸ ἔργο «Διέξοδος»

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΣΩΤΗΡΗΣ

Γεννήθηκε τὸ 1966 στὴ Νάουσα. Εἶναι μαθητὴς Β΄ τάξεως Γυμνασίου. Πῆρε τὸ πρῶτο βραβεῖο στὸ διαγωνισμὸ ποιήματος μὲ τὸ ἔργο «Ἡ ψυχούλα»

ΝΕΣΤΟΡΑ ΕΛΕΝΗ

Γεννήθηκε στὴ Νάουσα τὸ 1964. Πηγαίνει στὴν Γ΄ τάξη Γυμνασίου Πῆρε τὸ δεύτερο βραβεῖο στὸ διαγωνισμὸ ποιήματος μὲ τὸ ἔργο «Προσδοκίες»

ΣΠΑΘΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Γεννήθηκε τὸ 1964 στὴ Νάουσα. Εἶναι μαθητὴς τῆς Γ΄ Γυμνασίου. Πῆρε τὸ τρίτο βραβεῖο στὸ διαγωνισμὸ ποιήματος μὲ τὸ ἔργο «Τὸ παιδί»

Κί' αὐτοί που στήνουν τοῦ πολέμου συμφορές
ὡς πᾶνε τὰ παιδιά τους νά ρωτήσουν
ποιες εἶναι τοῦ πολέμου σί χαρές!
δυό μάτια φρίκης ἀσφαλῶς θά ἀντικρίσουν.

Χέρι μέ χέρι, ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιά
γιὰ μιὰ φιλία μέ σφραγίδα τήν ἀγάπη
νά ζοῦμε ευτυχισμένα, εἰρηνικά
νά λείψουνε τὰ μίση και τὰ πάθη.

Ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιά, εἶναι παιδιά
κι' ἔχουν δικαίωμα σ' αὐτή τή γη νά ζήσουν
ευτυχισμένα, μέ ἀγάπη καί χαρά
στό χέρι τῶν μεγάλων νά φροντίσουν.

Ὅσο ὑπάρχουν τριγύρω μας παιδιά
τό ἀνθρώπινο τό γένος δέν πεθαίνει
χρέος μ' ἀγάπη στά βλαστάρια τῆς λοιπῶν
εἰρηνικά νά ζοῦν οἱ ἀνθρωποὶ ἐνωμένοι.

Κί' αὐτό που οἱ μεγάλοι προσπαθοῦν
αἰῶνες τώρα δέν μπορούν νά κατορθώσουν
ὡς ἐνωθοῦμε ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιά
στή γῆ αὐτή ἀπ' τοὺς πολέμους νά τή σώσουν.

Σέ μιὰ ἔκστρατρία, παγκόσμια εἰρηνική
κάθε παιδί φυτεύονταν τό δέντρο τῆς εἰρήνης
νά πρασινίσει ἡ γῆς αὐτή ἀπ' τήν ἀρχή
καί ὁ παράδεισος τους, θέ νά γίνει.

Χέρι μέ χέρι ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιά
ὡς λέν τραγούδια τῆς ἀγάπης καί φιλίας
νά νάνθισαι ὁ τόπος μέ λουλούδια τῆς χαρᾶς
παράδεισος, ἡ γῆς τῆς εὐτυχίας.

Νάρκισσος

Εικαστική κίνηση στην Θεσσαλονίκη

και 'Αθήνα

Στις αίθουσες της Γκαλερί «Κύκλος» Χρυσ. Σμύρνης 18 Θεσ)νίκη άνοιξε η έκθεση του Δημήτρη ΣΚΡΕΤΑ, λαμπρου και ταλαντούχου καλλιτέχνου, Βυζαντινής Αγιογραφίας σε μέταλλο με μεγάλη επιτυχία.

Στην τράπεζα «CITI BANK» Τραπεζική 21 Θεσ)νίκη παρουσία-

Του καθηγητού καλών Τεχνών ΘΑΝ. ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ

σε την εργασία της η διαλεκτή ζωγράφος ELAINE ANK από 27) 3 έως 13)4)79

Στην Γκαλερί «Πανσέληνος», Χρυσ. Σμύρνης 14 Θεσ)νίκη παρουσίασαν την δουλειά του οί καλλιτέχνες Σταυρος Μπανάτσος και Μανωλία Σκουλούδη, που ήταν θαυμάσια σε χρώμα και σχέδιο και είχε μεγάλη επιτυχία. Διάρκεια 3 - 17 'Απριλου 1979.

Στις αίθουσες τις καλλιτεχνικής εταιρίας «Τέχνη» Στρατηγού Καλλάρη 5 Θεσ)νίκη, εγκαινιάσθηκε η έκθεση ζωγραφικής με θέμα «Χαρές και λύπες ζωγραφισμένες» από τα παιδιά της Κύπρου. Ήταν πράγματι πολύ ωραία και συγκινητική γιατί προσπάθησαν τα μικρά αυτά παιδιά να απεικονίσουν τις κακές άναμνήσεις και το δράμα τους Διάρκεια 9 - 31 Μαίου

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ διοργανώθηκε στο SKIRONIO MUSEUM POLYCHRONOPOYLOS στο 5ο χιλιόμετρο 'Αθηνών - Κορίνθου με γλυπτά έργα από όλο τον κόσμο. Έλλάς - Ρουμανία - Πολωνία - Αύστρία - Ουγγαρία - Γερμανία - 'Ελβετία - 'Αμερική - Πορτογαλία - 'Ισπανία - Ρωσία - Κίνα - 'Ινδία - Γιουγκοσλαβία και 'Ιταλία. Από 'Ελληνικής πλευράς εκθέτει και ο γλύπτης καθηγητής κ. Μηνόπουλος

ο ίδιος επίσης εκθέτει και στην ΔΙΕΘΝΗ έκθεση της 'Αμιένης της Γαλλίας, διάρκειας από 20 Μαΐου έως 30 Σεπτεμβρίου 1979.

Στην Γκαλερί «ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ» παρουσίασαν ζωγραφικά τους έργα οί δικηγόροι της Θεσσαλονίκης, την οποία διοργάνωσε ο δικηγορικός Σύλλογος Θεσ)νίκης ήταν πράγματι πολύ ωραία και θερμά συγχαρητήρια στους διοργανωτές της. Διάρκεια μέχρι 4 'Ιουνίου.

Στις αίθουσες του προσωπικού της Δ.Ε.Η. λειτούργησε η έκθεση ζωγραφικής του διακεκοιμένου ζωγράφου Δημ. Μελιου με εξαι-

ρητική επιτυχία.

Στις δύο μεγάλες αίθουσες του 7ου Δημοτικού Σχολείου Ναούσης παρουσίασε ζωγραφική και γλυπτά του έργα ο καθηγητής Καλών Τεχνών κ. Μηνόπουλος. Την έκθεση διοργάνωσε ο Σύλλογος 'Αποφοίτων Γυμνασίου Ναούσης και η έπιθεωρηση στοιχειώδους εκπαίδευσως Ναούσης και αφιερώνονταν στο έτος του παιδιού και της 'Ελληνικής Λαϊκής Παραδόσεως. Ήταν εξαιρετική στο γεγονός ότι έκθεση γλυπτικής παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Νάουσα και μάλιστα σύγχρονης γλυπτικής.

ΜΑΘΗΤΕΣ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΛΑΠΠΕΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΝΑΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1930

Πρώτη σειρά, καθηγητές: Φωστηρόπουλος 'Αγαθάγγελος γυμναστής, Καραχάλιος φιλόλογος, Χατζηανδρέου Βασίλειος φιλόλογος, Τσιούλης Δημήτριος μαθηματικός, Παποσκονόμου 'Αντώνιος φιλόλογος γυμνασιάρχης, 'Ιωαννίδης Δημήτριος φιλόλογος, Δημόπουλος φυσικός, Πληκιάδης Κωνσταντίνος των Γαλλικών Χατζηθωμάς Θωμάς φιλόλογος

Δεύτερη σειρά, μαθητές ΣΤ' τάξεως (τελειόφοιτοι): Θωμαΐδης Χαράλαμπος, Καρομπέκος 'Αχιλλέας, Τσιουιάδης Κων)νος, 'Αρνή Πουλχερία, Καρεκλόνου Αικατερίνη, Κοκκίνου Φανή, Οικονόμου Μαρία, Μησκοκάπας Δημήτριος, Μπλιούρης Πολύδωρος, Λοποβίτσας Γεώργιος.

Τρίτη σειρά, μαθητές Ε' τάξεως: Κουλης Φίλιππος, Σιομανής Γεώργιος, Τοικωρας Μενέλαος, Περωκάρης 'Αλέξανδρος, 'Αποστολίδης Νικόλαος, Παπαδοπούλης 'Αντώνιος, Παπαχρήστου Χρήστος, Μάντιος Κων)νος, Φτεργιώτης Παντελής, Παπαδόπουλος Χαρίλαος, Γιωννούλης Σωπήριος.

Τέταρτη σειρά, μαθητές Ε' τάξεως: Παπαδόπουλος Θεόδωρος, Κιάος Θωμάς, 'Ιωακίμης Χαράλαμπος, Καταιγιάννης Παναγιώτης, Σκυλίτσης Βασίλειος, Χρηστίδης Χρήστος, Σπουρέλας Στέργιος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΡΙΕΣ ΑΔΕΛΦΕΣ

Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Ναοῦσης

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ὁργάνωσε μέχρι σήμερα στὴν πόλη μας τρεῖς σειρές μαθημάτων, γιὰ τὴν ἐκπαίδευση ἑθελοντριῶν Ἀδελφῶν.

Ἡ πρώτη σειρά λειτούργησε τὸ ἔτος 1956, ἡ δεύτερη τὸ ἔτος 1971 καὶ ἡ τρίτη τὸ ἔτος 1978.

Οἱ Ἐθελόντριες Ἀδελφές παρακολούθησαν συστηματικὰ τρεῖς μῆνες, τὰ παρακάτω μαθήματα: Παθολογία, Χειρουργική, Διαιτητική, Ὑγιεινή, Ἀνατομία, Α' βοήθειες. Μετὰ τὸ πέρας τῶν μαθημάτων ἀκολούθησε πρακτικὴ ἐξάσκηση 40 ἡμερῶν στὰ διάφορα τμήματα τοῦ Νοσοκομείου καὶ σὲ ἐπίσημη τελετὴ ἔγινε ἡ ἀπονομὴ τῶν διπλωμάτων στὶς ἑθελόντριες, πού διακρίθηκαν γιὰ τὴν ἐπίδοσή τους.

Τάξη 1956, πρόεδρος τῆς πρώτης τάξεως Ἐθελοντριῶν Ἀδελφῶν ἦταν ὁ ἰατρός κ. Κων)νος Τσίτσας, διδάσκουσα ἡ δις Ζωή

Τῆς διδος
ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΖΑΛΙΟΥ

Μανίνου καὶ ἀνεφοίτησαν 25 Ἐθελόντριες, οἱ ἐξῆς:
Ἀγοραστοῦ Ἄρτεμις
Ἀσανίδου Κυριακὴ
Βαλαμίδου Ἰερουσαλήμ
Γεωργιάδου Εὐθυμία
Κουκούλου Θεοφανή
Κούλη Αικατερίνη
Καραμπέλλου Καίτη
Λεπτίδου Τζένη
Μάκη Ἀναστασία
Μαφρέδα Ἰωάννα
Μηκάλη Εὐδοξία
Μέσκου Ἀφροδίτη
Μυλωνᾶ Σούλα
Μωῦσιάδου Σοφία
Οἰκονομίδου Φανή
Πάζη Καλλιρρόη
Πετρίδου Αικατερίνη
Παπαδοπούλου Σοφία
Περισσοράτη Ἑλένη

Περισσοράτη Μαρίκα
Σεραφεῖμ Εὐθυμία
Σουδία Ἀναστασία
Σταματίου Ἐλισάβετ
Σταματίου Εὐδοξία
Στανίση Αικατερίνη

Τάξη 1971, πρόεδρος τῆς Β'

τάξεως Ἐθελοντριῶν Ἀδελφῶν ἦταν ὁ Μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναοῦσης κ. Παῦλος, γ. γραμματεὺς ὁ κ. Νικόλαος Τριανταφύλλου, δ) ντῆς τοῦ Νοσοκομείου Ἀθηνᾶ Λαζαρίδου, διευθύνουσα τοῦ Νοσοκομείου, διδάσκουσα ἡ

δης Έλλη Γιαγμουρίδου. Φοίτησαν και άπεφοίτησαν συνολικά 47 κυρίες και δεσποινίδες της πόλης μας, οι έξης:

Άποστολίδου Ρόζα
 Άλαφίνα Φανή
 Άρβανιτάκη Μαρία
 Άσιατιδου Μαρία
 Βαλασαμίδου Βασιλική
 Βελή Χρυσούλα
 Βλάχου Μαρία
 Βογιατζόγλου Βασιλική
 Γρηγοράκη Χαρίκλεια
 Γουσσουζλου Εύθυμία
 Γιόκαλα Έλένη
 Διρβανοπούλου Χρυσούλα
 Ζάλιου Εύγενία
 Ζωγραφοπούλου Χρυσούλα
 Καμπουράκη Ζωή
 Καρανικόλα Μαρία
 Κατοάνου Άννα
 Κουτουπια Σόνια
 Κουτσουπιά Μαρία
 Καλού Έλισάβετ
 Κάλφα Ζωή
 Λιόλιου Αικατερίνη
 Μήτσαλα Φανή
 Μπλιάτκα Φανή
 Μπρούβαλη Αικατερίνη
 Μυσιρλή Έλλη
 Μακρή Εύαγγελία
 Μαλούση Έλισάβετ
 Μόζα Άναστασία
 Μήττα Παρασκευή
 Μυλωνά Έλένη
 Παπακωνσταντίνου Εύγενία
 Παποστόκα Αικατερίνη
 Πράπα Έλισάβετ
 Πριμέντα Μαρία
 Σαμαρά Λευκή
 Σιούγγαρη Έλένη
 Σταματοπούλου Σεβαστή
 Σταματοπούλου Λεμονιά
 Σινισπούλου Κυριακή
 Σιδέρη Έλένη
 Τασούκα Άφροδίτη
 Τσολάκου Παρασκευή
 Τοπούζη Εύγενία
 Τσουκαλά Έλένη
 Τσέλιου Γεσθημανή
 Χατζηδήμου Ίωάννα

Τάξη 1978, πρόεδρος του διοικ. συμβουλίου της Γ΄ τάξεως Έθελοντριών Άδελφών είναι ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας και Ναούσης κ. Παύλος, αντιπρόεδρος ο κ. Γεώργιος Βογιατζής, γεν. γραμματεύς η δics Εύγενία Ζάλιου, ταμίας η κ. Δήμητρα Στεφανίδου - Νέστορα, μέλη: ο κ. Στέργιος Νέστορας,

δ)ντης του Νοσοκομείου, ο άρχιερατικός επίτροπος Ναούσης κ. Άμβ. Κυριαζής, ο κ. Άγγελος Βαλαδώρας, ο κ. Γεώργιος Βλάχος, ο κ. Γεώργιος Κουκούλος και η κ. Βασιλική Βαλασαμίδου— Παπαπαναγιώτου. Διδάσκουσα η δics Σπυριδούλα Σάνα, πτυχιούχος Ε.Ε.Σ.

Οι γιατροί που παρέδωσαν μαθήματα στις έθελόντριες της τάξεως 1978, είναι οι έξης: κ. Άρης Παπανικολής, κ. Κωνστ. Τόμτσος, κ. Ίωάννης Βουτσάς, κ. Άντώνιος Ταπλίδης, κ. Κωνστ. Τζιαυάλης και η δics Μαρία Σεϊζη.

Σε ειδική τελετή που οργανώθηκε στις 30 Οκτωβρίου στο Δημοτικό Θέατρο από τό τοπικό τμήμα του Ε.Ε.Σ., δόθηκαν τό πτυχία στις έθελόντριες άδελφές της τάξεως 1978. Κατά την διάρκεια της τελετής, στην οροία παρευρέθηκαν οι πολιτικές και στρατιωτικές άρχές της πόλης μας, καθώς και πλήθος κόσμου, ο πρόεδρος του Δ.Σ. σεβασμιώτατος μητροπολίτης κ. Παύλος μίλησε γιά τόν τεράστιο ρόλο του Ε.Ε.Σ. και την μεγάλη άποστολή των Έθελοντριών Άδελφών στις ειρηνικές και πολιτικές περιόδους. Γιά τό ιστορικό της ίδρύσεως του Ε.Ε.Σ. και της προσφοράς του μίλησε ο γεν. γραμματεύς του κεντρικού συμβουλίου κ. Καμπάνης που αντιπροσώπευε τόν Ε.Ε.Σ. μαζί

με την διδα Παπαμικρούλη. Η τελετή περιελάμβανε επίσης ένα σκετς που παρουσίασαν στρατιώτες και εθελόντριες άδελφές γιά την δράση του Ε.Ε.Σ. στη διάρκεια των 150 χρόνων της ύπάρξεώς του.

Στό τέλος έπιδόθηκαν τό πτυχία στις 26 διπλωματούχες Έθελόντριες Άδελφές, που είναι οι έξης:

Άγοραστού Βασιλική
 Βαδόλα Μαρία
 Δημητριάδου Ίωάννα
 Δριγκοπούλου Κωνσταντίνα
 Κορανάτσιου Φανή
 Κασίδα Βασιλική
 Καστανιώτη Άνδρομάχη
 Λαφάρα Σοφία
 Λαπαβίτσα Καλλιόπη
 Λαφάρα Άγγελική
 Λαφάρα Άνθούλα
 Λαφάρα Όλγα
 Μαλούση Μαρία
 Μαμαγιάννου Φανή
 Ματθαίου Ι. Όλυμπία
 Ματθαίου Λ. Όλυμπία
 Μητσόκα Μαρία
 Μήττα Σοφία
 Μπαξεβάνου Παρασκευή
 Μπιλιούρη Καλλιόπη
 Μπλιάτκα Καλλιόπη
 Μπούκτση Εύαγγελία
 Νόλκα Άθηνά
 Παρχαρίδου Γεωργία
 Σκούρτα Άθηνά
 Σπανού Άνδρομάχη

Στήν πόλη μας για πρώτη φορά δημιουργείται παιδική χορωδία τον Μάιο του 1978. Εθιμοεγός της ο δήμαρχος και πρόεδρος του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης κ. Δημήτριος Βλάχος, του οποίου είναι μεγάλη η οραστηριότητα και η προσφορά του, στην άνοδο του Πολιτιστικού επιπέδου στην πόλη μας, την παιδική χορωδία του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης, διδάττει και διευθύνει: ο μαέστρος κ. Ηλίας Μόρας. Οι ένδυμασιες των παιδιών της χορωδίας είναι δημοφιλείς και είναι προσφορά του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης. Η ένδυμασία των αγριών είναι κοντό παντελόνι και γιλέκο από μαύρο βελούδο και άσπρο πουκάμισο, των δε κοριτσιών φόρεμα (σαραφάν) από μαύρο βελούδο και άσπρο πουκάμισο.

Η παιδική χορωδία απαρτίζεται από αγόρια και κορίτσια των τριών μεγαλύτερων τάξεων των δημοτικών σχολείων και είναι τα κάτωθι:

Κορίτσια: Χουλιαρά Γαρούλα, Βλάχου Μαρία, Σιτηγιάννου Βάσω, Μυτηληναίου Φανή, Φειδαρή Χαρούλα, Βελίκου Όλγα, Οικονόμου Διαμαντούλα, Πέτου Ασπασία, Τσίτση Όλμπια, Τσιμισιάκη Μαρίνα, Διτσόλα Αικατερίνη, Βαταντζή Αθηνά, Καραμπέλα Φανή, Παπουτακίδου Αλεξάνδρα, Μπιλιούρη Μαρία, Μπιλιούρη Άνα, Σινοπούλου Καλλιόπη, Παναγιώτου Ελένη, Μπουνδά Αναστασία, Τζαρνούχα Χαρούλα, Χατζηαντωνίου Μαρία, Σιδερά Ελένη, Λιμπεριάδου Τσιτανή, Δάδη Μαρία, Βαγιαζόγλου Ελένη, Βαρθολομαίου Καλλιόπη, Τάνου Μαρία, Μόρα Εύδοξια, Αϊνατζή Χριστίνα, Αργυρίου Έμιλιανούλα, Χασούρα Ζωή, Μακρογιώργου Γεωργία, Τσορομή Παρασκευή, Παπαγεωργίου Ελισάβετ, Αγγελίδου Κατερίνα, Μητσιάνη Ελένη, Μπίλη Ζωή, Χαλάτσι Φανή, Μοσχολούλου Άθηνα, Καραμπέλου Ελένη, Χασιούρα Ζωή.

Αγόρια: Αλδάκος Γεώργιος, Αλδάκος Θεόδωρος, Τζιμισής Πέτρος, Τζαρνούχας Γεώργιος, Σέρπος Ιωάννης, Ραφαήλ Χρήστος, Ζωγράφου Μάριος, Μόνικος Βασίλειος, Μητσιάνης Στέλιος, Σιμαράς Θεόδωρος, Σαράτης Φίλιππος, Σερδαρίδης Μιχαήλ, Κυριακίτης Κωνσταντίνος, Σαϊνίδης Θέμης, Αποστόλου Ευάγγελος, Καματρούκος Χρή-

Η παιδική χορωδία του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης

στος, Τσοκαλάς Δημήτριος, Πουτακίδης Γεώργιος, Θεοδουρίδης Θωμάς, Ζαχαριάδης Γεώργιος, Πατσίκας Ζήσης, Τενεδίδς Κωνσταντίνος, Οικονόμου Στέφανος, Κυρίτης Σταύρος, Μήτσιαλας Αντώνιος, Μήτσιαλας Αθανάσιος, Πιτάνιος Λεωνίδας.

Την πρώτη εμφάνιση η παιδική χορωδία έκανε στις παιδικές γιορτές των Χριστουγέννων που διοργάνωσε ο δήμος Ναούσης, για τα παιδιά όλων των δημοτικών σχολείων στις

Επιμέλεια ΘΩΜΑ ΑΛΔΑΚΟΥ

21 - 22 και 23 Δεκεμβρίου 1978 στο δημοτικό θέατρο. Η παιδική χορωδία τραγούδησε πέντε τραγούδια του μουσουργού Ν. Κόκκινου.

Η πρώτη αυτή εμφάνιση της παιδικής χορωδίας σημείωσε μεγάλη επιτυχία, όλα τα παιδιά των δημοτικών σχολείων ένθουσιασμένα χειροκρότησαν την άψογη εμφάνιση της παιδικής χορωδίας.

Στην συναυλία του ωδείου Ναούσης που έγινε στις 17.2.79 στο δημοτικό θέατρο συμμετέχει και η παιδική χορωδία του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης, πραγματοποιώντας έτσι, την πρώτη επίσημη εμφάνιση της.

μπροστά στο πολυπληθές κοινό της πόλης. Και εδώ σημειώνει μεγάλη επιτυχία. Σύσσωμο το κοινό ξεθαύμασε και κατεχειροκρότησε την άψογη εμφάνιση και τα ωραία τραγούδια της παιδικής χορωδίας.

Το πρόγραμμά της η παιδική χορωδία παρουσίασε πέντε τραγούδια του Ν. Κόκκινου.

1) 'Η Δέηση, 2) 'Ο Γυμναστικός ύμνος, 3) 'Ο Σκύλος μας, 4) 'Η θάλασσα και 5) 'Ω τριστένοδοξη Ελλάδα.

Στις 19)4) 1979 η παιδική χορωδία κάνει την δεύτερη επίσημη εμφάνισή της στο κοινό της πόλης μας, συμμετέχοντας στην συναυλία του ωδείου Ναούσης. Και πάλι σημειώνει μεγάλη επιτυχία.

Μελλοντικά σχέδια της παιδικής χορωδίας:

1) Μόλις πλουτίσει το ρεπερτόριο της με νέα τραγούδια, να παρουσιάσει συναυλία στο κοινό της πόλης μας.

2) Την συναυλία αυτή να την παρουσιάσει και σε άλλες πόλεις της Βορείου Ελλάδος.

3) Να συμμετάσχει σε φεστιβάλ παιδικής χορωδίας εκπροσωπώντας την πόλη μας.

« Αξία της Λαϊκής Παράδοσης »

Στις 24 Μαρτίου εγκαινιάσθηκε σε αίθουσα του Λυκείου Ναούσης έκθεση αφιερωμένη στη Λαϊκή Παράδοση. Η έκθεση διακοσμήθηκε με φωτογραφίες πολλών κτισμάτων, σχέδια και κυρίως αντικείμενα του λαϊκού μας πολιτισμού όπως ύφαντά, στολές, φυλόγλυπτα και δέικα σκεύη.

Σκοπός των καθηγητών και μαθητών που εργάστηκαν για έτούτη την εκδήλωση ήταν να μάθουν οι νέοι μας να σέβονται με σεβασμό πάνω στα μνημεία της δημοτικής δημιουργίας, να θαυμάζουν και να συγκινηθούν σ' ό,τι ξεχωριστά δικό τους, να οδηγηθούν στις ρίζες της ίδιας τους της εθνότητας. Γιατί ήρθε η ώρα να σπράνκει κάποια περισυλλογή και αν-

τίσταση στη ρευστότητα των καιρών μας που δοκιμάζει τις συνεδρήσεις, υπονομεύει την συσιολογική ανέλιξη των νέων και εισάγει την κενότητα και το ξέσπασμα σάν φιλοσοφία ζωής. Αν λησμονηθεί, αν περιφρονηθεί το παρελθόν, τότε θα συντριβούν οι άρμοι της ιστορίας που διασφαλίζουν την όμαλή συνέχεια και θα σούσει η δημιουργία.

Γι' αυτό ο σημερινός νέος πρέπει να βοηθηθεί για να νοιώσει, πώς χρέος του είναι να αγαπήσει την παράδοση του τόπου του για να υπορέσει να όρθωθεί ρυθμιστής της μοίρας του και να σμίξει φωτισμένα και γόνιμα με τους άλλους λαούς.

Μαρία Βασιλιαννοπούλου
Καθηγήτρια Λυκείου Αρρένων

Δεξίωση τῶν νέων μελῶν τοῦ Συλλόγου Ἀποφοίτων

Στις 8 Ἰουνίου ὁ Σύλλογος Ἀποφοίτων Ναούσης «ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Ο ΛΟΓΙΟΣ» δεξιώθηκε τὰ νέα μέλη του στὸ ἐξώστη τοῦ Τουριστικοῦ Περιπτέρου «ΚΙΟΣΚΙ». Τὸ κέφι στὴν βραδυὰ ἔδωσαν ἡ ὀρχήστρα τοῦ Β' Σ.Σ. καὶ τὸ συγκρότημα τῶν μαθητῶν αποτελούμενο ἀπὸ τοὺς Μπάμπο, Μπέρσο, Ἀποστόλου, Ἰλκο καὶ Βοδενλή, τραγούδησε ὁ Φώτης Ἰγνατιάδης.

Τοὺς νέους αποφοίτους καλωσόρισε ἐκ μέρους τοῦ συλλόγου ἡ δ. Ἐλ. Μήτσιαλα καὶ μίλησαν ἀπὸ τοὺς μαθητῆς οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν νέων αποφοίτων Λωτίδης καὶ Μητσιάνη, ἐπίσης χαιρέτησαν τὴν ἐκδήλωση ὁ Λυκειάρχης κ. Ἀμπατζίδης καὶ ὁ Δήμαρχος κ. Βλάχος.

Τὸ πρόγραμμα παρουσίασαν ἡ Ἐλ. Οικονόμου καὶ ὁ Λωτίδης.

Τὴ γιορτὴ τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους ὁ Γεν. Γραμματέας Υ.Β.Ε. κ. Ἀγγέλος Βαλτσῶρας, ὁ Δήμαρχος κ. Δημήτριος Βλάχος, ὁ Φερόραρχος κ. Κωστόπουλος, ὁ Διοικητὴς Χωροφυλακῆς κ. Κουκουμέλας ὁ ἐπιθεωρητὴς Δ.Ε. κ. Τσακίρης, οἱ Λυκειάρχες κ.κ. Ἀμπατζίδης καὶ Τσεμόπουλος, οἱ Γυμνασιάρχες κα Νικολάου καὶ κ. Παπαπαναγιώτου καὶ καθηγητῆς τῶν Λυκείων καὶ Γυμνασίων.

Ἡ ἐκδήλωση σημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία καὶ σ' αὐτὸ συνετέλεσε πολὺ ὁ ὡραῖα διαρρυθμισμένος χώρος τὸ ζεστὸ περιβάλλον καὶ ἡ φροντίδα τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Τουριστικοῦ περιπτέρου.

Ὁ Σύλλογος Ἀποφοίτων Ναούσης «Ἀναστάσιος Μιχαὴλ ὁ Λόγιος» εὐχαριστεῖ θερμὰ τὸ γλύπη - ζωγράφο Θανάση, γιὰ τὴν ἐκθεση τῶν ἔργων του στὴν πόλη μας, καθὼς ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν δωρεὰ ἐνὸς πίνακα του στὸ Σύλλογο.

Τὸ διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Συλλόγου Ἀποφοίτων

ΤΟ ΒΕΡΜΙΟ

Ἡ μικρή μας πόλη ἀπλώνεται στους πρόποδες ἐνὸς πανύψηλου δουνού που εἶναι καταπράσινο τὸ καλοκαίρι καὶ σχεπασμένο μὲ χιόνια τὸ χειμῶνα.

Ποῖος δὲ θαύμασε κί δὲ χάρηκε τὰ μενεξεθένια δειλινὰ παιχνίδια του ἡλίου στὶς πλαγιές τοῦ Βερμίου ἕνα καλοκαιριάτικο ἀπόγευμα; Ποῖος δὲν περπάτησε στὸ χιονισμένο δουνὸ μας μὲ τὴ μαγευτικὴ του ομορφιά;

Τὸ Βέρμιο ἔχει δύο ὄψεις, τὴν καλοκαιριάτικὴ καὶ τὴν χειμωνιάτικη. Τὸ καλοκαίρι ὁ ἥλιος διαπερνᾷ τὶς καταπράσινες φυλλωσιές τῶν δένδρων καὶ τὶς χαϊδεύει ἀπαλά μὲ τὶς

Τῆς μαθήτριας ΜΑΡΙΑΣ Λ. ΚΑΒΑΛΑΡΗ

ακτίνες του. Τὰ πουλάκια κεληθῶν γλυκὰ γλυκὰ σὰν μιὰ ἀρμονικὴ οὐράκια μελωδία. Οἱ δαυτελωτὲς κορυφογραμμὲς τοῦ βουνοῦ μας λαμπροκοποῦν μέσα στὸ ρόδινο φῶς τοῦ ἡλίου. Ποτάμια καὶ ρυάκια κυλᾶν τὸ νερὸ του, ἀνάμεσα στὰ καταπράσινα λειβάδια καὶ δροσιζοῦν τοὺς περαστικούς. Αἰωνόβια πλατάνια ρίχνουν χαρωπὰ τὸν ἴσκιό τους στὴ γῆ τοῦ Ἁγίου Νικόλα μὲ τὶς πηγές τῆς Ἀράπιτσας. Ἄπ' αὐτὴ ξεκινᾷ τὸ ποτάμι τῆς πόλης μας κάνοντας ἕνα δρόμο γεμάτο σκαλοπάτια ὁσπου νὰ πάει, νὰ χωθεῖ στὴν ἀνυπόβλητη θάλασσα. Ἀδύτη εἶναι ἢ μιὰ ὄψη τοῦ βουνοῦ μας τὴν εποχὴ πού ἡ φύση ξεπνᾷ. Ἐχει ὅμως κί ἄλλη τὴν χειμωνιάτικη.

Βρισκόμαστε στὴν καρδιά τοῦ χειμῶνα, ἡ φύση εἶναι ἀλλαγμένη, ολόλευκη μεσ' στὴ μαγευτικὴ τῆς φορεσιά. Τὰ κατάλευκα τοπία σκλαβώνουν τὸν κάθε περαστικό. Ὁ χειμωνιάτικος ἥλιος, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ ζεστάνει τὴν γῆ, ἀκτινοβολεῖ στὴν κάτασπρη λαμπερὴ λευκότητά, πού ἀνακλα πάνω τῆς ὅλη τὴν ομορφιά τῆς φύσης, ἐνῶ κοιμάται στὴ γαλήνια σιγαλιά περιμένοντας τὸ ἀνοιξιᾶτικο ξύπνημα.

Οἱ ἀκροποταμιές ἔχουν παγώσει καὶ τὸ βουνὸ μας μὲ τὸ κάτασπρο δαυτελένιο σκουφάκι του βρισκᾶται σ' ὅλη τὴν ἐπιβλητικὴ μεγαλοπρέπεια.

Νὰ λέγαμε πὼς ἀγαπᾶμε τὸ ὑπέροχο βουνὸ μας; Θάταν λίγο. Ἄς ποῦμε, λοιπὸν, πιὸ σωστά, πὼς τὸ λατρεύουμε κυριολεκτικά.

ΕΦΗ ΣΑΝΙΔΑ

Γεννήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 1963 στη Νάουσα. Άνηκει σιήν δύναμη του ΦΑΣ ΝΑΟΥΣΑ. Στὸ στίβο πρωτοεμφανίστηκε τὸ καλοκαίρι τοῦ 1976. Οἱ πρώτες ἐπιδόσεις στὰ 800μ 2'35''0 καὶ στὰ 1500 μ 5'.00''1 ἦταν πολὺ ἱκανοποιητικές. Ὅλα φανέρωναν ὅτι ἦταν ἕνα μεγάλο ταλέντο καὶ πολὺ γρήγορα θὰ ἄφηνε μιὰ χρυσὴ ἐποχὴ στὸν ἀθλητισμὸ τῆς πατρίδας μας Ἡ μεγάλη ἀγάπη τῆς γιὰ τὸν ἀθλητισμὸ καὶ ἡ προσπάθεια τῆς γιὰ διάκριση ἄρχισαν νὰ τὴν ὀδηγοῦν ἀπὸ ἐπιτυχία σὲ ἐπιτυχία. Τὴν ἐπόμενη χρονιά κάνει Πανελληνίῳ ρεκόρ Κορασίδων στὰ 800Μ μὲ 2'18''51, ἐνῶ τὸ ρεκόρ τῆς στὰ 1500Μ γίνεται 4'55''84.

Γι' αὐτὴν οἱ ἐπιδόσεις αὐτὲς ἦταν ἕνα πολὺ μεγάλο κίνητρο γιὰ νὰ ριχθῆ μὲ περισσότερο ζῆλο στὴ δουλειά. Καὶ πράγματι τὸ ὅτι δούλεψε φάνηκε πέρυσι μὲ τὶς νέες τῆς ἐπιτυχίες. Πρῶτη στοὺς Πανελληνίους Ἀγωνες Ἀνωμάλου Δρόμου Κορασίδων στὰ 1000Μ μὲ 2'40''. Σπάζει πρῶτη πάλι τὸ Πανελληνίῳ ρεκόρ κορασίδων στὰ 800Μ στοὺς Πανελληνίους Νεανίδων μὲ 2'13''44'. Κάνει νέο ρεκόρ στὰ 1500Μ στὴν Πορτογαλία μὲ 4'39''00 πὺ εἶναι τρίτος καλύτερος χρόνος ὅλων τῶν ἐποχῶν. Στὴν Οὐαλλία κάνει πάλι ἀτομικὸ ρεκόρ στὰ 800Μ μὲ 2'12''98 πὺ εἶναι ὁ τέταρτος καλύτερος χρόνος ὅλων τῶν ἐποχῶν ἐνῶ στὰ 400Μ τὸ ρεκόρ τῆς αὐτῆ τῆ στιγμῆ εἶναι 58''87. Οἱ ἐπιτυχεῖς αὐτὲς ἐμφανίσεις τῆς εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα νὰ κληθῆ στὴν Ἑθνικὴ Ὀμάδα στίβου Γυναικῶν καὶ νὰ ἐκπροσωπῆ ἐπάξια τὰ Ἑλληνικὰ χρώματα στὶς λίγες διεθνεῖς συναντήσεις πὺ ἔλαβε μέρος. (Βαλκανικοὺς Νεανίδων στὴ Ἄγκυρα, συνάντηση Πορτογαλίας - Ἰσπανίας - Ἑλλάδος καὶ συνάντηση Οὐαλλίας - Ἑλλάδος

Φυσικὰ ὅπως κάθε ἐπαρχιώτης ἀθλητὴς ἔχει καὶ αὐτὴ τὰ προβλήματα τῆς. Προβλήματα μὲ τὸ στίβο πὺ εἶναι σὲ κακὴ κατάσταση καὶ δυστυχῶς κανένας δὲν φροντίζει γιὰ τὴν ἐπιδιόρθωσή του προβλήματα καὶ μὲ τὸ σχολεῖο

Ἀπὸ ἐπιτυχία... σὲ ἐπιτυχία

πηγαίνει στὴν Α' τάξη τοῦ Τεχνικοῦ Λυκείου, διότι πρέπει νὰ εἶναι ἐπιμελεῖς στὰ μαθήματα τῆς καὶ πολλὲς φορές λόγω ἀγώνων ἀναγκάζεται νὰ ἀπουσιάζει. Ὅλα

Ὀλυμπιάδα τῆς Μόσχας. Γιὰ φέτος στόχοι τῆς εἶναι: στὰ 800Μ χρόνος κοντὰ στὰ 2'07''0 - 2'08''0. Διάκριση στοὺς Βαλκανικοὺς Νεανίδων, πρόκριση καὶ συμμετοχὴ στοὺς Πανευρωπαϊκοὺς Νεανίδων καὶ στοὺς Μεσογειακοὺς ἀγῶνες.

Τοῦ γυμναστή Ι. ΝΟΥΣΙΛΑΖΟΥ

αὐτὰ ὅμως μὲ τὴν καλὴ τῆς θέληση καὶ μὲ τὴν ἀγάπη τῆς γιὰ τὸν ἀθλητισμὸ καταφέρνει νὰ τὰ ξεπερνᾷ καὶ πάντα προσπαθεῖ γιὰ κατὶ καλύτερο. Στόχος τῆς εἶναι νὰ πάρῃ τὴν πρόκριση γιὰ τὴν

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΑΝΩΜΑΛΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Ἐγινε τὸ ἐσωτερικὸ πρωτάθλημα ἀνωμάλου δρόμου, πὺ ἔχει προγραμματισθῆ ἀπὸ τὸν ΣΕΓΑΣ μὲ συμμετοχὴ τῶν δύο συλλόγων «Ζαφειράκη» καὶ «ΦΑΣ Νάουσα»

Στους αγώνες πήραν μέρος αθλητές και αθλήτριες στις κατηγορίες έφηβων, παιδων, παμπαίδων, νεανίδων, κορασίδων, παγκορασίδων. Τα αποτελέσματα για τους τρεις πρώτους νικητας:

4000 μ. ΕΦΗΒΩΝ

1. Χριστοδούλου 'Αναστάσιος ΦΑΣ Νάουσα, 2. Φράγγης Νικόλαος Ζαφειράκη, 3. Μπέης Χρήστος Ζαφειράκη.

2000 μ. ΠΑΙΔΩΝ

1. 'Ιγνατίου 'Αναστάσιος ΦΑΣ Νάουσα, 2. Συκουηδούρης 'Εμμανουήλ ΦΑΣ Νάουσα, 3. Τσίλης Γεώργιος Ζαφειράκη.

1000 μ. ΠΑΜΠΑΙΔΩΝ

1. Μπλιάτσας Κύρος ΦΑΣ Νάουσα, 2. Παπασταύρου Παναγιώτης ΦΑΣ Νάουσα, 3. Κασατρούπκος Χρήστος ΦΑΣ Νάουσα.

2000 μ. ΝΕΑΝΙΔΩΝ

1. Σανιδά 'Εφη ΦΑΣ Νάουσα, 2. Σαρακατσάνου Ζωή ΦΑΣ Νάουσα, 3. Μίχου 'Ελένη ΦΑΣ Νάουσα.

1000 μ. ΚΟΡΑΣΙΔΩΝ

1. Νηπίτη Δέσποινα ΦΑΣ Νάουσα, 2. Τρούπκου Πορφύρα ΦΑΣ Νάουσα, 3. Πέιου Χρυσάνθη Ζαφειράκη.

800 μ. ΠΑΓΚΟΡΑΣΙΔΩΝ

1. Χριστοφόρου Φωτεινή ΦΑΣ Νάουσα, 2. Καραμπουρνιώτη Αικατερίνη ΦΑΣ ΝΑΟΥΣΑ, 3. Κοϊμτζή Μαρία ΦΑΣ ΝΑΟΥΣΑ.

Οί αγώνες δέν είχαν μεγάλο ενδιαφέρον διότι δέν υπήρχε συμμετοχή ιδίως στις κατηγορίες έφηβων, νεανίδων, κορασίδων και παγκορασίδων. Είναι λυπηρό για την πόλη μας πού τα δύο τελευταία χρόνια ό κλασσικός άθλητισμός έχει σημειώσει τόσες επιτυχίες νά παρουσιάζεται τό φαινόμενο νά αγωνίζονται σε έξη (6) κατηγορίες μόνο 40 αθλητές (30) και αθλήτριες (10). Τό τί φταίει ίσως τό γράψουμε άλλη φορά σ' αυτές εδώ τις σελίδες.

ΜΙΚΡΑ ΝΕΑ

Επισκέφθηκε την πόλη μας ό

πρόεδρος του ΣΕΓΑΣ κ. Γ. Μαρσέλος και ένημερώθηκε για διάφορα θέματα του κλασσικού άθλητισμού.

'Εγκρίθηκαν 30.000.000 για την κατασκευή του δρόμου των Τριών Πηγαδιών.

Στην αξιολόγηση των συλλόγων, στο στίβο γυναικών, πού έκανε ό ΣΕΓΑΣ για τό 1978, ό Φ. Α.Σ. Νάουσα κατέχει την 19η θέση με 240,5 βαθμούς.

'Ο Μαραθωνοδρόμος μας Κυριακος Λαζαρίδης πέρασε στη Γυμναστική 'Ακαδημία 'Αθηνών, στή όποία θα άρχισι νά φοιτά του χρόνου, διότι φέτος λείπει στην 'Αγγλία, όπου ως γνωστόν σπουδάζει κλωστοϋφαντουργός.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΣΚΙ

Οί τοπικοί αγώνες χιονοδρομίας. Στα Τρία Πηγάδια έγιναν οί τοπικοί αγώνες χιονοδρομίας με τα αγωνίσματα Γιγαντιαίας καταβάσεως και άνωμάλου δρόμου. Τα αποτελέσματα κατά κατηγορία είναι:

ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΒΑΣΗ ΕΦΗΒΟΙ

1. Κεχαγιός Λάζαρος, 2. Γκέρος Δημήτριος, 3. Νοικοκύρης Σπυρίδων.

ΠΑΙΔΕΣ

1. Ρύσιος Γεώργιος, οί άλλοι ακυρώθηκαν.

ΠΑΜΠΑΙΔΕΣ

1. Καρυδας Χρήστος, οί άλλοι ακυρώθηκαν.

ΝΕΑΝΙΔΕΣ

1. Ξανθίδου Θωμαή, 2. Παντσιου Μαρία, οί άλλες ακυρώθηκαν.

ΑΝΩΜΑΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΑΝΔΡΕΣ

1. Παπής Χρήστος, 2. Πατρώνας Θεόδωρος, 3. Διαμαντής Φίλιππος.

ΕΦΗΒΟΙ

1. Κουτσογιάννης Σταύρος, 3. Μπλιούρης Δημήτριος.

ΝΕΑΝΙΔΕΣ

1. Γιαγκούλα Ζωή, 2. Κουτσογιάννη 'Αθηνά, 3. 'Αιλιάτση 'Ελισάβετ.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΩΝ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΩΝ ΜΑΣ ΣΤΟΥΣ ΠΑΜΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥΣ

'Επιτυχής ήταν ή συμμετοχή των χιονοδρόμων μας στους 15ους Παμμακεδονικούς αγώνες πού έγιναν στο Σέλι. Όλα δείχνουν ότι γίνεται σωστή δουλειά εκ βάθους και σύντομα θα χαρούμε και μεγαλύτερες επιτυχίες και γιατί όχι και έξω από τον 'Ελληνικό χώρο. 'Η επιτυχία αυτή των χιονοδρόμων μας όφείλεται άφ' ενός μόν στην επιμελημένη και σκληρή προπόνηση άφ' έτέρου δέ από ότι οί αθλητές προπονούνται στα Τρία Πηγάδια σε μά πίστα πού θα μπορούσε νά όνομασθή διεθνούς επιπέδου. 'Ο χώρος αυτός ίσως θα έ-

πρεπε να αξιοποιηθη πιο γρήγορα, για να προπονουνται, περισσότεροι αθλητες με περισσότερες ανεσεις αν θελουμε να σημειωνουν οι χιονοδρομοι μας επιτυχίες και ξεω απο την Ελλάδα.

Τα αποτελέσματα των τριων πρώτων νικητων των αγώνων λ-κουν ως εξής:

ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΒΑΣΗ

ΑΝΔΡΕΣ

1. Αμοιρίδης Χ.Ο. Βεροίας, 2. Ταμπούρης Χ.Ο. Ναούσης, 3. Πέπας Χ.Ο. Θεο)νίκης.

ΕΦΗΒΟΙ

1. Κεχαγιάς Χ.Ο. Ναούσης, 2. Γκέρος Χ.Ο. Ναούσης, 3. Μισουλης Χ.Ο. Ναούσης.

ΠΑΙΔΕΣ

1. Σακελλαρίου Χ.Ο. Ναούσης, 2. Πασχάλης Χ.Ο. Θεο)νίκης, 3. Μπουτάρης Χ.Ο. Θεο)νίκης.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

1. Αργυριάδου Χ.Ο. Θεο)νίκης, 2. Τσαγκαρά Χ.Ο. Θεο)νίκης, 3. Κασινού Χ.Ο. Θεο)νίκης.

ΝΕΑΝΙΔΕΣ

1. Ξανθίδου Χ.Ο. Ναούσης, 2. Σχιανακίδου Χ.Ο. Κατερίνης, 3. Μαγκιόρου Χ.Ο. Βεροίας.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΤΑΒΑΣΗ

ΑΝΔΡΕΣ

1. Ταμπούρης Χ.Ο. Ναούσης, 2. Αρχοντόπουλος Χ.Ο. Θεο)νίκης, 3. Αμοιρίδης Χ.Ο. Βεροίας.

ΕΦΗΒΟΙ

1. Κεχαγιάς Χ.Ο. Ναούσης, 2. Λεφούσης Χ.Ο. Ναούσης, 3. Γκέρος Χ.Ο. Ναούσης.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

1. Αργυριάδου Χ.Ο. Θεο)νίκης, 2. Προέδρου Χ.Ο. Θεο)νίκης, 3. Βασιλα Χ.Ο. Θεο)νίκης.

ΝΕΑΝΙΔΕΣ

1. Κουκουτέγου Χ.Ο. Βεροίας, 2. Αμοιρίδου Χ.Ο. Βεροίας.

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 64

λο ήταν σαν να είχαν ομίξει δύο γίγαντες της τέχνης, γλυπτική ζωγραφική, ποίηση λογοτεχνία. Αυτή ήταν μόλις σαράντα τεσσάρων χρονών, πέθανε όμως γρήγορα και έτσι έμεινε πάλι μόνος του. Τότε ήταν που αποκορυφώθηκε η δόξα της τέχνης. Έγραψε τις μεγαλύτερες σονάτες που επί πολλά χρόνια έθεωρούντο οι μεγαλύτερες στην Ίταλία. Αυτή τον είχε εμπνεύσει στα μεγαλύτερα δημιουργήματά του πάνω στην ζωγραφική και γλυπτική. Οι τοιχογραφίες του παρεκκλησίου Πολίν ή «Δευτέρα Παρουσία» και το δεύτερο μέρος του μνημείου του Ίουλίου του Β' είναι έργα της εποχής αυτής.

Ο Μιχαήλ Αγγελος κατείχε τέλεια την ανατομία του ανθρώπινου σώματος. Μ' αυτήν μορφόσε να παίξει την μορφή του ανθρώπου στην κίνηση και στην έκφραση. Ήταν τόσο μεγάλο το πάθος του, στην ζωγραφική και γλυπτική, ώστε ανεβαίνοντας στις σκαλωσιές του παρεκκλησίου και μένοντας εκεί ακίνητος μέρες και νύχτες, γυρισμένος ανάσκελα προς τον ουρανό μέρες ολόκληρες όταν κατέβαινε ήταν παραμορφωμένος. Όταν επιδίδονταν στο σκάλισμα των αγαλμάτων του, έδινε όλον τον εαυτόν του, και πολλές φορές δούλευε ακόμα και νηστικός. Τις λίγες ώρες του ύπνου του, τις περνούσε και αυτές νυμμένος γιατί κοιμόταν με τα ρούχα

Μιχαήλ Αγγελος

του για να μην χάνη χρόνο.

Το πάθος του για τον έρωτα ήταν πάλι πολύ μεγάλο και μη μπορώντας να ξεθυμάνη γιατί είχε έλλειψη χρόνου, επιδίδονταν στην ποίηση, γράφοντας στίχους. Ακόμη και αυτές οι γνωστές παραστάσεις που τον καθιέρωσαν σαν γλύπτη - ζωγράφο του γυμνού λέγεται ότι φιλοτεχνήθηκαν υπό την επίβλεψη του πάθους του για τον έρωτα. Όμως κανείς δεν μπόρεσε ποτέ να δώσει την έρωτι-

κή παράσταση ίσως γιατί ήταν θρησκος πολύ. Σε ηλικία ογδόντα χρόνων έγραψε τις μεγαλύτερες σονάτες του. Όμως είναι αυτός ο γίγας της τέχνης όλων των αιώνων γιατί αυτός έπλούτινε με τα περισσότερα και επιβλητικότερα αγάλματα και τις ωραιότερες τοιχογραφίες του παρεκκλησίου στη Καπέλα Σιξτίνα. Χάρισε στην Ρώμη το όνομα της «αιώνιας Πόλης της τέχνης» του Μιχαήλ Αγγέλου. Από όλα τα μέρη του κόσμου φθάνουν για να θαυμάσουν τα έργα του.

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΝΤΟΛΙΝΑΤΑ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΗΣ ΠΟΥ ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΤΟ 1927

Στο κλίσε μας διακρίνονται τα μέλη της πρώτης μαντολινατάς της Ναούσης. Όρθιοι από αριστερά: Ίωάννης Νάνος ή Σαμορά, Θεόδωρος Κουγιουμτζής, + Απόστολος Κουγιουμτζής (σοεστρας). Σταύρος Σομαράς, Φωκίων Μπαρμώκας, Αργύριος Βασίλειου. Καθήμενοι: Αλεξανδρος Κατσαγιάννης + Πέτρος Δουδούμης, Σταύρος Γούρκας, + Ν. Μπίσκας, Γεώργιος Μπέσιος, Γ. Γαυμένης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΗΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΕΙΨΕΙ
ΑΠΟ ΚΑΝΕΝΑ ΝΑΟΥΣΑΙ-ΙΚΟ ΣΠΙΤΙ
ΜΠΟΡΕΙΤΑΙ ΝΑ ΤΟ ΠΡΟΜΗΘΕΥΘΕΙΤΕ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΝΑΟΥΣΗΣ

Καραμπατάκη 1 (γραφεία Τ.Ο.Ν. — Τηλ. 28.150)

Ώρες λειτουργίας 6—9 μ.μ. Τρίτη, Πέμπτη, Παρασκευή

ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΝΙΑΟΥΣΤΑΣ

Συλλογή ΤΑΚΗ ΜΠΑΪΤΣΗ

Έκδοση Συλλόγου «Μπούλες — Γενίτσαροι»

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟ

Ἡ «ΝΙΑΟΥΣΤΑ» στηρίζεται στην ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν συνδρομητῶν

Παρακαλοῦμε νὰ μεριμνήσετε γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς συνδρομῆς τοῦ 1979

Καραμπατάκη 1 (γραφεῖο ΤΟΝ - τηλ. 28.150)

Δημόσιο Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Έκατό περίπου χρόνια και μερικά εκατομμύρια μπουκάλια

πρίν

μέ τις πρώτες σταγόνες κρασιού από
κλήματα της Νάουσας, γεννιόταν η ποιότητα ΜΠΟΥΤΑΡΗ.

Μαζί της γεννιόταν και η παράδοση ΜΠΟΥΤΑΡΗ.

Η αυστηρή προσήλωση στην παραγωγή, παλαίωση και εμφιάλωση καλού κρασιού.
ΜΠΟΥΤΑΡΗ πρίν εκατό χρόνια. Σήμερα. "Υστερα από εκατό χρόνια.

Πάντα καλό. Κρασί ή ούζο ΜΠΟΥΤΑΡΗ.

μπουταρη

ΟΥΖΟ - ΚΡΑΣΙ ΑΠΟ ΤΟ 1879

Βέροιας